

ข้อเสนอแนวคิดในการปรับปรุงหรือพัฒนางาน (ผลงานในอนาคต)

เรื่อง

แนวทางการบูรณาการบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐและบัตรต่าง ๆ
ที่ออกให้โดยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

จัดทำโดย

นางสาวจิรพรรณ แก้วทนต์

ตำแหน่ง นักวิชาการคอมพิวเตอร์ (ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน) ระดับชำนาญการพิเศษ
ประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการคอมพิวเตอร์ (ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน) ระดับเชี่ยวชาญ
กลุ่มงานบริการระบบคอมพิวเตอร์
สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ข้อเสนอแนวทางการปรับปรุงหรือพัฒนางาน (ผลงานในอนาคต)

เรื่อง

แนวทางการบูรณาการบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐและบัตรต่าง ๆ
ที่ออกให้โดยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ของ

นางสาวจิรพรรณ แก้วทนต์

ตำแหน่ง นักวิชาการคอมพิวเตอร์ (ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน)

ระดับชำนาญการพิเศษ

ประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการคอมพิวเตอร์ (ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน)

ระดับเชี่ยวชาญ

กลุ่มงานบริการระบบคอมพิวเตอร์ สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คำนำ

ผู้เสนอผลงานได้เสนอผลงาน เรื่อง **แนวทางการบูรณาการบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐและบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา** ในฐานะนักเทคโนโลยี ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งได้ศึกษาจากจุดเล็กๆ ไปสู่การค้นพบในหลายๆ ประเด็น เกี่ยวกับใช้งานบัตรต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ โดยเริ่มจากการปฏิรูประบบราชการไทย 4.0 ภายใต้แนวคิด ที่ห้ามมิให้เรียกเก็บค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการทำสำเนา เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน นำไปสู่โครงการยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ (No copy) และโครงการยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ (No copy) ได้กลายเป็นไม้ขีดไฟก้านแรกที่จุดประกาย ส่งต่อแสงสว่างแห่งการขับเคลื่อนว่าด้วยการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาครัฐ เกิดปรากฏการณ์ “Open and Connected Government” นำมาซึ่งการใช้บัตรประชาชนใบเดียวในการทำธุรกรรมต่างๆ โดยมีการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) เป็น “แก่น” หรือ จุดหมายปลายทางแท้ที่จริง

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ในฐานะองค์กรนิติบัญญัติของชาติ เป็นหนึ่งใน 3 เสาหลักสำคัญที่จะทำให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ ในการหลอมรวมความร่วมมือ เกิดเป็นภาพความสำเร็จของรวมของประเทศ ผลงานชิ้นนี้ แสดงถึงการปรับกระบวนการทำงาน ทั้งในรูปแบบเชิงรับ และเชิงรุก ซึ่งเป็นการสอดประสาน การทำงานตามภารกิจที่กฎหมายกำหนด และคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนหรือผู้รับบริการเป็นสำคัญ ดังนี้

กระบวนการเชิงรับ เป็นการทบทวนภารกิจ แผนงาน การปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายว่าด้วยการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562

กระบวนการเชิงรุก ผู้เสนอผลงานมีเป้าหมายและเจตนารมณ์สำคัญ ที่จะเป็นส่วนหนึ่งและมีส่วนร่วม ในการขจัด การพังทลาย จุดเจ็บปวด (Pain Point) ราคาแพงของประเทศไทย ที่เกิดจากการใช้บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ และตกอยู่ในสภาวะการณ์หยุดชะงักด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) มีมูลค่าความสูญเสีย (Waste) อย่างมหาศาล ทั้งนี้ ประมาณการ ขึ้นต่ำ 1,030 ล้านบาท และอาจจะสูงถึง 5,562 ล้านบาท **ผู้เสนอผลงาน จึงมีแนวคิดที่จะเสนอให้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นหน่วยงานลำดับแรกสุด และเป็นอีกหนึ่งก้านไม้ขีดไฟที่สำคัญ เพื่อสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ ในการ Bypass และสร้าง Short cut แห่งความสำเร็จ การฝ่าทางตันความสูญเสีย ต่างๆที่เกิดขึ้น** ประกอบด้วย การสูญเสียด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) เงินงบประมาณ (Budget) เวลา (Time) และความคุ้มค่าในการลงทุน (Value for investment) โดยมีสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นหน่วยงานต้นแบบ ในการจัดทำโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน ทั้งนี้ หากโครงการดังกล่าว “จุดติด” จะเป็นอีกหนึ่งประกายแสงสว่าง ในการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพ บริการและระบบบริหารจัดการแบบก้าวกระโดด (Leapfrog) ซึ่งจะส่งต่อคุณค่าให้กับหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ในลำดับต่อไป

คำนำ (ต่อ)

ด้วยตระหนักดีว่า การกิจการในขับเคลื่อนประเทศบนพื้นฐาน**ความคาดหวังของประชาชนที่ต้องการจะได้รับการบริการที่ดีที่สุดจากภาครัฐ** เป็นภารกิจที่หนักและยากลำบาก กอปรกับมีเส้นทางแห่งความสำเร็จที่ยาวไกล มีการพัฒนาแบบต่อเนื่องและไม่มีจุดสิ้นสุด หากแต่จะต้องพยายาม “ทำให้ดีที่สุด” ตามบริบทความต้องการของสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย โดยมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน การดำเนินการไม่อาจบรรลุความสำเร็จได้โดยเพียงลำพัง จำเป็นต้องระดมสรรพกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาจากบุคลากรหลากหลายสาขาวิชาชีพ และจากทุกภาคส่วน **ผู้เสนอผลงานในฐานะนักเทคโนโลยีของประเทศไทย จึงขอใช้โอกาสนี้ ในการเป็นส่วนหนึ่งและมีส่วนร่วมการขับเคลื่อนประเทศไทย ไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล** โดยผู้เสนอผลงานได้จัดทำ Road Map ว่าด้วยการ Disruption บัตรต่างๆที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐขึ้น ซึ่งเป็นแนวคิดการออกแบบ (Conceptual Design) เพื่อเป็นแนวทาง สำหรับการเปลี่ยนผ่านของบัตรแบบธรรมดา เป็น Smart Card เกิดการ Disruptive Technology Innovation มีการปรับเปลี่ยนการทำงานเป็นดิจิทัลเต็มรูปแบบ และเป็นความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal : Smart Card) เกิดการเปิดกว้างเชื่อมโยงถึงกัน และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม (Open and Connected Government) เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และเป็นธรรม อีกทั้งเป็นการขจัดปัญหา การหยุดชะงักด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) และกลายเป็นจุดเจ็บปวด (Pain Point) ที่สำคัญของประเทศ อีกทั้งเพื่อลดความสูญเสียอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารข้อเสนอแนวคิดเรื่อง **แนวทางการบูรณาการบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐและบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา** ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษา ค้นคว้า รวมทั้งใช้เป็นแนวทางการดำเนินการในของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และหน่วยงานต่างๆในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการระบบคอมพิวเตอร์

นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการพิเศษ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพประกอบ

1. ชื่อเรื่อง	1
2. บทนำ / หลักการและเหตุผล / ความสำคัญของเรื่อง	1
2.1 ความเป็นมา หรือความสำคัญของเรื่อง	1
2.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
2.3 ขอบเขตของการศึกษา	4
2.4 วิธีการศึกษา	5
2.5 สมมุติฐานในการศึกษา	5
2.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
3. หลักวิชาการ/แนวความคิด/ยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน	7
3.1 แนวคิดเกี่ยวกับความสูญเสีย	7
3.2 ความเป็นมาและวิวัฒนาการของบัตรประชาชน	11
3.3 ต้นทุนการผลิตบัตรประชาชน	13
3.4 ในบัตรประชาชนมีข้อมูลอะไรอยู่บ้าง	14
3.5 ประโยชน์ของบัตรชิพการ์ด	15
3.6 สถิติการออกบัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐออกให้ นอกเหนือจากบัตรประชาชน	17
3.7 การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ	22
3.8 โครงการยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ	26
3.9 พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562	33
3.10 (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563-2565	35
3.11 ผลประโยชน์ ความคุ้มค่าในการลงทุน การจัดทำโครงการของภาครัฐ	42
3.12 การศึกษา ยุทธศาสตร์ แผนงาน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	44
3.13 กรณีศึกษาในประเทศ	59
3.14 กรณีศึกษาภายนอกประเทศ	59
3.15 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล	63

สารบัญ (ต่อ)

4. วิธีการศึกษา	64
4.1 วิธีการศึกษา	64
4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	71
4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	72
5. บทวิเคราะห์/ข้อเสนอ	74
5.1 บทวิเคราะห์	75
5.2 ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไขปัญหา	87
5.3 แผนงาน/แนวทางการดำเนินการ	116
6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	130
6.1 ผลการศึกษา	130
6.2 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	133
6.3 เงื่อนไขความสำเร็จ	138
6.4 ข้อเสนอแนะ	140

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1	ตารางแสดงบัตรต่าง ๆ ในวงงานของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ตารางที่ 2	ตารางแสดงการเปรียบเทียบระบบราชการเดิมกับระบบราชการใหม่

สารบัญภาพประกอบ

แผนภาพที่		หน้า
แผนภาพที่ 1	แผนภาพแสดงแนวคิดเกี่ยวกับความสูญเสีย 7 (Wastes)	8
แผนภาพที่ 2	แผนภาพแสดงข้อดีของบัตรประชาชน Smart card	16
แผนภาพที่ 3	แผนภาพสำรวจจำนวนคนพิการในประเทศไทย	17
แผนภาพที่ 4	แผนภาพแสดงภาพรวมการจ้างงานภาครัฐ	18
แผนภาพที่ 5	แผนภาพแสดงตัวอย่างการถือครองบัตรแต่ละบุคคล	21
แผนภาพที่ 6	แผนภาพแสดงการให้บริการของศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางภาครัฐ (Government Data Exchange: GDX)	23
แผนภาพที่ 7	แผนภาพแสดงการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชนของทุกส่วนราชการ กับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร	24
แผนภาพที่ 8	แผนภาพแสดงการสรุป Platform การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยน ข้อมูลภาครัฐ	25
แผนภาพที่ 9	แผนภาพแสดงภาพรวมระบบที่สนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ	27
แผนภาพที่ 10	แผนภาพที่มาโครงการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการ ให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ และโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร	10
แผนภาพที่ 11	แผนภาพที่มาโครงการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการ ให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ และโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร	29
แผนภาพที่ 12	แผนภาพแสดงการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน	30
แผนภาพที่ 13	แผนภาพแสดงแนวทางการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อยกเลิกสำเนา	31
แผนภาพที่ 14	แผนภาพแสดงปัญหาและอุปสรรคการยกเลิกสำเนาเอกสาร	32
แผนภาพที่ 15	แผนภาพแสดงกลไกสำคัญตามกฎหมายของพระราชบัญญัติการ บริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562	34
แผนภาพที่ 16	แผนภาพแสดงวิสัยทัศน์การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย	36
แผนภาพที่ 17	แผนภาพแสดงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา รัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย	37
แผนภาพที่ 18	แผนภาพแสดงกรอบแนวทาง เป้าหมาย ของการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ของประเทศไทยระยะ 20 ปี	38
แผนภาพที่ 19	แผนภาพแสดงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากรัฐบาลดิจิทัล	38
แผนภาพที่ 20	แผนภาพแสดงองค์ประกอบารเปลี่ยนผ่านสู่ “รัฐบาลดิจิทัล”	39

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

แผนภาพที่		หน้า
แผนภาพที่ 21	แผนภาพแสดง (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ เปลี่ยนภาครัฐสู่รัฐบาลดิจิทัล ภายใน 3 ปี	41
แผนภาพที่ 22	แผนภาพแสดงหลักการวัดผลประโยชน์ (ทางตรงและทางอ้อม) จากการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์	43
แผนภาพที่ 23	แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบ การออกแบบเว็บไซต์ แบบเดิม กับแบบใหม่	56
แผนภาพที่ 24	แผนภาพแสดงข้อมูลในเว็บไซต์ดิจิทัล	57
แผนภาพที่ 25	แผนภาพแสดงแนวโน้ม 17 ปี ในการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล ของประเทศเอสโตเนีย	61
แผนภาพที่ 26	แผนภาพแสดงการศึกษาทิศทางในการพัฒนาประเทศ เพื่อยกระดับ ภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ของประเทศกลุ่มผู้นำในการพัฒนา รัฐบาลดิจิทัล	62
แผนภาพที่ 27	แผนภาพแสดงผลการศึกษาที่มาของโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร (No copy) และการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government)	69
แผนภาพที่ 28	แผนภาพการแสดงสถิติการออกบัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐ	76
แผนภาพที่ 29	แผนภาพแสดงตัวอย่างการถือครองบัตรต่าง ๆ	77
แผนภาพที่ 30	แผนภาพแสดงการทำธุรกรรมต่าง ๆ ก่อน-หลัง โครงการ ยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ (No copy)	78
แผนภาพที่ 31	แผนภาพแสดงต้นทุนบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ (กรณี ต้นทุนใบละ 10 บาท)	79
แผนภาพที่ 32	แผนภาพแสดงต้นทุนบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ (กรณี ต้นทุนใบละ 54 บาท)	80
แผนภาพที่ 33	แผนภาพแสดงความสูญเสียจากสินค้าคงคลัง (Inventory Waste)	82
แผนภาพที่ 34	แผนภาพแสดงความสูญเสียจากการรอคอย (Waiting Waste) 4 ประการ	83
แผนภาพที่ 35	แผนภาพแสดงความสูญเสีย 7 ประการ (7 Waste)	85
แผนภาพที่ 36	แผนภาพแสดงจุดตัดสินใจระหว่าง DO or DIE	87
แผนภาพที่ 37	แผนภาพแสดง Road map การ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้ โดยหน่วยงานของรัฐ	90
แผนภาพที่ 38	แผนภาพแสดงการออกแบบเพื่อปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูล	92
แผนภาพที่ 39	แผนภาพแสดงตัวอย่างการออกแบบการปรับปรุงบริการระบบรักษา ความปลอดภัย	93
แผนภาพที่ 40	แผนภาพแสดงการออกแบบการปรับปรุงบริการระบบการจัดซื้อจัดจ้าง	93

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

แผนภาพที่		หน้า
แผนภาพที่ 41	แผนภาพแสดงการขับเคลื่อนบัตร Smart card โดยการ Cloning บัตรประชาชน	95
แผนภาพที่ 42	แผนภาพแสดงข้อมูลที่ได้จากการ Cloning บัตรประชาชน	96
แผนภาพที่ 43	แผนภาพแสดงการ Cloning บัตรประชาชน ใช้ระยะเวลาลดลง และเกิดความสำเร็จเร็วกว่าโครงการบัตรประชาชน Smart card	97
แผนภาพที่ 44	แผนภาพแสดงตัวอย่าง การใช้งาน บัตรสมาชิกวุฒิสภา และบัตรข้าราชการ แบบ Smart card ที่ได้จากการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล ผ่านระบบ Linkage Center	98
แผนภาพที่ 45	แผนภาพแสดงตัวอย่างการใช้ประโยชน์บัตรสมาชิกวุฒิสภา ชนิด Smart card ภายหลังการเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูล ผ่านระบบ Linkage Center	99
แผนภาพที่ 46	แผนภาพแสดงตัวอย่างการใช้ประโยชน์บัตรข้าราชการ ชนิด Smart card ภายหลังการเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูล ผ่านระบบ Linkage Center	100
แผนภาพที่ 47	แผนภาพแสดงผลกระทบเชิงบวกโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน	101
แผนภาพที่ 48	แผนภาพแสดงวงจรชีวิตความเชื่อมโยงผูกพันของคณพิการ กับโรงพยาบาล	105
แผนภาพที่ 49	แผนภาพแสดงการปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูลในการ ออกบัตรประจำตัวคณพิการ โดยโรงพยาบาลต่าง ๆ	106
แผนภาพที่ 50	แผนภาพแสดงผลลัพธ์การเพิ่มข้อมูลคณพิการโดยโรงพยาบาล การเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูล ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	107
แผนภาพที่ 51	แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล บัตรคณพิการ กับหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ภายใต้อัฒการ Open and Connected Government	108
แผนภาพที่ 52	แผนภาพแสดงการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยการเป็น “รัฐบาล แห่งการเชื่อมโยง และเปิดเผย” หรือ “Open and Connected Government” เป็นการทำงานแบบไร้ตะเข็บ	109
แผนภาพที่ 53	แผนภาพแสดงการออกบัตรประจำตัวคณพิการ แบบ On-site and Real time	111
แผนภาพที่ 54	แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบ การปรับปรุงบริการ และพัฒนา ฐานข้อมูล โดยให้โรงพยาบาล เป็นหน่วยงานหลัก “One stop service” ในการออกบัตรประจำตัวคณพิการ	112
แผนภาพที่ 55	แผนภาพแสดงประมาณการรายได้ของรัฐ จากการจัดเก็บ ค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบขับขี	113

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

แผนภาพที่		หน้า
แผนภาพที่ 56	แผนภาพแสดงตัวอย่างข้อมูลในใบขับขี่ดิจิทัล	115
แผนภาพที่ 57	แผนภาพแสดงการยกระดับความพึงพอใจ	116
แผนภาพที่ 58	แผนภาพแสดง Road map แสดง การ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ	117
แผนภาพที่ 59	แผนภาพแสดงแผนการดำเนินงาน ระยะเวลา 8 ปี (2563-2570)	118
แผนภาพที่ 60	แผนภาพแสดงการ Cloning บัตรประชาชน ใช้ระยะเวลาลดลง และเกิดความสำเร็จเร็วกว่า โครงการบัตรประชาชน Smart card	119
แผนภาพที่ 61	แผนภาพแสดงกิจกรรมการขับเคลื่อนโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน	123
แผนภาพที่ 62	แผนภาพแสดงบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ	132
แผนภาพที่ 63	แผนภาพแสดงการส่งมอบคูปองแห่งคุณค่า	133
แผนภาพที่ 64	แผนภาพแสดงช่วงระยะเวลาในการดำเนินการเชิงรับ-และเชิงรุก ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	135
แผนภาพที่ 65	แผนภาพแสดงผลผลิตที่เกิดจากการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ เป็น Digital อย่างเต็มรูปแบบ	137
แผนภาพที่ 66	แผนภาพแสดงเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ในการขับเคลื่อนองค์กรสู่การ เป็นรัฐบาลดิจิทัล	140

บทสรุปผู้บริหาร

เรื่อง แนวทางการบูรณาการบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐและบัตรต่างๆที่ออกให้โดยสำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภา (หรือแนวทางการ Disruption บัตรต่างๆที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ)

□ **ที่มา ของผลงาน** ตามที่รัฐบาลได้มีการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และระบบราชการ 4.0 โดยได้จัดทำโครงการยกเลิกเอกสารราชการ (โครงการ No copy) และในเบื้องต้นได้มีการยกเลิกการใช้สำเนาบัตรประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน อีกทั้ง มีเป้าหมายการขับเคลื่อนประเทศไปสู่รัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) นั้น

□ ต่อมาได้มีการประกาศ พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว ได้กำหนดให้ รัฐสภาเป็นหนึ่งในฐานะหน่วยงานของรัฐที่จะต้องมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเป็นรัฐบาลดิจิทัล

□ ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการใช้บัตรประชาชน แบบ Smart Card เป็นเครื่องมือ (Tools) ในการจัดทำธุรกรรม ในขณะเดียวกันบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ เช่น บัตรข้าราชการ ใบขับขี่ ได้ถูกลดบทบาทลง เนื่องจากบัตรดังกล่าว เป็นบัตรแบบชนิดธรรมดา ไม่สามารถใช้งานผ่านเครื่องอ่านบัตร ได้ (Smart Card Reader) ส่งผลกระทบให้บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ เกิดสถานการณ์หยุดชะงักด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้าราชการ จะพบว่า ข้าราชการเป็นบุคคลที่มี 2 ฐานะ ในบุคคลคนเดียวกัน กล่าวคือ ในฐานะประชาชนซึ่งถือครองบัตรประชาชน แบบ Smart Card นั้น มีความเป็นดิจิทัล 100% ในขณะเดียวกัน ในฐานะข้าราชการ ซึ่งปัจจุบันถือครองบัตรข้าราชการแบบธรรมดา มีความเป็นดิจิทัล เป็น 0% ดังภาพ

บทสรุปผู้บริหาร (ต่อ)

แผนภาพแสดงการขับเคลื่อนบัตร Smart card โดยการ Cloning บัตรประชาชน (หน้า 95)
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

□ จากการศึกษา ผู้เสนอผลงานพบว่า ประเทศไทยมีบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ หมุนเวียนอยู่ในระบบโดยประมาณ 103 ล้านใบ ประกอบด้วย บัตรประจำตัวคนพิการ 2 ล้านใบ บัตรประจำตัวข้าราชการ 3 ล้านใบ บัตรใบขับขี่ 31 ล้านใบ และบัตรประจำตัวโรงพยาบาล 67 ล้านใบ (ในที่นี่กำหนดให้ประชากร 1 คน ถือครองบัตรโรงพยาบาล คนละ 1 ใบ) กรณีคิดมูลค่าการจัดทำบัตร ขึ้นต่ำใบละ 10 บาท บัตรดังกล่าวมีมูลค่าสูงถึง 1,030 ล้านบาท (หนึ่งพันสามสิบล้านบาท) ในกรณีที่คิดต้นทุนบัตรต่าง ๆ โดยใช้ต้นทุนของบัตรประชาชน 54.64 บาท พบว่า บัตรจำนวน 103 ล้านใบ มีมูลค่าสูงถึง 5,627 ล้านบาท (ห้าพันหกร้อยยี่สิบเจ็ดล้านบาท)

บทสรุปผู้บริหาร (ต่อ)

กรณีคำนวณต้นทุนเฉลี่ยบัตรต่าง ๆ ใบละ 10 บาท

- ☐ บัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน 2 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 20 ล้านบาท
- ☐ บัตรข้าราชการ จำนวน 3 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 30 ล้านบาท
- ☐ ใบขับขี่ จำนวน 31 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 310 ล้านบาท
- ☐ บัตรโรงพยาบาล (1คนต่อ1บัตร) จำนวน 67 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 670 ล้านบาท

รวมบัตร 103 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 1,030,000,000.- บาท (หนึ่งพันสามหมื่นล้านบาท) ดังภาพ

ตัวอย่างบัตรต่างๆที่หน่วยงานของรัฐออกให้

คำนวณคิดต้นทุน เฉลี่ยกรณีบัตรใบละ 10 บาท

 บัตรประจำตัวคนพิการ 2 ล้านใบ
2@10 บาท = 20 ล้านบาท

 บัตรข้าราชการ 3 ล้านใบ
3@10 บาท = 30 ล้านบาท

 ใบขับขี่ 31 ล้านใบ
31@10 บาท = 310 ล้านบาท

 บัตรประจำตัวโรงพยาบาล 67 ล้านใบ
67@10 บาท = 670 ล้านบาท

รวม 103 ล้านใบ
= 1,030 ล้านบาท

เป็นไปได้

= Powered and Designed by Jirapan 14-1-63 =

แผนภาพแสดงต้นทุนบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ (กรณีต้นทุนใบละ 10 บาท) หน้า 79
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงนงค์, 2563.

บทสรุปผู้บริหาร (ต่อ)

กรณีคำนวณต้นทุนเฉลี่ยบัตรต่าง ๆ ใบละ 54 บาท

- ☐ บัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน 2 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 108 ล้านบาท
- ☐ บัตรข้าราชการ จำนวน 3 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 162 ล้านบาท
- ☐ ใบขับขี่ จำนวน 31 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 1,674 ล้านบาท
- ☐ บัตรโรงพยาบาล (1คนต่อ1บัตร) จำนวน 67 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 3,618 ล้านบาท

รวมบัตร 103 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 5,562,000,000.- บาท (ห้าพันห้าร้อยหกสิบสองล้านบาท) ดังภาพ

แผนภาพแสดงต้นทุนบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ (กรณีต้นทุนใบละ 54 บาท) หน้า 80
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงนงค์, 2563.

บทสรุปผู้บริหาร (ต่อ)

☐ ประเทศกำลังมีค่าเสียโอกาสที่เกิดขึ้นในมูลค่าที่สูงมาก และเป็นจุดเจ็บปวด (Pain Point) ราคาแพงของประเทศไทย ดังภาพ

แผนภาพแสดงจุดตัดสินใจระหว่าง DO or DIE (หน้า 132)

ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทองคำ, 2563.

☐ บนเส้นทางที่ต้องตัดสินใจ Do or Die เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของประเทศ ผู้เสนอผลงานได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญา ซึ่งเป็นการคิดเชิงตรรกะและการแก้ปัญหาเชิงระบบ (Logical Thinking and Systematic Problem Solving) มี 3 แนวทาง ดังนี้

1. เสนอให้มีการเร่งรัดการปรับปรุงบริการและการพัฒนาฐานข้อมูล รวมถึงการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน และรวมศูนย์กลางข้อมูลต่าง ๆ ไว้ในบัตรประชาชนเพียงใบเดียว และยกเลิกบัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานรัฐออกให้ ซึ่งจะสามารถช่วยให้ลดค่าใช้จ่าย ลดความสูญเสีย ประหยัดงบประมาณ และง่ายต่อการบริหารจัดการ ทั้งนี้ หากจะให้มีการ ยุบรวม ยกเลิก เพื่อให้เกิดการรวมศูนย์กลางข้อมูลไว้ในบัตรประชาชนใบเดียวในอนาคต นั้น จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จ (Key success) ที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลง

บทสรุปผู้บริหาร (ต่อ)

2. เสนอให้พิจารณาทบทวนการออกบัตรต่าง ๆ เท่าที่จำเป็น โดยใช้หลักการเดียวกับบทบัญญัติมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

3. กรณีที่พิจารณาแล้วไม่สามารถ ยุบ รวม ยกเลิกได้ ขอเสนอมีการปรับปรุงกระบวนการ รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) และอรรถประโยชน์ (Utility) บัตรต่างๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ เป็นแบบ Smart card โดยการ Cloning บัตรประชาชน ผลลัพธ์ที่ได้จะทำให้บัตร Smart card มีการใช้งานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเช่นเดียวกับการใช้งานบัตรประชาชน ทั้งนี้ การ Cloning บัตรประชาชน เป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จและมีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จะเป็นการ Short Cut ความสำเร็จ แบบ Fast Track ให้กับบัตรต่าง ๆ ต่อไป

☐ ผู้เสนอผลงาน ได้จัดทำ Road Map การ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ภายใต้วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์

- ▶ บัตรข้าราชการ วิสัยทัศน์ 100% Digital Government กลยุทธ์ Cloning
- ▶ บัตรคนพิการ วิสัยทัศน์ Don't leave anyone behind กลยุทธ์ One Stop Service
- ▶ ใบขับขี่ วิสัยทัศน์ Citizen Centric Government กลยุทธ์ Customer Satisfaction

Road Map การ Disruption ดังกล่าว จะเป็นเข็มทิศที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล ดังภาพ

แผนภาพแสดง Road map การ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ (หน้า 117)
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทนต์, 2563.

บทสรุปผู้บริหาร (ต่อ)

□ ผู้เสนอผลงาน ได้เสนอแผนการดำเนินงานมีระยะเวลา 8 ปี (2563-2570) ในการขับเคลื่อนบัตรต่างๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นดิจิทัลเต็มรูปแบบ ทั้งนี้ แผนดังกล่าวเป็นการกำหนดให้สอดคล้องกับกรอบระยะเวลาของแผนยุทธศาสตร์ และแผนการพัฒนาดิจิทัลของประเทศไทย (2561-2580) โดยทั้งสองแผนงาน ประกอบด้วย ระยะที่ 1 (2561-2565) ระยะที่ 2 (2566-2570) และระยะที่ 3 (2571-2580) ดังภาพ

แผนภาพแสดงแผนการดำเนินงาน ระยะเวลา 8 ปี (2563-2570) หน้า118

ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทนต์, 2563.

บทสรุปผู้บริหาร (ต่อ)

ผู้เสนอผลงาน มีแนวทางและข้อเสนอเพิ่มเติมในส่วนการปรับปรุงกระบวนการงาน ที่เกี่ยวกับบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ดังนี้

☐ ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้งานบัตรคนพิการ 4 แนวทาง ดังนี้

1. เสนอให้มีการพิจารณา ทบทวน ปรับปรุง กระบวนการ และแนวทาง ความจำเป็น ในการออกบัตรประจำตัวคนพิการ และสมุดพกคนพิการ
2. เสนอให้โรงพยาบาลเป็น One Stop Service หลักของคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในประเด็นการขอมีบัตรประจำตัวคนพิการ
3. เสนอให้มีการพัฒนา Application ที่ใช้งานได้สะดวก
4. ขอเสนอให้เพิ่มสถานที่ยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการ

☐ ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไขปัญหา การใช้งานใบขับขี่ เสนอให้มีการยกระดับความพึงพอใจ 4 แนวทาง ดังนี้

1. ใบขับขี่ มีการเชื่อมโยงระบบสิทธิการรักษาพยาบาล ใช้กับเครื่องอ่านบัตรของโรงพยาบาลได้ สามารถนำไปทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้เสมือนหนึ่งบัตรประชาชน และมีระบบที่สามารถใช้บัตรประชาชน ตรวจสอบสถานภาพใบขับขี่ได้ (ใบขับขี่ = บัตรประชาชน บัตรประชาชน = ใบขับขี่)
2. ในอนาคต ขอเสนอให้ กรมการปกครอง กรมบัญชีกลาง กรมขนส่งทางบก และสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ อาจจะต้องมี ข้อตกลงร่วมกัน ในการทบทวนภารกิจ ปรับปรุงบริการและพัฒนา ฐานข้อมูลเพื่อให้ตำรวจมีเครื่องอ่านบัตร Smart card reader ที่สามารถอ่านบัตรประชาชน อ่านใบขับขี่ เพื่อตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ผู้ขับขี่ (ตามสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลที่กำหนด) โดยสามารถบันทึก หรือออกใบสั่ง ในรูปแบบดิจิทัล และผู้ขับขี่ สามารถชำระค่าปรับ ผ่าน Application ได้
3. มีการพัฒนาระบบการรับชำระเงินกลางของบริการภาครัฐ (e-Payment Portal of Government) ประชาชนชำระค่าปรับผ่านเคาน์เตอร์เซอร์วิสได้ตลอด 24 ชั่วโมง
4. ขอเสนอให้มีการปรับแก้กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ปัจจุบัน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน

บทสรุปผู้บริหาร (ต่อ)

❑ ข้อเสนอในส่วนของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ว่าด้วยการเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็น Digital Parliament และ Digital Government ประกอบด้วยข้อเสนอเชิงรับและเชิงรุก ดังนี้

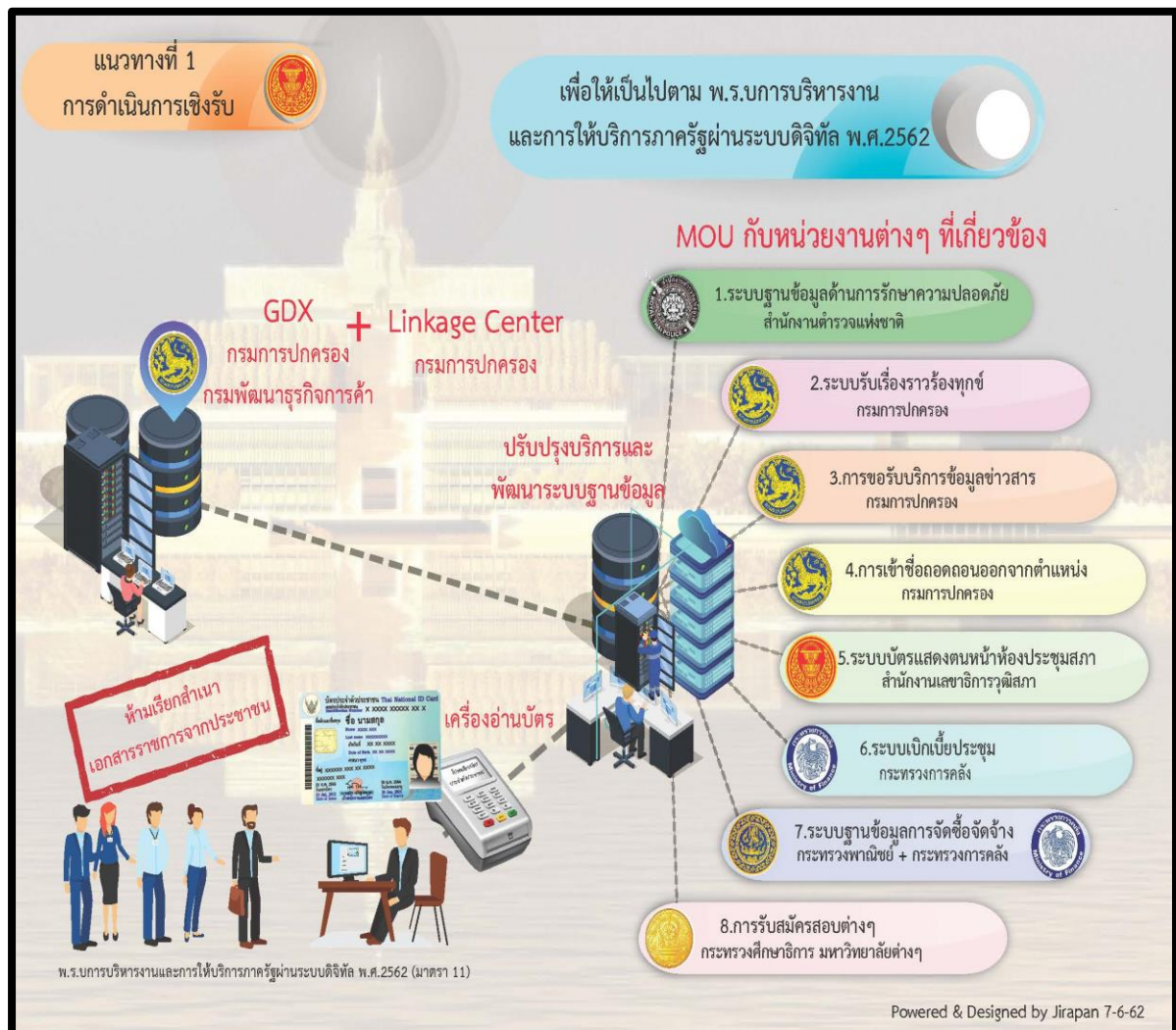
เชิงรับ เพื่อให้การดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นไปตาม พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562

ขอเสนอให้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีการดำเนินการ 4 แนวทางดังนี้

1. มีการจัดทำการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบ Linkage
2. จัดทำบันทึกข้อตกลงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. จัดหาเครื่องอ่านบัตรแบบอเนกประสงค์ (Smart Card Reader)
4. ปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดทำฐานข้อมูลประชาชนของตนเองตามอำนาจหน้าที่ โดยใช้เลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก เป็นดัชนีในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อรองรับการให้บริการบุคลากรทั้งภายในและภายนอก และในเบื้องต้นได้ทำการวิเคราะห์ระบบ พบว่าควรมีการปรับปรุงระบบงาน 8 ระบบงาน ได้แก่

- ❑ ระบบฐานข้อมูลด้านการรักษาความปลอดภัย
- ❑ ระบบรับเรื่องราวร้องทุกข์
- ❑ ระบบบริการข้อมูลข่าวสาร
- ❑ ระบบการเข้าชื่อถอดถอนออกจากตำแหน่ง
- ❑ ระบบบัตรแสดงตนหน้าห้องประชุมสภา
- ❑ ระบบเบิกเบี้ยประชุม
- ❑ ระบบฐานข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง
- ❑ ระบบการสมัครสอบต่าง ๆ ดังภาพ

บทสรุปผู้บริหาร (ต่อ)

แผนภาพแสดงการออกแบบเพื่อปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูล (หน้า 92)

ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทนต์, 2563.

เชิงรุก การ Disruption บัตรต่างๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ

จาก Road Map ขอเสนอให้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นหน่วยงานลำดับแรกสุด ในการสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ ด้วยการ เป็นหน่วยงานต้นแบบ ในการ Disruption บัตรข้าราชการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จการเป็น 100 Digital Government ด้วยการ Cloning บัตรประชาชน

□ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จะมีบัตร Smart Card ให้กับสมาชิกวุฒิสภา และข้าราชการ ที่สามารถนำไปใช้งานอ่านกับเครื่องอ่านบัตร (Smart Card Reader) จำนวนไม่น้อยกว่า 200,000 เครื่อง ทั่วประเทศ และจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง บัตรข้าราชการของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 20 กระทรวง เกิดการ Disruptive บัตรแบบชนิดธรรมดา ให้เกิดเป็นบัตร Smart Card และการเกิดใช้งาน แบบปกติใหม่ (New normal) ดังภาพ

บทสรุปผู้บริหาร (ต่อ)

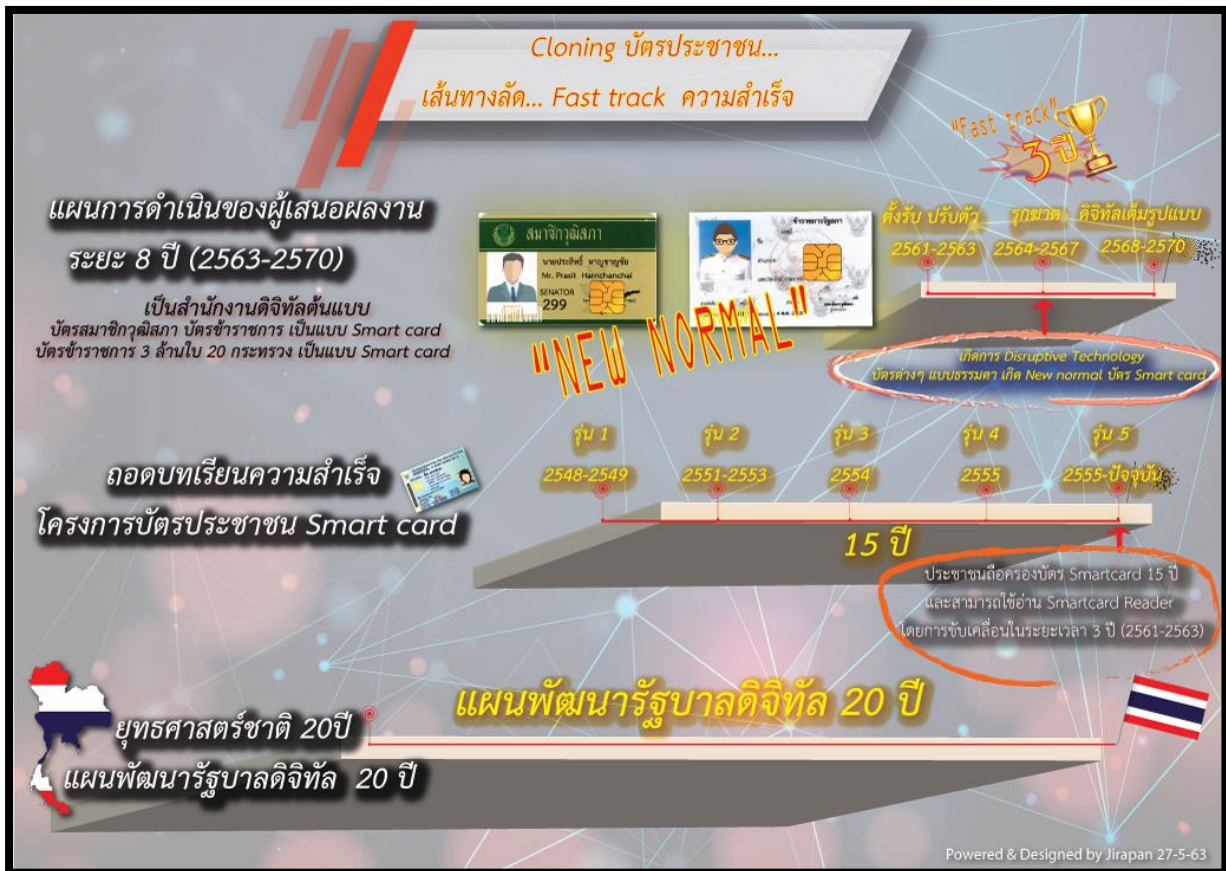

แผนภาพแสดงผลกระทบเชิงบวกโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน (หน้า 101)

ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทนต์, 2563.

□ จากการศึกษาพบว่า การผลิตบัตรประชาชน รุ่นแรกในปี พ.ศ. 2548 และปัจจุบันเป็นรุ่นที่ 5 (2555-2563) พบว่า ต้องใช้ระยะเวลานานถึง 15 ปี ในการที่ประชาชนชาวไทย มีระบบการใช้บัตรประชาชน Smart card ร่วมกับการใช้งานผ่านเครื่องอ่านบัตร (Smart Card Reader) เพื่อทำธุรกรรมต่าง ๆ โดยไม่ต้องใช้สำเนาบัตรประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้าน (เริ่มมีการบูรณาการและใช้งานระบบในปี พ.ศ. 2561-ปัจจุบัน) **ดังนั้น การ Cloning บัตรประชาชน เป็นเสมือนสารเร่งความสำเร็จ (Accelerator) โดยประมาณการระยะเวลาที่ใช้ในการขับเคลื่อน เพียง 1 ใน 3 ของการขับเคลื่อนบัตรประชาชน ดังภาพ**

บทสรุปผู้บริหาร (ต่อ)

แผนภาพแสดงการ Cloning บัตรประชาชน ใช้ระยะเวลาลดลงและเกิดความสำเร็จเร็วกว่าโครงการ
บัตรประชาชน Smart Card (หน้า 119)

ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทนต์, 2563.

บทสรุปผู้บริหาร (ต่อ)

□ ทั้งนี้ หากโครงการดังกล่าว “จุดติด” ก็จะเป็นอีกหนึ่งประกายแสงสว่าง และเป็นการส่งต่อคบเพลิงแห่งคุณค่า ในการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพ บริการและระบบบริหารจัดการแบบก้าวกระโดด (Leapfrog) ให้กับหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ในลำดับต่อไป ดังภาพ

แผนภาพแสดงการส่งมอบคบเพลิงแห่งคุณค่า (หน้า 133)

ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทนต์, 2563.

□ แนวความคิดในการปรับปรุงระบบต่าง ๆ เป็นข้อเสนอที่สามารถส่งมอบแนวความคิดให้กับคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ หรือคณะกรรมการคุณะอนุกรรมการ คณะทำงาน ตามที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พิจารณาเห็นสมควร เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา หรือความสำคัญของเรื่อง

ผลงานนี้เป็นข้อเสนอแนวคิดเพื่อปรับปรุงและพัฒนางาน เรื่อง **แนวทางการปรับปรุง และพัฒนาระบบบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ** เป็นผลสืบเนื่องมาจากความพยายามในการขับเคลื่อนประเทศไทย ให้ก้าวไปสู่ยุคดิจิทัล หรือที่เรียกกันว่า “**ไทยแลนด์ 4.0**” การปฏิรูประบบราชการ ให้เปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคราชการ 4.0 ถือเป็นความท้าทายและเป็นตัวชี้วัดแห่งความสำเร็จที่สำคัญ ความพยายามนี้ได้เริ่มนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2560 โดยคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ห้ามมิให้เรียกเก็บ ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการทำสำเนา และมีข้อสั่งการให้ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบแลกเปลี่ยนข้อมูล และเอกสารภาครัฐในรูปแบบดิจิทัล โดยรัฐบาลดิจิทัลต้องเชื่อมโยงข้อมูลกับบัตรประชาชน เพื่อลดภาระ และค่าใช้จ่ายให้ประชาชนในการขอรับบริการ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และในปี พ.ศ. 2561 คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ได้มีการประชุม ครั้งที่ 1/2561 โดยมีมติให้จัดตั้ง ศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐ (Government Data Exchange Center: GDX) เพื่อให้บริการ เอกสารดิจิทัลแก่หน่วยงานรัฐ ปัจจุบันโครงการยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ ได้ประสบความสำเร็จ เป็นรูปธรรมมากขึ้น ประชาชน เริ่มคุ้นเคยและปรับตัวกับการบัตรประชาชนเป็นเอกสารสำคัญ ในการจัดทำธุรกรรมต่าง ๆ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2562 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐ ผ่านระบบดิจิทัล¹ พ.ศ. 2562 โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การขับเคลื่อนเกิด การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน และการบริการประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เพื่อยกระดับการบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐ ให้อยู่ในระบบดิจิทัล อันจะนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ที่มีระบบการทำงานและข้อมูลเชื่อมโยงกัน ระหว่างหน่วยงานของรัฐอย่างมั่นคงปลอดภัยมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เปิดเผยและโปร่งใส รวมทั้ง ประชาชนได้รับความสะดวกในการรับบริการ และสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงาน ของรัฐได้ โดยมีหลักการสำคัญ 3 ประเด็น ได้แก่

- 1) การจัดทำข้อมูลและบริการในรูปแบบดิจิทัล (Digitization)
- 2) การแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ (Integration)

¹ ประกาศราชกิจจานุเบกษาเล่ม 136 ตอนที่ 67 ก, ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2562, มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 พฤษภาคม 2562.

3) การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐในรูปแบบดิจิทัล (Open Government Data) ประกอบกับ (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563 - 2565² มีเป้าหมายที่จะปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่รัฐบาลดิจิทัลภายใน 3 ปี ได้แก่ การจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ การยกระดับทักษะดิจิทัลที่จำเป็นของคนภาครัฐ การจัดทำข้อมูลดิจิทัลภายใน การปรับบริการให้เป็นดิจิทัล การผลักดันให้เกิดศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ (GDX) การส่งเสริมให้เกิด Digital Platforms สำหรับบริการทุกภาคส่วน การส่งเสริมไม่ใช้สำเนาบัตรประชาชนและทะเบียนบ้านภายใน 1 ปี การขับเคลื่อนให้เกิดบริการ One Stop Service สำหรับทุกภาคส่วน การส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐภายใน 3 ปี การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่าน e-Participation การใช้ Data Analytic เพื่อใช้ประโยชน์ข้อมูลดิจิทัล อนึ่ง รัฐสภาเป็นหนึ่งในฐานะหน่วยงานของรัฐภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 และเป็นองค์กรด้านนิติบัญญัติของชาติ ที่จะช่วยให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ ในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย

ผู้เสนอผลงาน มีมุมมองในการปฏิรูประบบราชการ 4.0 เพื่อก้าวไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลใน 2 ประเด็น กล่าวคือ มุมมองของในฐานะเป็นหน่วยงานผู้ให้บริการ กับมุมมองของผู้รับบริการในฐานะประชาชนและในบริบทของนักเทคโนโลยีคนหนึ่งของประเทศไทย

ประเด็นแรก มุมมองในฐานะของหน่วยงานผู้ให้บริการ จากเหตุผลความจำเป็นในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งมุ่งเน้นการให้ประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการตั้งรับและปรับตัวองค์กร ให้ทันกับสภาวการณ์ ความต้องการการเปลี่ยนแปลงของประเทศ ในเบื้องต้น จะต้องทำการทบทวนภารกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเร่งดำเนินการปรับปรุงแผนงาน หรือแผนปฏิบัติการ รวมถึงการปรับปรุงบริการและพัฒนา ระบบงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล โดยภารกิจจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่ **การส่งเสริมไม่ใช้สำเนาบัตรประชาชนและทะเบียนบ้านภายใน 1 ปี** ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการดำเนินการภายใต้โครงการการยกเลิกสำเนาเอกสารและการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล นั้น สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาแนวทางการเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ภายใต้โครงการการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ (Government Data Exchange Center: GDX) และเชื่อมโยงกับกรมการปกครอง ซึ่งเป็นผู้ให้บริการหน่วยงานภาครัฐผ่านระบบ Linkage Center ศึกษาแนวทางการปรับปรุงบริการและพัฒนา ระบบงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการให้บริการประชาชน และการขับเคลื่อนไปสู่ Digital parliament

ประเด็นที่สอง มุมมองในฐานะของผู้ใช้บริการในฐานะประชาชนของประเทศไทย เป็นมุมมองที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงในการใช้บัตรประชาชน เพื่อทำธุรกรรมต่าง ๆ กับหน่วยงานภาครัฐ อาทิเช่น การติดต่อกับโรงพยาบาล เพื่อเบิกสิทธิ์การรักษาพยาบาล หรือเดินทางไปติดต่อธุรกรรมกับกรมที่ดิน ทั้งนี้ ปัจจุบันประชาชนชาวไทย เริ่มคุ้นเคยกับการใช้บัตรประชาชน เพียงใบเดียว ยื่นให้กับเจ้าหน้าที่

² “(ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563-2565”, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2563, <https://www.dga.or.th/th/profile/2158/>.

ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำบัตรประชาชนแบบ Smart Card อ่านข้อมูลเลข 13 หลัก หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผ่านเครื่องอ่านบัตร (Smart Card Reader) เพื่อเข้าถึงระบบงานต่าง ๆ ของภาครัฐ ที่ได้มีการเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลประชาชนกลาง (Population Information Linkage Center) กับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร โดยเชื่อมโยงข้อมูลกลางที่บูรณาการข้อมูลบุคคลแบบครบวงจร (Single View of Citizen) จากทุกหน่วยงาน และใช้เลข 13 หลักเป็นดัชนีในการเชื่อมโยงข้อมูล ในกรณีที่ลืมนำบัตรประชาชน บัตรสูญหาย หรือมีเหตุสุดวิสัยอื่น ๆ พบว่า ผู้ขอรับบริการไม่สามารถนำบัตรข้าราชการ บัตรใบขับขี่ หรือบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ มาใช้ทดแทนบัตรประชาชน เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการทำธุรกรรมได้อีกต่อไป เนื่องจาก บัตรโดยส่วนใหญ่เป็นบัตรแบบธรรมดา ไม่ได้เป็นแบบบัตรอเนกประสงค์ (Smart Card) และไม่มี IC Chip (Integrated Circuit) ทำให้ไม่สามารถรองรับอ่านผ่านเครื่องอ่านบัตรของหน่วยงานได้ (Smart Card Reader) และเรียกใช้งานข้อมูลต่าง ๆ จากฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้เหมือนกับบัตรประชาชน Smart Card

ณ ปัจจุบันกล่าวได้ว่าบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ **เกิดสภาวะการณ์หยุดชะงักด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) เป็นจุดเจ็บปวด (Pain Point) ของผู้ใช้งานที่มีราคาแพงของประเทศไทย** อย่างไรก็ตามบัตรดังกล่าวยังคงมีอยู่ เนื่องจาก ไม่ได้ถูกประกาศยกเลิก และเป็นการทำงานที่แต่ละหน่วยงานถือปฏิบัติตามภารกิจที่กฎหมายกำหนด จากการศึกษา พบว่า ประเทศไทยมีบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ หมุนเวียนอยู่ในระบบโดยประมาณ 103 ล้านใบ ประกอบด้วยบัตรประจำตัวคนพิการ 2 ล้านใบ บัตรประจำตัวข้าราชการ 3 ล้านใบ บัตรใบขับขี่ 31 ล้านใบ และบัตรประจำตัวโรงพยาบาล 67 ล้านใบ (ในที่นี่กำหนดให้ประชากร 1 คน ถือครองบัตรโรงพยาบาล คนละ 1 ใบ) กรณีคิดมูลค่าการจัดทำบัตรขึ้นต่ำใบละ 10 บาท บัตรดังกล่าวมีมูลค่าสูงถึง 1,030 ล้านบาท (หนึ่งพันสามสิบล้านบาท) ในกรณีที่คิดต้นทุนบัตรต่าง ๆ โดยใช้ต้นทุนของบัตรประชาชน 54.64 บาท พบว่า บัตรจำนวน 103 ล้านใบ มีมูลค่าสูงถึง 5,627 ล้านบาท (ห้าพันหกร้อยยี่สิบเจ็ดล้านบาท) และหนึ่งในบัตรจำนวน 103 ล้านใบ นั้น ประกอบด้วย บัตรประจำตัวของสมาชิกรัฐสภา บัตรข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างของรัฐสภา ซึ่งเป็นบัตรแบบชนิดธรรมดา ไม่ได้เป็นแบบ Smart Card ผู้เสนอผลงานมีแนวคิดบนพื้นฐานความเป็นไปได้ทางเทคนิคว่า หากบัตรต่าง ๆ ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีการจัดทำบัตรแบบใหม่ เป็นบัตรอเนกประสงค์ (Smart Card) และทำการ Cloning บัตรประชาชน ซึ่งเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จ และมีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) IC Chip ในบัตรข้าราชการ Smart Card ที่ได้มีข้อมูลเดียวกันกับข้อมูลในบัตรประชาชนและบัตรสามารถอ่านผ่านเครื่องอ่านบัตรของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่มีจำนวนไม่น้อยกว่า 200,000 เครื่องทั่วประเทศ มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงข้อมูลและบริการของภาครัฐต่าง ๆ ผ่านการเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูลเช่นเดียวกับบัตรประชาชน วิธีการดังกล่าว จะทำให้บัตรข้าราชการ Smart Card มูลค่าเพิ่ม (Value Added) อรรถประโยชน์ (Utility) เป็นทั้งบัตรหลักและบัตรเสริม เป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดความซ้ำซ้อนในการลงทุน **ด้วยเหตุปัจจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้เสนอผลงาน ในบริบทนี้เทคโนโลยีคนหนึ่งของประเทศไทย สนใจที่จะศึกษาปัญหาที่เกิดจากการใช้บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ และหาแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการ เพื่อลดความสูญเสียและค่าเสียโอกาสต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น**

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินการด้านต่าง ๆ สำหรับการขับเคลื่อน สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็น Digital Parliament และเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนประเทศ ที่จะไปสู่การเป็น “รัฐบาลดิจิทัล” (Digital government) ว่าด้วยการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐ ผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562

1.2.2 เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค การใช้บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการบูรณาการและพัฒนาระบบบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ด้วยบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ปัจจุบันเป็นแบบชนิดธรรมดา ประกอบด้วยบัตรประจำตัวคนพิการ บัตรข้าราชการ บัตรใบขับขี่ และบัตรประจำตัวของโรงพยาบาล หมุนเวียนอยู่ในระบบ จำนวน 103 ล้านใบ กรณีคิดมูลค่าการจัดทำบัตรขึ้นต่ำใบละ 10 บาท บัตรดังกล่าวมีมูลค่าสูงถึง 1,030 ล้านบาท (หนึ่งพันสามสิบล้านบาท) และในกรณีการจัดทำบัตรโดยใช้ต้นทุนเฉลี่ยบัตรประจำตัวประชาชน จำนวน 54 บาท พบว่า มีมูลค่าสูงถึง 5,562 ล้านบาท (ห้าพันห้าร้อยหกสิบล้านบาท) ณ ปัจจุบันกล่าวได้ว่าบัตรดังกล่าวเกิดสถานการณ์หยุดชะงักด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) และเป็นจุดเจ็บปวด (Pain Point) ของผู้ใช้งานที่มีราคาแพงของประเทศไทย ผู้เสนอผลงานได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการปรับปรุงกระบวนการ เพื่อลดความสูญเสียลดค่าเสียโอกาสของประเทศ จึงได้มุ่งเน้นในการเสนอแนวคิดการออกแบบ (Conceptual Design) เพื่อเป็นแนวทาง สำหรับการขจัดปัญหา ลดความสูญเสีย บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นแบบธรรมดาเป็นสำคัญ

ขอบเขตของการศึกษา มีดังนี้

- ▶ ศึกษากรณีการใช้งานบัตรประจำตัวคนพิการ บัตรข้าราชการ และบัตรใบขับขี่เท่านั้น
- ▶ ศึกษาแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562
- ▶ ศึกษาการจัดทำโครงการยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ (No copy) และการจัดทำโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสำหรับบัตรประชาชน (Smart Card) เพื่อเป็นแนวคิดการออกแบบ (Conceptual Design)

1.4 วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร (Documentary Research) การใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เช่น การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสังเกตจากสถานะแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริง การสอบถามพูดคุย กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง และประสบการณ์ตรงของผู้เสนอผลงานมาประกอบ

1.5 สมมุติฐานในการศึกษา

ด้วยสถานการณ์หยุดชะงักด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) ของบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ เนื่องจาก ปัจจุบันเป็นแบบขนิดธรรมดา ดังนั้น สมมุติฐานบนพื้นฐานความเป็นไปได้ทางเทคนิค หากบัตรต่าง ๆ ได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นแบบ Smart Card ภายใต้แนวคิดหลักการ Cloning บัตรประชาชน จะส่งผลให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลและบริการได้โดยง่าย ได้รับความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส หลากหลายช่องทาง และมีความพึงพอใจในการให้บริการของภาครัฐเพิ่มขึ้น และมีผลกระทบเชิงบวก สะท้อนถึงความสำเร็จในการพัฒนาระบบ อำนวยความสะดวกในการให้บริการภาครัฐ บูรณาการแบบไร้รอยต่อ มีประสิทธิภาพ คุณภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ และขับเคลื่อนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลได้ครอบคลุม ทัวถึงและยั่งยืน สอดคล้องกับหลักการ “**ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม**”

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทางการบูรณาการบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ หรือ การDisruption การใช้งานบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ มีความหมายเดียวกัน

Disruption หมายถึง การขจัด การขัดขวาง หรือการแก้ไขปัญหาคความยุ่งยากต่าง ๆ ในการใช้งานบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ

รัฐบาลดิจิทัล³ หมายความว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานภาครัฐ และการบริการสาธารณะ โดยปรับปรุงการบริหารจัดการและบูรณาการข้อมูลภาครัฐ และการทำงานให้มีความสอดคล้อง และเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัย และมีธรรมาภิบาล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน ในการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐต่อสาธารณชน และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

³ พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 หน้า 57 เล่มที่ 136 ตอนที่ 67 ก, ราชกิจจานุเบกษา, เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2562.

หน่วยงานของรัฐ หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน รัฐสภา ศาล องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การ อัยการ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และหน่วยงานอิสระของรัฐ

Linkage Center คือ แนวทางการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ โดยรัฐบาลได้มอบหมาย ให้กรมการปกครอง เป็นหน่วยงานกลางในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชน กับส่วนราชการ กว่า 167 หน่วยงาน จัดทำฐานข้อมูลประชาชนของตนเองตามอำนาจหน้าที่โดยใช้ เลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก เป็นดัชนีในการจัดเก็บเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์ กับสำนักทะเบียนกลาง เพื่อเรียกใช้ข้อมูลในการให้บริการประชาชนจากระบบฐานข้อมูลประชาชนของหน่วยงานต่าง ๆ ผ่านระบบ Linkage Center

บัตรประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart Card) มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า บัตรประชาชนแบบ Smart Card และบัตรประชาชน หมายถึง หลักฐานสำคัญของการแสดงตน ของคนไทยที่จะเข้าสู่บริการของรัฐ หรือใช้สิทธิความเป็นพลเมืองตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด และรับรองไว้ อาทิ การเลือกตั้ง การสมัครงาน การทำธุรกรรมต่าง ๆ ทั้งกับหน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยบัตรประชาชน แบบอเนกประสงค์ (Smart Card) จะเป็นบัตรที่มีชิพ IC (Integrated Circuit) ติดฝังอยู่ในตัวบัตรพลาสติกตามมาตรฐาน ISO เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลและประมวลผลภายในตัวเอง และมีระดับความปลอดภัยสูงในการอ่านเขียนหรืออัปเดตข้อมูล ประกอบด้วย บัตรพลาสติก กาวหรือวัสดุ ที่ใช้เชื่อมต่อ และหน้าสัมผัสที่บรรจุชิพ สามารถส่งกระแสไฟฟ้าและสัญญาณไฟฟ้า ผ่านทางหน้าสัมผัส ซึ่งถูกแบ่งออกเป็น 8 ส่วน ไปยังตัวชิพ

บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ บัตรต่างๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ในที่นี้ ให้หมายถึง บัตรเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วย บัตรประจำตัวคนพิการ บัตรข้าราชการ บัตรใบขับขี่ และบัตร ประจำตัวโรงพยาบาล

บัตรข้าราชการ ในที่นี้ หมายถึง ข้าราชการที่ยังไม่เกษียณอายุราชการ ซึ่งมีจำนวน โดยประมาณ 3 ล้านคน

บัตรต่างๆ ที่ออกให้โดยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ในที่นี้ หมายถึง บัตรสมาชิกวุฒิสภา บัตรข้าราชการ

ข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จำนวนตัวเลข 2,000 คน เป็นตัวเลขประมาณการ ที่ใช้แทนจำนวนข้าราชการที่ปัจจุบันมีจำนวน 1,600 คน รวมกับจำนวนสมาชิกวุฒิสภา 250 คน

การเกิดสภาวะการหยุดชะงักด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) ในที่นี้ หมายถึง การที่บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ไม่สามารถนำไปใช้ทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว เป็นบัตรที่ยังคงต้องมีอยู่ แต่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ดังเดิม

การโคลนนิ่ง (Cloning) บัตรประชาชน หมายถึง การคัดลอก หรือการทำซ้ำ ให้มีลักษณะ เหมือนเดิมทุกประการ ดังนั้น ข้อมูลในประชาชนมีอะไรและสามารถใช้บริการกับหน่วยงานใด บัตรข้าราชการ ก็จะมีข้อมูลและบริการเช่นเดียวกัน

จุดติด หมายถึง แนวคิดในการปรับปรุงและพัฒนาระบบ หรือการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ หรือ โครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชนของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้รับการสนับสนุน ไปสู่การปฏิบัติ หรือมีการส่งต่อแนวความคิดดังกล่าวไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

▶ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีแนวทางในการบูรณาการและพัฒนาระบบบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ โดยการจัดทำโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชนของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นกรณีศึกษา

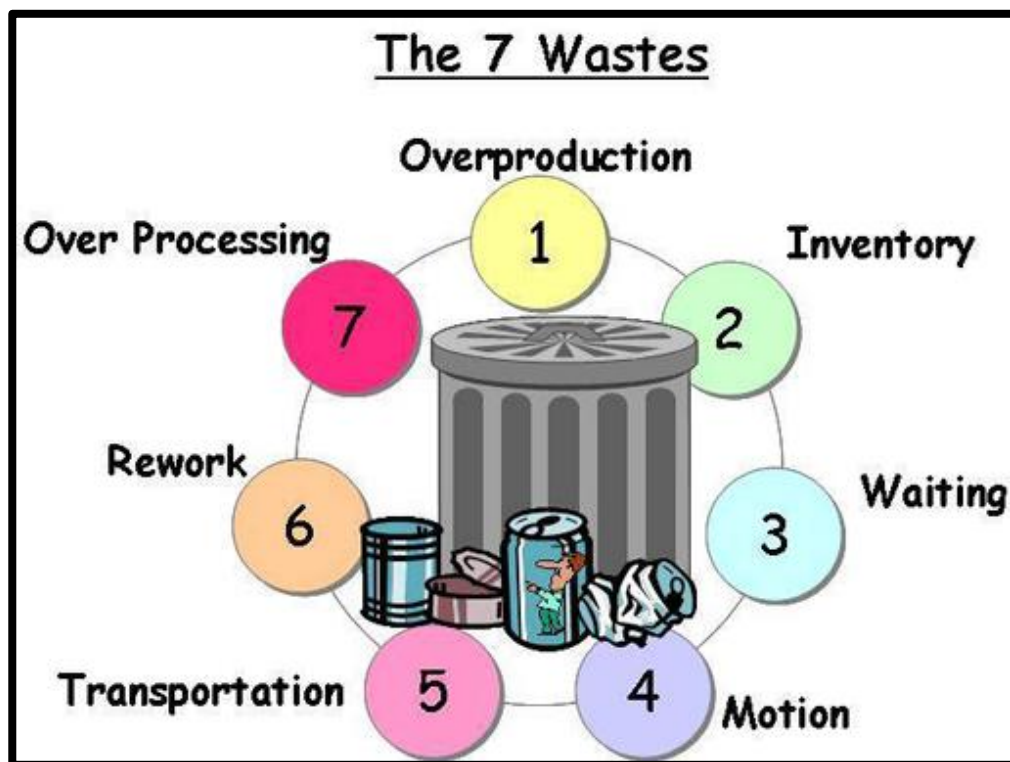
▶ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีแนวทางในการปรับปรุงบริการและพัฒนาระบบงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับนโยบายการยกเลิกสำเนาเอกสาร (No copy) และการขับเคลื่อนองค์กรเพื่อสนับสนุนการเป็นรัฐบาลดิจิทัล

บทที่ 2

หลักวิชาการ/แนวความคิด/ยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความสูญเสีย

แนวคิดเกี่ยวกับความสูญเสีย⁴ เป็นการกำจัดความสูญเสีย (Waste) เป็นกุญแจดอกหนึ่งในระบบ Lean Manufacturing เป็นระบบกำจัดความสูญเสียและปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกิจกรรมหรืองานที่ดำเนินการ **ข้อเสียจากการมี 7 Waste คือ ใช้เวลา การผลิตนาน สินค้ามีคุณภาพต่ำ และต้นทุนสูง** กระบวนการผลิตมักจะพบว่ามี ความสูญเสียต่าง ๆ แฝงอยู่ไม่มากนักน้อย ซึ่งเป็นเหตุให้ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของกระบวนการต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้น จึงมีแนวคิดเพื่อพยายามจะลดความสูญเสียเหล่านี้เกิดขึ้นมากมาย แนวคิดหนึ่งที่คิดค้นโดย Mr.Shigeo Shingo และ Mr.Taiichi Ohno คือ ระบบการผลิตแบบโตโยต้า (Toyota production system) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดความสูญเสียในอุตสาหกรรม 7 ประการ ได้แก่

แผนภาพที่ 1 แผนภาพแสดงแนวคิดเกี่ยวกับความสูญเสีย 7 (Wastes)

ที่มา : SoftBankThai ธนาคารซอฟต์แวร์ ร่วมแรงและแบ่งปัน, 2563.

⁴ แนวคิดเกี่ยวกับความสูญเสีย (Waste) , สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2562, <https://www.softbankthai.com>.

2.1.1 ความสูญเสียจากการผลิตมากเกินไป (Over Production Waste) การผลิตที่มากเกินไป หมายถึง การผลิตสินค้าที่มีปริมาณมากกว่ายอดขายตามปกติ เหตุผลที่เราผลิตสินค้าก็เพื่อขาย และผลิตแล้วต้องขายให้หมด หากไม่หมดก็อาจต้องทิ้งหรือขายออกไปถูก ๆ ยิ่งเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นสินค้าชนิดอยู่ได้ไม่นาน เช่น อาหาร การผลิตที่มากเกินไปคงต้องทิ้งสถานเดียว ตัวอย่างเช่น ร้านอาหารจานด่วน หรือ Fast Food ทำมาแต่ละวันขายไม่หมด เพื่อเป็นการรักษาชื่อเสียงของร้าน จึงจำเป็นต้องทิ้งหรือให้กับแจกพนักงานไปกินที่บ้าน แต่หากเป็นสินค้าที่อยู่ได้นานสิ่งที่เกิดขึ้น คือ ต้องเอาส่วนเกินไปเก็บไว้เป็นสต็อก เมื่อเป็นสต็อก พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาอีกเยอะแยะมากมาย อาทิ เงินจม เสียพื้นที่เก็บ เสียแรงงานดูแลรักษา ต้องสู้กับการเสื่อมสภาพ และการตรวจสอบ ดังนั้น แม้จะมีการสำรองเผื่อเหลือเผื่อขาด ในบางกิจการก็ต้องระมัดระวังปัญหานี้

ความสูญเสียเนื่องจากการผลิตมากเกินไป (Overproduction) การผลิตสินค้าปริมาณมากเกินไป ความต้องการการใช้งานในขณะนั้น หรือผลิตไว้ล่วงหน้าเป็นเวลานาน มาจากแนวความคิดเดิมที่ว่า แต่ละขั้นตอนจะต้องผลิตงานออกมาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้เกิดต้นทุนต่อหน่วยต่ำสุด ในแต่ละครั้งโดยไม่ได้คำนึงถึงว่าจะทำให้มีงานระหว่างทำ (Work in process, WIP) ในกระบวนการเป็นจำนวนมากและทำให้กระบวนการผลิตขาดความยืดหยุ่นปัญหาจากการผลิตมากเกินไป ซึ่งก่อให้เกิด

- ☐ เสียเวลาและแรงงานไปในการผลิตที่ยังไม่จำเป็น
- ☐ เสียพื้นที่ในการจัดเก็บ WIP
- ☐ เกิดการขนย้าย
- ☐ ของเสียไม่ได้รับการแก้ไขทันที
- ☐ ต้นทุนจม
- ☐ ปิดบังปัญหาการผลิต

2.1.2. ความสูญเสียจากสินค้าคงคลัง (Inventory Waste) ตัวนี้เกิดขึ้นมาก หากมีวัตถุดิบมากเกินไปก็จะเป็นปัญหาจากการจัดซื้อ หรือการวางแผนการผลิต มีการสั่งซื้อวัตถุดิบมาแล้วไม่ได้ใช้ หรือใช้ไม่หมด ต้องเก็บไว้ความสูญเสียก็มีมากมายตามที่ว่าไว้ในข้อ 3.1.1 แต่หากเป็นการผลิตที่ไม่ดี ก็จะมีงานคงค้างอยู่ในสายการผลิตมากเกินไปเป็น inventory อย่างหนึ่ง จุดสุดท้าย คือ สินค้าสำเร็จรูปการที่มีของคงคลังมากเกินไปจะเกิดความเสียหายมากมายตามที่พูดไว้ในข้อ 3.1.1

2.1.3 ความสูญเสียจากการรอคอย (Waiting Waste) ตามปกติการผลิตที่ดี ความสมดุลของสายการผลิตหรือ Line Balancing ต้องดีเหมือนน้ำไหลไปในท่อต้องไม่มีสิ่งกีดขวาง แต่ในสายการผลิตที่ไม่ดีวางเครื่องจักรที่ไม่สมดุลวางกำลังคนไม่สมดุล วัตถุดิบมาไม่คงที่ มีบ้าง ไม่มีบ้าง จะเกิดปัญหาคอขวดงานจะกองกันในแต่ละที่ กระบวนการหลัง ๆ ก็ต้องคอยกระบวนการข้างหน้า จึงเกิดการสูญเสียขึ้นทางแก้ต้องดูว่าปัญหาอยู่ที่จุดไหน บางทีทุกอย่างดีหมดแต่ก็ยังมีการกอง มาดูปรากฏว่า คนทำงานแทนกันไม่ได้ คนข้างหน้าทำงานข้างหน้าไม่เป็น ก็ต้องรอกันสถานเดียว ปัญหาแบบนี้เกิดขึ้นในหลาย ๆ องค์กร

2.1.4 ความสูญเสียจากการเคลื่อนไหว (Motion Waste) ลองหลับตานึกดู การทำงานที่คนงานถนัดมือขวา แต่เวลาของที่ป้อนมาเข้าทางซ้าย แทนที่จะหยิบได้ง่าย ๆ ต้องเอื้อมมือหยิบเอาหรือการทำงานอื่น เป็นขั้นตอนที่มือหรือเท้าไม่สัมพันธ์กัน จะเป็นการลดประสิทธิภาพในการผลิตไปเป็นอย่างมาก ความจริงเรื่องของ Motion Study นี้มีมานานแล้วตั้งแต่สมัย เฟรดเดอริก วินส์โลว์ เทย์เลอร์ (F. W. Taylor) บิดาแห่งการบริหารจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ และแฟรงค์ บังเคอร์ จิลเบรธ (Frank Bunker Gilbreth) ในหนังสือ “111กฎ บริหารจัดการอุตสาหกรรมโลก” และแม้ปัจจุบันการผลิตได้เปลี่ยนไปใช้เครื่องจักรอัตโนมัติมากขึ้น แต่การศึกษาการทำงาน หรือ Work Study ก็ยังนับว่ามีความจำเป็น เพราะหลายกิจการยังต้องใช้การทำงานของคนอยู่ หากเคลื่อนไหวไม่ถูกต้องก็เกิดความสูญเสียที่ต้องแก้ไข

2.1.5 ความสูญเสียจากการขนส่ง (Transportation Waste) คำภาษาอังกฤษในที่นี้ คือ Transportation แปลเป็นไทยว่า “การขนส่ง” ในที่นี้ หมายถึง การเคลื่อนย้ายสิ่งต่าง ๆ ในโรงงาน ปัญหานี้เกิดขึ้นหลัก ๆ จากการวางผังโรงงานที่ไม่ดี ลองนึกภาพดูว่า เวลาเขามาส่งวัตถุดิบเข้าประตูหน้าโรงงานทางขวา เวลาจัดเก็บคลังวัตถุดิบไปอยู่หลังโรงงาน เวลาจะผลิตเครื่องจักรเครื่องแรก ในกระบวนการไปอยู่หน้าโรงงานทางซ้าย เข้ากระบวนการที่สองไปอยู่ริมกำแพงทางขวา ต้องเคลื่อนย้ายกันวุ่นวายสิ้นเปลืองโดยไม่จำเป็น

2.1.6 ความสูญเสียจากผลิตภัณฑ์บกพร่อง (Defects / Rework Waste) เรื่องนี้คงจะเข้าใจกันดี เหมือนที่ยกตัวอย่างไว้ข้างต้น การทำงานที่ไม่มีคุณภาพจะทำให้มีของเสียเกิดขึ้น ในกระบวนการต้นต่อหลัก ๆ ของความไม่มีคุณภาพ มาได้ทั้งทางคนที่ไม่มีความชำนาญ และไม่มีจิตสำนึกด้านคุณภาพ เครื่องจักรที่ขาดการดูแลมีการเสื่อมสภาพ และวัตถุดิบที่ไม่มีคุณภาพ ไม่มีการควบคุม supplier ที่ดีพอ ไม่มีการตรวจรับเข้า หรือตรวจเป็นพิธีปัจจัย เหล่านี้ย่อมทำให้เกิดของเสียในกระบวนการมากมาย ที่จะต้องนำกลับไปทำใหม่ หรือซ่อม หรือลดเกรดขายถูก ๆ หรือไม่ก็ทิ้งเป็นความสูญเสียเปล่าทั้งสิ้น

จากการวิเคราะห์พบว่าปัญหาของผลิตภัณฑ์บกพร่อง ได้แก่

- ☐ ต้นทุนวัตถุดิบ เครื่องจักร แรงงาน สูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์
- ☐ สิ้นเปลืองสถานที่ในการจัดเก็บและกำจัดของเสีย
- ☐ เกิดการทำงานซ้ำเพื่อแก้ไขงาน
- ☐ เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาส

แนวทางในการลดความสูญเสียจากผลิตภัณฑ์บกพร่อง ได้แก่

- ☐ มีมาตรฐานของงานและมาตรฐานของวัตถุดิบที่ถูกต้อง
- ☐ พนักงานต้องปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามมาตรฐานตั้งแต่แรก
- ☐ พยายามปรับปรุงอุปกรณ์ที่สามารถป้องกันการทำงานที่ผิดพลาด (Poka-Yoke)
- ☐ ฝึกให้พนักงานมีจิตสำนึกทางด้านคุณภาพ
- ☐ ให้มีการตอบสนองข้อมูลทางด้านคุณภาพอย่างรวดเร็วในทุกขั้นตอนการผลิต (Quick response system)

2.1.7 ความสูญเสียจากกระบวนการมากเกินไป (Over processing Waste) ข้อนี้อาจจะค่อนข้างยากนิดหนึ่ง ปกติในกระบวนการทำงานจะมีขั้นตอนการทำงาน ขั้นตอนเหล่านี้ได้ถูกกำหนดขึ้นไว้ตั้งแต่เริ่มสร้างโรงงาน บางโรงงานเปิดมา 30 ปี แล้ว กระบวนการก็ไม่เคยเปลี่ยน ทำอย่างไรก็ตามอย่างนั้นพอเวลาผ่านไปสิ่งทั้งหลายก็เปลี่ยนแปลงไป กระบวนการทำงานที่เคยใช้ได้ดีกลับกลายเป็นเย็นเยื่อทำให้ผลงานที่ได้ช้าลง และเกิดข้อผิดพลาดขึ้นได้ง่าย หรือแม้แต่กระบวนการที่ปรับปรุงมาแล้วก็ตามก็ต้องมีการติดตามดูเป็นระยะ ๆ ว่าที่ทำอยู่สามารถลดขั้นตอนได้หรือไม่

2.2 ความเป็นมาและวิวัฒนาการของบัตรประชาชน

ความเป็นมาและวิวัฒนาการของบัตรประชาชน⁵ บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ หรือบัตร Smart Card เกิดขึ้นจากคณะกรรมการบูรณาการและปฏิรูประบบการทะเบียนแห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานคณะกรรมการ ได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าภาพในการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ประชาชนได้มีบัตรหลักบัตรเดียวในการขอรับบริการจากรัฐ (e-Citizen) โดยกรมการปกครอง ได้ออกบัตรประจำตัวประชาชนเป็นแบบแถบแม่เหล็กมาได้ระยะหนึ่งแล้ว เห็นว่าปัจจุบันเทคโนโลยีบัตรพลาสติกมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และมีราคาถูก ประกอบกับแนวนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้การบริการของภาครัฐมีความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกส่วนราชการ จึงได้เปลี่ยนจากบัตรแถบแม่เหล็กเป็นบัตร Smart Card ซึ่งมีความปลอดภัยและจัดเก็บข้อมูลได้มาก เพื่อให้สามารถจัดเก็บข้อมูลของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ประสงค์เพื่อการบริการ และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนเจ้าของบัตรบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ หรือบัตร Smart Card ที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เลือกใช้เป็นเทคโนโลยีชนิด Contact Smart Cards ซึ่งจะต้องใช้คู่กับเครื่องอ่านบัตร (Smart Card Reader)

2.2.1 วิวัฒนาการบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart Card) กรมการปกครอง ได้ออกบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart Card) ให้กับคนไทยที่มีอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ทั่วประเทศแล้ว โดยแบ่งออกเป็น 5 รุ่น ดังนี้

▶ **บัตรประจำตัวประชาชนอเนกประสงค์ (Smart Card) รุ่นที่ 1:** รุ่นที่ 1 มีจำนวน 12 ล้านใบ ออกบัตรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548-2549 โดยมีข้อมูลที่จัดเก็บไว้ในบัตร (IC-Chip) เฉพาะข้อมูลด้านการทะเบียนราษฎร และบัตรประจำตัวประชาชนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมการปกครองเท่านั้น ของส่วนราชการอื่น ๆ ยังไม่มี เนื่องจาก มีพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล (EEPROM) เพียง 28 Kbytes

▶ **บัตรประจำตัวประชาชนอเนกประสงค์ (Smart Card) รุ่นที่ 2 :** รุ่นที่ 2 จำนวน 26 ล้านใบ ออกบัตรตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2551 - พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ครอบคลุม 26 ล้านใบ ถือว่าบัตรรุ่นนี้เป็นรุ่นที่มีความพร้อม และใช้ประโยชน์ได้มากกว่ารุ่นก่อนหน้านี้ เนื่องจาก ได้บรรจุข้อมูลที่ประชาชนได้รับประโยชน์จำนวนมาก ตั้งแต่ข้อมูลพื้นฐานตามหน้าบัตร ข้อมูลตามทะเบียนบ้าน

⁵ ความเป็นมาและวิวัฒนาการของบัตรประชาชน, สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2562, http://stat.bora.dopa.go.th/card/card5_smartcard.html.

ข้อมูลทะเบียนอื่น ๆ และยังสามารถบรรจุข้อมูลของหน่วยงานอื่น ๆ อีก 4 หน่วยงาน ซึ่งรวมในส่วนของการปกครอง ด้วยเป็น 5 หน่วยงาน ดังนี้

1) ข้อมูลด้านการทะเบียนของกรมการปกครอง ประกอบด้วย 2 ส่วน

☐ ข้อมูลส่วนที่สามารถเปิดเผยได้ (Public) โดยหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตจากกรมการปกครองและได้รับซอฟต์แวร์ในการตรวจสอบข้อมูล จึงสามารถอ่านข้อมูลได้ ประกอบด้วยข้อมูลตามรายการหน้าบัตรทุกรายการ

☐ ข้อมูลทะเบียนอื่นที่เป็นส่วนบุคคล (Private) ประกอบด้วยข้อมูลตามรายการทะเบียนบ้าน สุตินิคมสมรส-หย่า การเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล

2) ข้อมูลของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สป.สช.) ประกอบด้วย ข้อมูลสิทธิการรักษาพยาบาล ประเภทของสิทธิ์สถานบริการหลัก สถานบริการรอง ประเภทการจ่ายเงิน และอื่น ๆ ซึ่งบัตรประจำตัวประชาชน แต่ละใบสามารถบอกสิทธิการรักษาพยาบาลของเจ้าของบัตรได้ทุกใบ

3) ข้อมูลขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ประกอบด้วย ชั้นบัตร เลขที่บัตรเหรียญที่ได้รับ เป็นต้น

4) ข้อมูลของหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง ประกอบด้วย ข้อมูลวันที่ลงบัญชีทหารภูมิลาเนาทหาร เลขที่หนังสือสำคัญปีที่สำเร็จการศึกษา เป็นต้น

5) ข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประกอบด้วย ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร

► **บัตรประจำตัวประชาชนเอกประสงค์ (Smart Card) รุ่นที่ 3** : รุ่นที่ 3 จำนวน 26 ล้านใบ เริ่มออกบัตรตั้งแต่วันที่ 11 มีนาคม 2554 มีคุณลักษณะของบัตร (Spec) โดยรวมเหมือนกับรุ่นที่ 2 แต่จะเพิ่มพื้นที่จัดเก็บข้อมูล (EEPROM) เป็น 80 Kbytes และยังมีการจัดเก็บข้อมูลของส่วนราชการอื่นเหมือนกับรุ่นที่ 2 แต่มีส่วนที่แตกต่างจากบัตรรุ่นเดิมอยู่บางส่วนลักษณะอื่น ๆ โดยรวมจะเหมือนกับบัตรรุ่น 2 จำนวน 26 ล้านใบ ที่ออกมาก่อนหน้านี้ สำหรับบัตรรุ่นนี้สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมลักษณะบัตรได้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2554) ออกตามความในพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526 ซึ่งได้ลงในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 128 ตอนที่ 10 ก หน้า 58 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2554

► **บัตรประจำตัวประชาชนเอกประสงค์ (Smart Card) รุ่นที่ 4** : รุ่นที่ 4 จำนวน 3.9 ล้านใบ เริ่มออกบัตรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 มีพื้นที่จัดเก็บข้อมูล (EEPROM) เป็น 80 Kbytes และยังมีการจัดเก็บข้อมูลของส่วนราชการอื่นเหมือนกับรุ่นที่ 3 รูปแบบบัตรเหมือนกับรุ่นที่ 3 แต่เลขเลเซอร์หลังบัตรขึ้นต้นด้วย KN0-XXXXXXX-XX

► **บัตรประจำตัวประชาชนเอกประสงค์ (Smart Card) รุ่นที่ 5** : รุ่นที่ 5 จำนวน 16 ล้านใบ เริ่มออกบัตรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 มีพื้นที่จัดเก็บข้อมูล (EEPROM) เป็น 80 Kbytes และยังมีการจัดเก็บข้อมูลของส่วนราชการอื่นเหมือนกับรุ่นที่ 3 รูปแบบบัตรเหมือนกับรุ่นที่ 3 แต่เลขเลเซอร์หลังบัตรขึ้นต้นด้วย JT0-XXXXXXX-XX

ปัจจุบันกระทรวงมหาดไทย ได้มีการออกบัตรประจำตัวประชาชนชนิดใหม่ ซึ่งหลาย ๆ คนเรียกกันว่า เป็นบัตรประชาชนอเนกประสงค์ หรือ บัตรประชาชน Smart Card เหตุนี้ทำให้ประชาชนทั่วประเทศ ต่างรีบทยอยไปทำบัตรใหม่กันซึ่งรุ่นใหม่ หน้าบัตรประชาชนจะมีรูปครุฑอยู่ด้านบนซ้าย โดยสามารถเก็บ ข้อมูลหลาย ๆ อย่าง ได้มากขึ้นกว่าเดิมจาก 64 กิโลไบต์ เป็น 80 กิโลไบต์ และบัตรประชาชน Smart Card จะมีลักษณะแตกต่างจากบัตรทุกรุ่นที่ผ่านมา กล่าวคือ ตัวบัตรทำด้วยพลาสติกชนิดพิเศษ ซึ่งจะมีความ แข็งแรงทนทาน รายการในบัตรนี้จะมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษกำกับในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ เพื่อให้คุณได้ใช้งานได้แบบสากล และมีไอซีชิพ สำหรับจัดเก็บข้อมูลจากหลายหน่วยงาน พร้อมลายพิมพ์นิ้วมือเจ้าของบัตรสำหรับใช้ในการพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคล ในการขอรับบริการต่าง ๆ ที่ไม่ว่าจะเป็นจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยมีสัญลักษณ์สำหรับตรวจสอบ ป้องกันการ ปลอมแปลงบัตร ซึ่งจะมีประสิทธิภาพที่ยากแก่การปลอมแปลงได้

บัตรสมาร์ทการ์ด (Smart Card) คือ บัตรพลาสติกที่มีชิป IC (Integrated circuit) ติดหรือฝัง อยู่ในตัวบัตรพลาสติกมีขนาดเท่าบัตรเครดิต เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลภายใน ตัวเองโดยวิธีการเข้ารหัสตามมาตรฐาน เพื่อให้ระบบมีความปลอดภัยสูงขึ้น บัตรสมาร์ทการ์ด สามารถ ทำงานได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารกับระบบหลัก (Font End) ทำให้ประหยัดในเรื่อง ระบบสื่อสารไปได้มาก โดยบัตรประชาชนก็เป็นบัตรสมาร์ทการ์ดเช่นกัน

2.3 ต้นทุนการผลิตบัตรประชาชน

พล.ต. สรรเสริญ แก้วกำเนิด⁶ รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรีได้กล่าวถึง ประเด็นการเก็บ ค่าธรรมเนียมการออกบัตรประจำตัวประชาชน ในอัตราฉบับละ 20 บาท เป็น 100 บาท โดยต้นทุน การดำเนินการจัดทำบัตรประชาชนต่อคน ฉบับละ 54.64 บาท โดยแยกเป็นค่าวัสดุบัตร ค่าวัสดุผลิตบัตร สำหรับเครื่องพิมพ์ ค่ากระบวนการพร้อมข้อมูลต่อการใช้งาน ค่าเช่าระบบคอมพิวเตอร์ และต้นทุนอื่น ๆ ซึ่งเป็นราคาที่ไม่รวมค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่ ค่าผลิต และค่าบริหารจัดการในการผลิตบัตร ทั้งนี้ เพื่อให้ สอดคล้องกับอัตราต้นทุนการผลิต รวมถึงเพื่อให้ประชาชนเกิดแรงจูงใจในการเก็บรักษาเอกสาร ประจำตัว ที่เป็นสมบัติส่วนตัวและเอกสารทางราชการ ไม่ให้เกิดการชำรุดหรือสูญหาย ประกาศ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 133 ตอนที่ 90 ก ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2559 กำหนดค่าธรรมเนียมการออก บัตรประชาชนใหม่ กรณีบัตรหายหรือชำรุด จากเดิมฉบับละ 20 บาท เป็นฉบับละ 100 บาท ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิต ที่มีอัตราที่สูงกว่าค่าธรรมเนียมเดิมที่เก็บอยู่ฉบับละ 20 บาท ประกอบกับส่วนใหญ่การขอออกบัตรใหม่ จะเป็นกรณีบัตรหายหรือชำรุด ที่เกิดจากความไม่ระมัดระวัง ของประชาชน ทำให้เป็นภาระต่องบประมาณของรัฐทั้งนี้ พบว่า มีจำนวนบัตรหาย 3 ปีกว่า 6 ล้านใบ

⁶ สลิตชิด! ค่าธรรมเนียม 20 บาท ยอดบัตรหายพุ่ง 400%, สืบค้นเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2563, <https://www.thairath.co.th/content/507522>.

2.4 บัตรประชาชนมีข้อมูลอะไรอยู่บ้าง

ในบัตรประชาชนมีข้อมูลอะไรอยู่บ้าง ⁷

- ☐ ข้อมูลการทะเบียนราษฎร และทะเบียนอื่น ๆ ที่จำเป็น
- ☐ รูปภาพ
- ☐ ลายพิมพ์นิ้วมือ (Finger Print) มีการจัดเก็บเป็นรหัสลายพิมพ์นิ้วมือ (MINUTAIE)
- ☐ กุญแจเข้าสู่ระบบ (Public Key infrastructures: PKI) เป็นกุญแจสาธารณะที่จะเข้าสู่ระบบ
- ☐ พื้นที่ของผู้ถือบัตรสำหรับเข้าใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Buffer E-Mail)
- ☐ พื้นที่เก็บข้อมูลส่วนตัวของผู้ถือบัตร (Buffer E-Memo)
- ☐ รหัสผ่านเข้าสู่ระบบของผู้ถือบัตร (User Password) และส่วนเชื่อมต่อเครือข่าย (Authorization) เข้าสู่ระบบของแต่ละหน่วยงานที่เข้าเชื่อม (Application) ในแต่ละหน่วยงาน

สำนักบริหารการทะเบียน (ซึ่งเป็นหน่วยงานภายในกรมการปกครอง) ทำหน้าที่ดูแลเรื่องมาตรฐานงานทะเบียนของประเทศ ได้ให้ข้อมูลเอาไว้ว่า ⁸ ไม่โครชิพที่อยู่ในบัตรประชาชนแบบ Smart Card นั้น สามารถเก็บข้อมูลได้ใน 2 ส่วน คือ

- ▶ ข้อมูลสาธารณะ ซึ่งเป็นข้อมูลทะเบียนราษฎรทั่วไป ตัวอย่างเช่น
 - วัน เดือน ปี เกิด
 - สถานที่อยู่
- ▶ ข้อมูลส่วนตัว ที่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของบัตรเพื่อเปิดเผยข้อมูล ตัวอย่างเช่น
 - การเปลี่ยนนามสกุล
 - ชื่อสถานรักษาพยาบาลตามสิทธิการรักษา
 - การเกณฑ์ทหาร
 - ประวัติการศึกษา
 - ทะเบียนสมรส
 - ทะเบียนหย่า

ทั้งนี้ ประชาชนชาวไทย ได้ใช้บัตรประชาชนแบบ Smart Card ได้อย่างเต็มศักยภาพ ไม่ต้องใช้สำเนาบัตรประชาชน และสืบค้นข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ต้องสร้างฐานข้อมูลของประชาชน แล้วเชื่อมโยงเข้ากับระบบทะเบียนราษฎร ฐานข้อมูลของทุกหน่วยงานเข้ากับเลขบัตรประชาชน 13 หลัก ตัวอย่างเช่น

- กระทรวงแรงงาน	จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องประกันสังคม
- กระทรวงสาธารณสุข	จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิรักษาพยาบาลของประชาชน
- กระทรวงคมนาคม	จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับใบขับขี่ และประวัติการครอบครองรถยนต์
- กระทรวงต่างประเทศ	จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับพาสปอร์ต
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	จัดทำฐานข้อมูลประวัติอาชญากรรม

⁷ ในบัตรประชาชนมีข้อมูลอะไรอยู่บ้าง, สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563, <https://compete.co.th/เกร็ดความรู้/ประโยชน์ของบัตรประชาชน>.

⁸ ในบัตรประชาชนมีข้อมูลอะไรอยู่บ้าง, สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563, <https://tips.thaiware.com/1080.html>.

- กระทรวงกลาโหม	จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องกำลังพลสำรองและการเกณฑ์ทหาร
- กระทรวงศึกษา	จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา
- กระทรวงการคลัง	จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของประชาชนและเรื่องเกี่ยวกับการเสียภาษี

2.5 ประโยชน์ของบัตรชิพการ์ด

ประโยชน์ของบัตรประชาชนชนิดชิพการ์ด มีอะไรบ้าง ⁹

1) **ประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ** ลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนของการทำบัตรของหน่วยงานภาครัฐ เป็นการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานร่วมกัน และประหยัดงบประมาณของประเทศ

2) **ประโยชน์ต่อประชาชน** ประหยัดเวลาในการจัดทำบัตร การยืนยันตัวบุคคล และได้รับบริการภาครัฐที่ครบถ้วนมากขึ้น โดยใช้บัตรเพียงใบเดียว กล่าวคือประโยชน์ของบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart Card) จะได้รับมีดังต่อไปนี้

- ☐ ประหยัดเวลาในการขอรับบัตร ซึ่งเดิมใช้เวลา 3 เดือน เหลือ 15 นาที
- ☐ ใช้ยืนยันตัวบุคคลเพื่อเข้าสู่ระบบบริการแบบอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ หรือเอกชนที่จะเข้าร่วม
- ☐ ใช้บัตรลงทะเบียน เพื่อขอรับบริการบริการของภาครัฐ ที่รวดเร็ว สะดวกและปลอดภัยสูง
- ☐ ใช้บัตรขอรับบริการด้านการสาธารณสุขตามโครงการหลักประกันสุขภาพ (30 บาท รักษาทุกโรค)
- ☐ ใช้บัตรเพื่อขอรับบริการด้านการประกันสังคม
- ☐ ใช้บัตรเพื่อการปฏิบัติงานการเข้าถึงข้อมูลที่ต้องเกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยระดับสูงของภาครัฐ
- ☐ ใช้เป็นบัตรแทนบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีการปลอมแปลงได้ยาก
- ☐ ใช้ตรวจสอบข้อมูลการทะเบียนบุคคลต่างด้าวและผู้ที่ไม่ใช่สัญชาติไทยประเภทต่าง ๆ
- ☐ ใช้ตรวจสอบข้อมูลการทะเบียนของประชาชนแบบ on-Line เฉพาะบุคคลได้
- ☐ ใช้เป็นบัตรเพื่อลงประชามติหรือการเลือกตั้ง ใช้เป็นบัตรแทนใบขับขี่รถยนต์ และจักรยานยนต์ส่วนบุคคล

⁹ ประโยชน์ของบัตรชิพการ์ด, สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2563, <https://compete.co.th/เกร็ดความรู้/ประโยชน์ของบัตรประชาชน>.

บัตรประชาชน Smart Card เพื่อชีวิตยุคดิจิทัล

ตอบโจทย์การบริการประชาชนของรัฐบาลดิจิทัล

ทียกปัญหาเอกสารที่ใช้ติดต่อกับส่วนงานราชการ
ให้หมดไปหายกังวลเรื่องเอกสาร เข้ารับบริการ
ได้เพียงแค่ใช้บัตรประชาชน Smart Card ใบเดียว!!

ข้อดี

- ใบเดียวใช้ได้ครบ
- ไม่ต้องสำเนาเอกสาร
- ไม่ต้องกรอกข้อมูล
- เชื่อมโยงถึงกัน
กับทุกบริการภาครัฐ
- สะดวกรวดเร็ว
ประหยัดเวลา

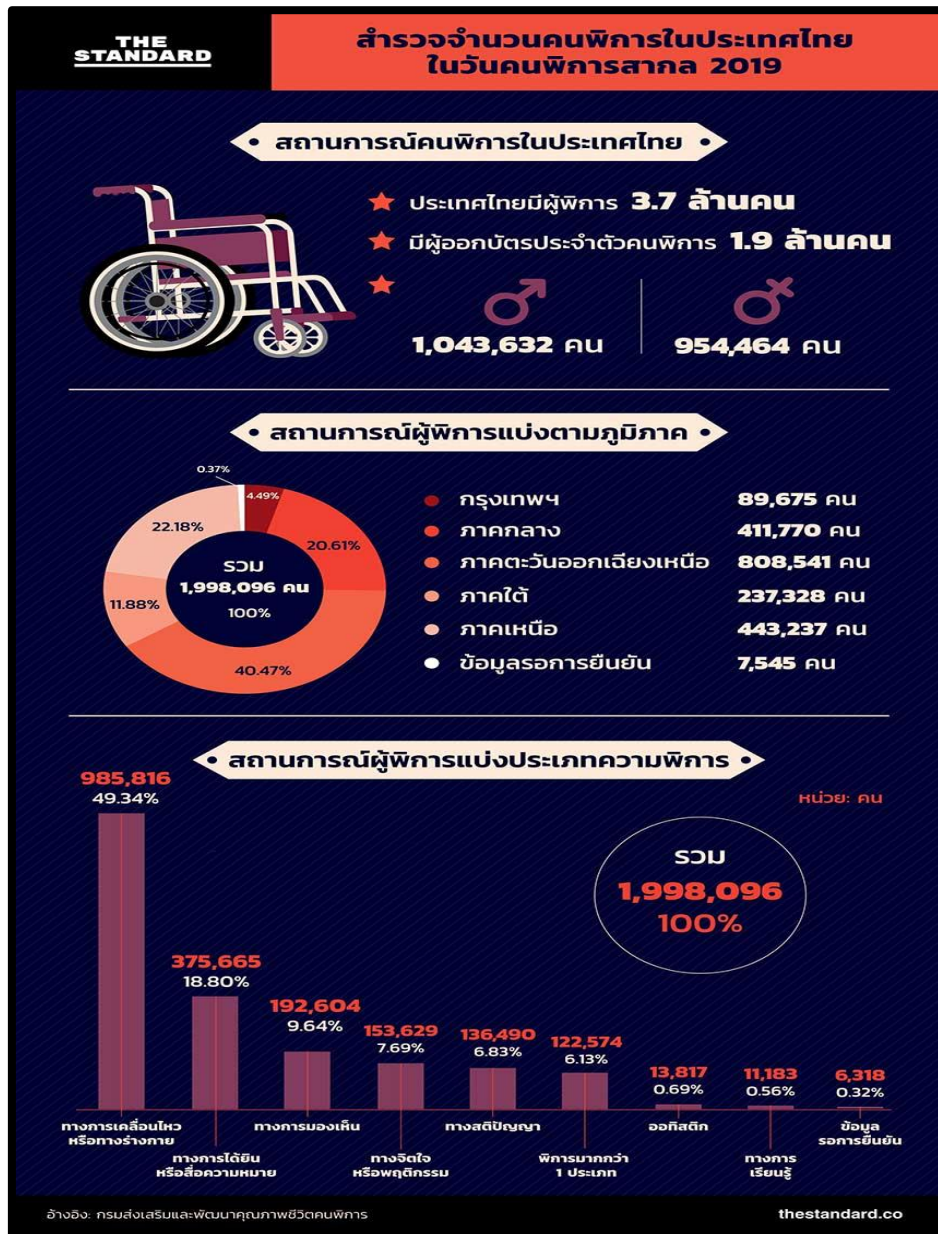
EGA
e-Government Agency

f t y i @

แผนภาพที่ 2 แผนภาพแสดงข้อดีของบัตรประชาชน Smart Card
ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

2.6 สถิติการออกบัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐออกให้ นอกเหนือจากบัตรประชาชน

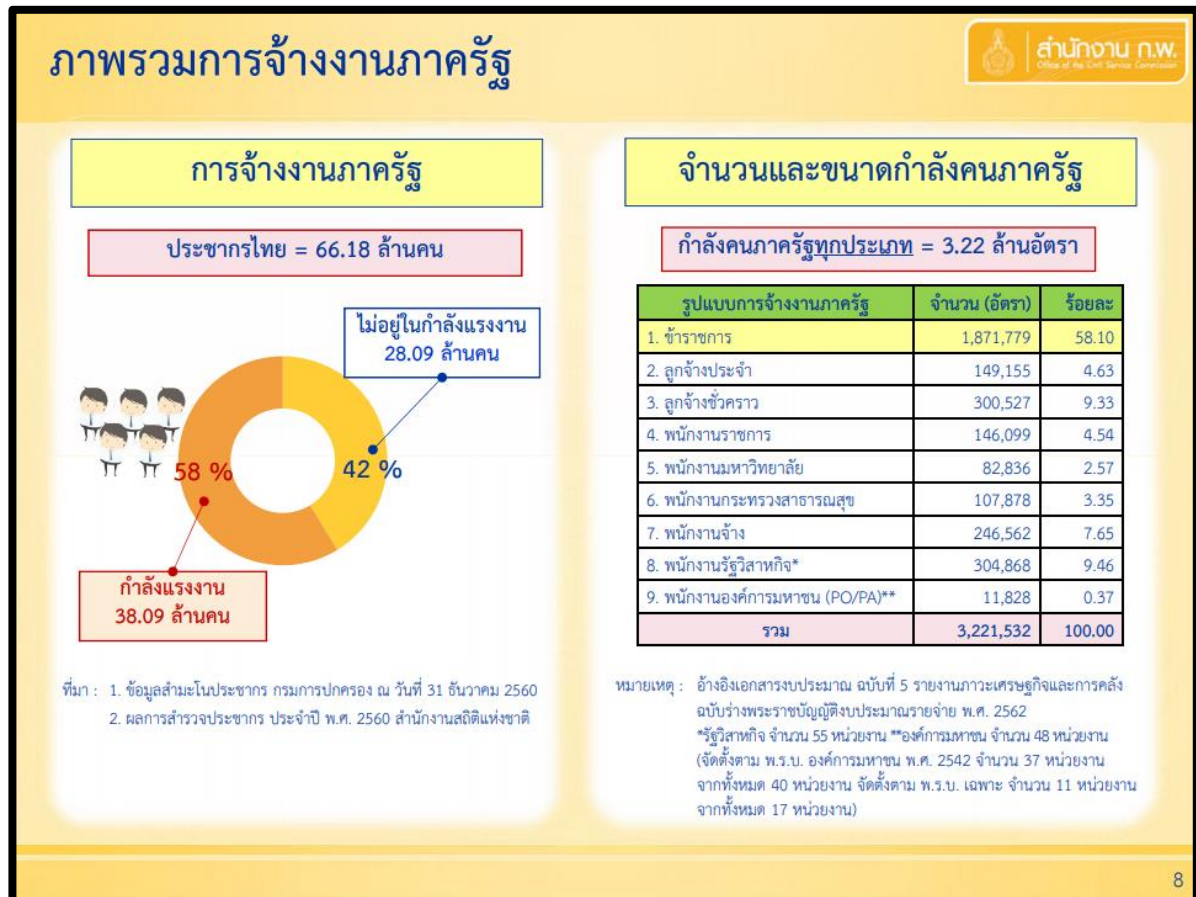
2.6.1 บัตรประจำตัวคนพิการ¹⁰ ผลสำรวจสำนักงานสถิติแห่งชาติ-องค์การยูนิเซฟ พบประเทศไทยมีคนพิการประมาณ 3.7 ล้านคน คิดเป็น 5.5% ของประชากรประเทศ แต่ไม่ได้จดทะเบียนคนพิการมากกว่าครึ่ง และมีผู้ออกบัตรประจำตัวคนพิการแล้ว 1.9 ล้านคน

แผนภาพที่ 3 แผนภาพสำรวจจำนวนคนพิการในประเทศไทย
ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2563.

¹⁰ สถิติบัตรประจำตัวคนพิการ, สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563,
<https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/page/25620321-ocsc-slide-rev01.pdf>

2.6.2 **บัตรข้าราชการ**¹¹ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อชี้แจงการนำมาตรการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐ (พ.ศ. 2562-2565) ไปสู่การปฏิบัติ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 21 มีนาคม 2562 ณ ห้องริชมอนด์ แกรนด์บอลรูม ชั้น 4 โรงแรมริชมอนด์ สโตนีลี คอนเวนชั่น จังหวัดนนทบุรี พบว่ามีจำนวนและขนาดกำลังคนภาครัฐ 3.22 ล้านอัตรา โดยเป็นข้าราชการ 1,871,779 คน ดังภาพ

แผนภาพที่ 4 แผนภาพแสดงภาพรวมการจ้างงานภาครัฐ
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2563

¹¹ บัตรข้าราชการ, สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563,

2.6.3 **บัตรใบขับขี่**¹² กลุ่มสถิติการขนส่ง กองแผนงานกรมการขนส่งทางบก (ขบ.) ได้รวบรวมข้อมูลสถิติจำนวนใบอนุญาตขับรถ และใบอนุญาตผู้ประจำรถปี พ.ศ. 2560 ตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค.-31 ธ.ค. 60 พบว่ามีใบอนุญาตขับรถ และใบอนุญาตผู้ประจำรถทั่วประเทศรวมทั้งสิ้น 31,767,117 ใบ ในพื้นที่กรุงเทพฯ 4,813,845 ใบ และพื้นที่ภูมิภาค 26,953,272 ใบ สำหรับใบอนุญาตขับรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ทั่วประเทศ รวม 29,916,777 ใบ กรุงเทพฯ 4,680,299 ใบ ส่วนภูมิภาค 25,236,478 ใบ ทั้งนี้ 5 อันดับ ที่ออกใบอนุญาตขับรถมากที่สุดได้แก่ 1) ใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลรวมทั่วประเทศ 8,859,875 ใบ 2) ใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลตลอดชีพรวมทั่วประเทศ 6,172,559 ใบ 3) ใบอนุญาตขับรถจักรยานยนต์ (จยย.) รวมทั่วประเทศ 5,989,234 ใบ 4) ใบอนุญาตขับรถ จยย. ตลอดชีพทั่วประเทศ 5,963,489 ใบ และ 5) ใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลชั่วคราว ทั่วประเทศ 1,553,957 ใบ

2.6.4 **สถิติการใช้งานบัตรต่าง ๆ ในวงงานของวุฒิสภา**¹³ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีการใช้งานบัตรต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 7 ประเภท โดยมีบัตรตั้งแต่แบบกระดาษธรรมดา บัตรพลาสติก และบัตรพลาสติกที่มี Chip สำหรับใช้ร่วมกับระบบ RFID เพื่อเข้าออกห้องประชุม (สำหรับสมาชิกวุฒิสภา) มีสถิติการใช้งานบัตร จำนวนการจัดซื้อ และราคาต้นทุนต่อหน่วย ดังตาราง ต่อไปนี้

ประเภท	ชนิดของบัตร	จำนวน (คน)	การจัดซื้อ จำนวน (ใบ)	ราคาต่อหน่วย (บาท)	รวมราคา (บาท)
1. สมาชิกวุฒิสภา	บัตรเจ้าหน้าที่ของรัฐ (มี chip)	250	500	70	35,500
	บัตรแสดงตน สมาชิกวุฒิสภา	250	500	32	16,500
	บัตรสำหรับออกเสียงลงคะแนนในห้องประชุมวุฒิสภา (อยู่ในโครงการระบบสารสนเทศอาคารรัฐสภาแห่งใหม่)	250	250	-	-

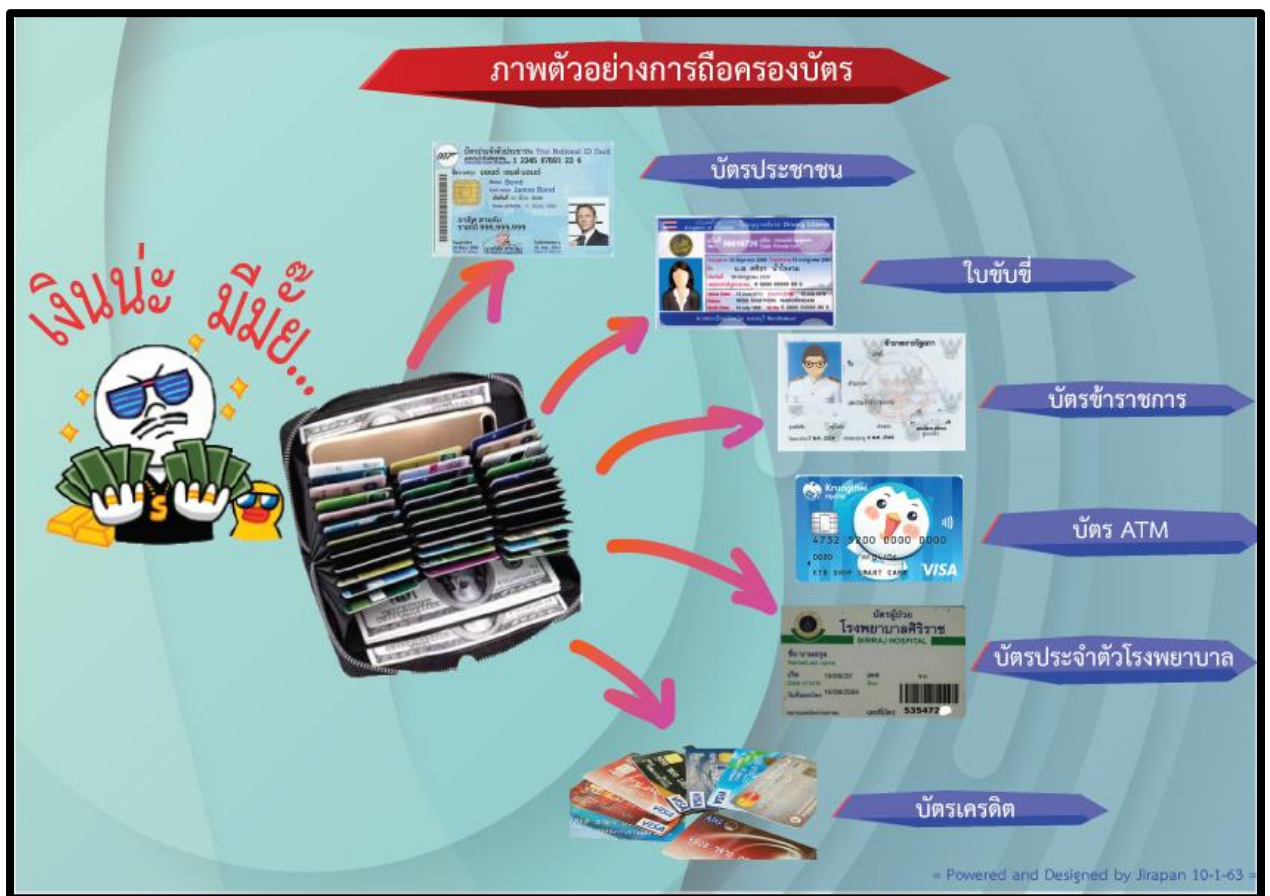
¹² เปิดสถิติ "ใบขับขี่" ว่อนไทย 31 ล้านใบ, สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2563, <https://www.dailynews.co.th/economic/628885>.

¹³ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของกลุ่มงานทะเบียนประวัติ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2563.

ประเภท	ชนิดของบัตร	จำนวน (คน)	การจัดซื้อ จำนวน (ใบ)	ราคาต่อหน่วย (บาท)	รวมราคา (บาท)
2. ข้าราชการ	บัตรแสดงตน ประกอบด้วย ข้าราชการ 1,018 คน ลูกจ้างประจำ 38 คน พนักงานจ้างเหมา บริการ 38 คน พนักงานราชการ 109 คน	1,203	2,000	20	4,000
	บัตรข้าราชการ	1,018	2,000	35	70,000
3. บัตรข้าราชการ บำเหน็จบำนาญ			100	150	1,500
4. บัตรแสดงตน การเมือง			100	55	5,500
5. บุคคลในวงงาน วุฒิสภา	ตำแหน่งคณะทำงาน ทางการเมืองของ ประธานวุฒิสภา รองประธานฯ ผู้ชำนาญการ ผู้ปฏิบัติงานให้แก่ สมาชิกวุฒิสภา ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ช่วยดำเนิน ตำแหน่งกรรมการ ที่ปรึกษา นักวิชาการ ผู้ชำนาญการ เลขานุการ อนุกรรมการ	3,500	5,000	7	35,500
6. คนขับรถ	บัตรกระดาษ		30	10	300
7. บัตรสำหรับผู้มา ติดต่อราชการ	บัตรกระดาษ		500	10	500
รวมทั้งสิ้น			10,980		221,800

ตารางที่ 1 ตารางแสดงบัตรต่าง ๆ ในวงงานของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ทั้งนี้ สามารถสรุปบัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐออกให้นอกเหนือจากบัตรประชาชน จะมีบัตรที่สามารถพบได้บ่อย และใช้หมุนเวียนในระบบเป็นประจำโดยทั่วไป อย่างน้อย 4 บัตร สามารถเรียงลำดับตามสถิติจากน้อยไปหามาก ได้แก่ บัตรประจำตัวคนพิการ บัตรข้าราชการ ใบขับขี่ และบัตรโรงพยาบาล ในที่นี้ผู้เสนอผลงาน ขอกำหนดให้ประชากร จำนวน 67 ล้านคน มีบัตรประจำตัวโรงพยาบาล คนละ 1 ใบ ทั้งนี้ ในข้อเท็จจริง บางคนอาจจะถือครองบัตรโรงพยาบาลอื่น ๆ มากกว่า 1 ใบ อาทิเช่น บัตรประจำตัวโรงพยาบาลศิริราช บัตรประจำตัวโรงพยาบาลทันตกรรม มีภาพรวมโดยสังเขปของบัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐออกให้ ดังภาพ

แผนภาพที่ 5 แผนภาพแสดงตัวอย่างการถือครองบัตรแต่ละบุคคล
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทนต์, 2563.

2.7 การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ

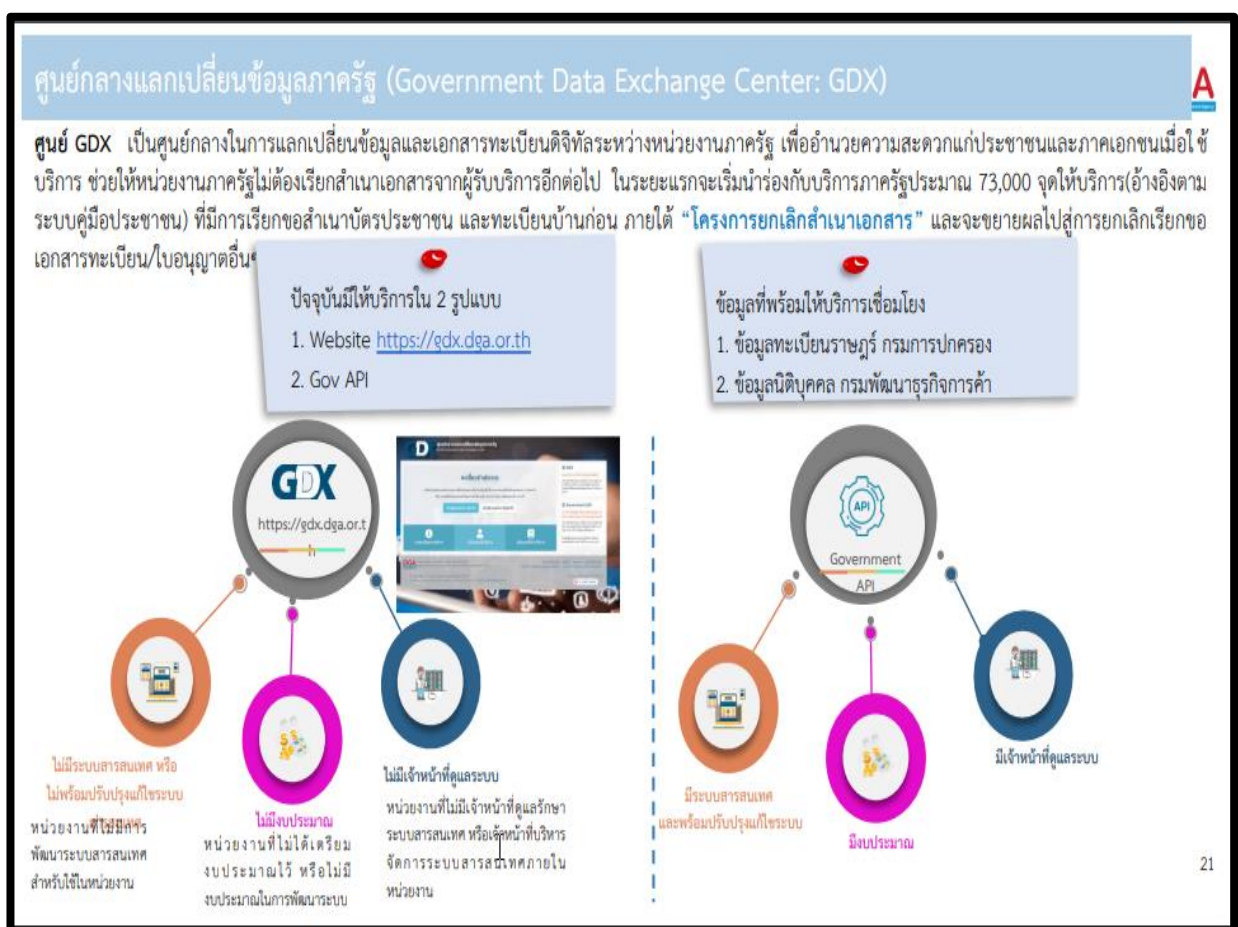
การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐของประเทศไทย¹⁴ โดยสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) สพร. หรือ DGA เป็นหน่วยงานกลางของระบบรัฐบาลดิจิทัล ทำหน้าที่ให้บริการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานอื่นเกี่ยวกับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ทั้งนี้ ในภารกิจส่งเสริมและสนับสนุนการบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนทะเบียนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน และในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ นั้น การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน จะประกอบไปด้วย 2 Platform หลัก ได้แก่ e-CMS และการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ

1) **Platform e-CMS** จะสนับสนุนโครงการการเชื่อมโยงระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานภาครัฐตามมาตรฐาน TH e-GIF Electronic Correspondence Management Services (e-CMS version 2.0 on Cloud)

2) **Platform GDX** การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน จะใช้ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางภาครัฐ (Government Data Exchange: GDX) ซึ่งเป็นภารกิจหลักตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 GDX เป็นแพลตฟอร์มของระบบการรับส่งข้อมูล เอกสารและทะเบียนดิจิทัลภาครัฐ ที่จะมีรูปแบบการทำงานที่แตกต่างจากการเชื่อมโยงข้อมูลภาครัฐที่ผ่านมา มีการออกแบบโดยคำนึงถึงมาตรฐาน ความมั่นคงปลอดภัย สามารถให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง รองรับการขยายหรือเพิ่มเติม การเชื่อมโยงจากหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ และสิ่งสำคัญคือการดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด จะเป็นไปตามธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance) โดยแต่ละหน่วยงานเจ้าของข้อมูลยังคงจัดเก็บ และดูแลข้อมูล เอกสารทะเบียนดิจิทัลเหมือนเดิม และ GDX จะเป็นฐานของการต่อยอดไปสู่การพัฒนาบริการดิจิทัลภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จ หรือ One Stop Service (OSS) ที่สมบูรณ์ได้ ทั้งนี้ ภายใต้ Platform การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน จะใช้ ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางภาครัฐ (Government Data Exchange: GDX) ยังประกอบสองส่วนสำคัญ ได้แก่ GDX และ Linkage Center

¹⁴ การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ, สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563, <https://www.dga.or.th/th/profile/2109/>.

► GDX เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และเอกสารทะเบียนดิจิทัลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและภาคเอกชนเมื่อใช้บริการ ช่วยให้หน่วยงานภาครัฐไม่ต้องเรียกสำเนาเอกสารจากผู้รับบริการอีกต่อไป ในระยะแรกจะเริ่มนำร่องกับบริการภาครัฐที่มีการเรียกขอสำเนาบัตรประชาชน และทะเบียนบ้านก่อน ภายใต้ “โครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร” และจะขยายผลไปสู่การ ยกเลิกเรียกขอเอกสารทะเบียน/ใบอนุญาตอื่น ๆ ต่อไป โดย สพร. เป็นผู้ให้บริการหน่วยงานภาครัฐ **ขณะนี้ มี 2 บริการคือ API platform (Application Programming Interface) และ Government Data Exchange Center โดยข้อมูลที่สามารถแลกเปลี่ยนในปัจจุบันเป็นข้อมูลของจากกรมการปกครองและกรมพัฒนาธุรกิจการค้า** ดังภาพ

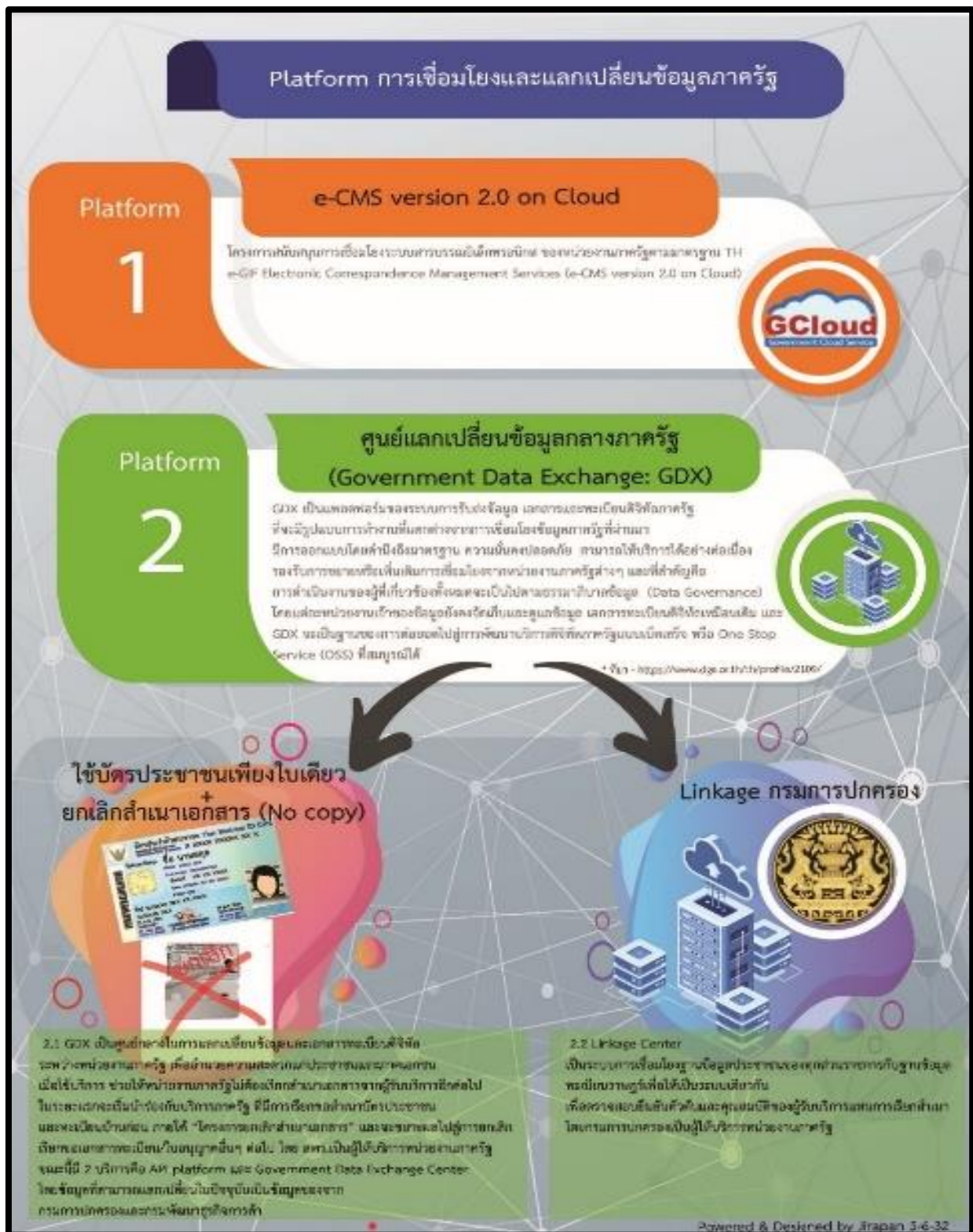
แผนภาพที่ 6 แผนภาพแสดงการให้บริการของศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางภาครัฐ (Government Data Exchange: GDX)

ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

► Linkage Center เป็นระบบการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชนของทุกส่วนราชการ
กับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร เพื่อให้เป็นระบบเดียวกัน เพื่อตรวจสอบยืนยันตัวตนและคุณสมบัติของ
ผู้รับบริการแทนการเรียกสำเนา โดยกรมการปกครองเป็นผู้ให้บริการหน่วยงานภาครัฐ

แผนภาพที่ 7 แผนภาพแสดงการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชนของทุกส่วนราชการ
กับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร
ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2563.

แผนภาพที่ 8 แผนภาพแสดงการสรุป Platform การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

การเชื่อมโยงข้อมูลจากระบบบูรณาการฐานข้อมูลประชาชน และการบริการภาครัฐ

สำหรับการเชื่อมโยงข้อมูลจากระบบบูรณาการฐานข้อมูลประชาชน และการบริการภาครัฐ¹⁵ (Linkage Center) มี 4 แนวทาง ดังนี้

1. ให้สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เป็นหน่วยงานกลางในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชนของส่วนราชการ (Population Information Linkage Center) และทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการข้อมูล (Gate Way) ตามที่ส่วนราชการร้องขอ
2. ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ จัดทำฐานข้อมูลประชาชนของตนเอง ตามอำนาจหน้าที่ โดยใช้เลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก เป็นดัชนีในการจัดเก็บข้อมูล และมีหน้าที่ปรับปรุงฐานข้อมูลให้ครบถ้วน ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน
3. ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ที่มีฐานข้อมูลประชาชนเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์กับสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง และจัดทำระบบให้บริการตรวจสอบข้อมูล (Services) เพื่อรองรับการอ่านข้อมูลประชาชน (Read Only) จากระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
4. ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ให้บริการประชาชน ปรับปรุงระบบการบริการประชาชน เพื่อรองรับการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart Card) และเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์ กับสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เพื่อเรียกใช้ข้อมูลในการให้บริการประชาชนจากระบบฐานข้อมูลประชาชนของหน่วยงานต่าง ๆ ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ทดแทนการใช้สำเนาเอกสาร

2.8 โครงการยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ

โครงการยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ¹⁶ เมื่อภาครัฐเปลี่ยนผ่านสู่ยุคราชการ 4.0 ที่มุ่งเน้นประโยชน์การอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ซึ่งมีเจตนารมณ์ผลักดันให้กระบวนการ ขั้นตอน ระยะเวลา เกี่ยวกับการอนุญาต การทำธุรกรรมต่าง ๆ กับภาครัฐให้มีความสะดวกยิ่งขึ้น และต่อมา ปี พ.ศ. 2560 คำสั่ง คสช. ที่ 21/2560 แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย เพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ ข้อที่ 17 มีเจตนารมณ์ให้เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานรัฐ เพื่อให้การทำธุรกรรมกับภาครัฐ ง่าย และรวดเร็วมากขึ้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ร่วมกับ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) หรือ DGA เร่งดำเนินการ “โครงการพัฒนาระบบการประเมิน

¹⁵ 4 แนวทางการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ, สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2563, https://www.dga.or.th/upload/download/file_706bda52160ff710929ca59b702712dc.pdf.

¹⁶ ที่มาโครงการยกเลิกสำเนา, สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2563, <https://www.dga.or.th/th/profile/2126/>.

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ” และ “การยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ (No Copy)” เพื่อลดภาระประชาชนเมื่อต้องติดต่อขอรับบริการจากหน่วยงานของรัฐ และมีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการจากหน่วยงานของรัฐในเชิงลึก เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพ และมีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น

ต่อมา ที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ครั้งที่ 1/2561 ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 362/2560 เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2561 โดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ประธานการประชุมฯ ได้มอบนโยบายแนวทางการเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัล ให้ส่วนราชการเร่งรัดยกเลิกการเรียกสำเนาเอกสารจากประชาชน อาทิ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน พร้อมทั้งให้หน่วยงานภาครัฐ ที่มีจุดบริการประชาชนทั่วประเทศของรัฐกว่า 80,000 จุดร่วมกันปิดหมด เพื่อจัดเก็บตำแหน่งที่อยู่ให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานฯ ในการเริ่มต้นปิดหมดจุดให้บริการประชาชน เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2561

โครงการยกเลิกสำเนาเอกสารฯ มีภาพรวมระบบที่สนับสนุนการดำเนินงานโครงการ ดังนี้

แผนภาพที่ 9 แผนภาพแสดงภาพรวมระบบที่สนับสนุนการดำเนินงานโครงการยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ
ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

วันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ได้มีการจัดประชุมเพื่อติดตามการขับเคลื่อนโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร เพื่อติดตามความคืบหน้า และเร่งขยายผลตามนโยบายดังกล่าว ซึ่งจากการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการยกเลิกสำเนาเอกสารฯ ในระยะแรกพบว่า มี 20 กระทรวง 144 กรม (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2561) ที่ยกเลิกการเรียกสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และทะเบียนบ้านแล้ว อาทิ กรมสรรพากร กรมการกงสุล กรมการขนส่งทางบก กรมการจัดหางาน กรมบังคับคดี กรมที่ดิน กรมการปกครอง และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และมีอีกหลายหน่วยงานยังไม่สามารถดำเนินการยกเลิกสำเนาเอกสารได้ เนื่องจาก มีข้อจำกัดหลายด้านที่จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการในการให้บริการประชาชนต่อไป ซึ่งหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกำลังเร่งดำเนินการขยายผลโครงการยกเลิกสำเนาเอกสารอย่างต่อเนื่อง

ลำดับต่อมา เมื่อส่วนราชการปึกหมุดพิคตตำแหน่งจุดให้บริการของภาครัฐทั่วประเทศ และตอบแบบสำรวจความพร้อมเรื่องการยกเลิกการขอรับสำเนาเอกสาร ได้มีการนำข้อมูลมาพัฒนาต่อยอดเป็นแอปพลิเคชัน CITIZEN info ให้ประชาชนดาวน์โหลดในช่วงปีใหม่ พ.ศ. 2562 โดยแอปพลิเคชันดังกล่าวเป็นช่องทางให้ประชาชนค้นหาพิกัดจุดให้บริการของภาครัฐ และนำทางไปที่ตั้งหน่วยงาน ค้นหาคู่มือในการเข้าใช้บริการภาครัฐ รวมถึงประเมินความพึงพอใจหลังเข้ารับบริการ ที่สำคัญคือสามารถตรวจสอบสถานะบริการที่ยกเลิกการขอสำเนาเอกสารได้ในแอปพลิเคชันเดียว¹⁷

ที่มาของโครงการ พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2560			
มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง แนวทางการดำเนินการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ เสนอโดย กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2559		คำสั่ง คสช. ที่ 21/2560 การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่ออำนวยความสะดวก ในการประกอบธุรกิจ ข้อที่ 17 เมื่อวันที่ 4 เม.ย. 2560	
มติการประชุมคณะรัฐมนตรี เรื่อง การขับเคลื่อนแนวทางการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชน และการบริการภาครัฐ เสนอโดย กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 4 ก.ค. พ.ศ. 2560		มติการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนปฏิรูปเพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนตามนโยบาย Thailand 4.0 เมื่อวันที่ 8 พ.ย. 2560	
๐ ให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการตามแนวทางการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ รวมทั้งปรับปรุงระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้รองรับการดำเนินการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลในการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ ๐ การจัดฐานข้อมูลประชาชนโดยใช้เลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก เป็นดัชนีจัดเก็บข้อมูลและการปรับปรุงบริการของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจให้รองรับการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Smart Card) จำเป็นต้องมีโปรแกรมใช้ในการอ่านข้อมูลจากบัตร และจะต้องพัฒนาระบบเพื่อรองรับการใช้บัตรประชาชนฯ อย่างเพียงพอ		“ในกรณีที่มีอำนาจดังกล่าวประสงค์ได้สำเนาเอกสารนั้นจากผู้ขอรับอนุมัติ อนุญาต หรือใบอนุญาต หรือผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียน หรือผู้แจ้ง ให้ผู้มีอำนาจนั้นเป็นผู้จัดทำสำเนาเอกสารดังกล่าวเอง เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ห้ามมิให้เรียกเก็บค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการทำสำเนาดังกล่าวจากผู้ขอรับอนุมัติ อนุญาต หรือใบอนุญาตหรือผู้ยื่นขอจดทะเบียนหรือจดทะเบียน หรือผู้แจ้ง”	
ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ก.ค. 2560		๐ ให้ส่วนงานบริการประชาชน ลดการใช้เอกสาร ลดการใช้ทรัพยากร ให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้แทน	
		๐ มีข้อสั่งการให้สพร.ทำการศึกษารูปแบบและแนวทางในการเชื่อมโยงข้อมูลภาครัฐและการจัดตั้งศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐ (Government Data Exchange Center: GDx)	

แผนภาพที่ 10 แผนภาพที่มาโครงการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ และโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร

ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

¹⁷ โครงการการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ และโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร, สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2563, https://www.m-culture.go.th/it/ewt_dl_link.php?nid=846.

ที่มาของโครงการ พ.ศ. 2561 3 DGA		
การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนา รัฐบาลดิจิทัล ครั้งที่ 1/2561 ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี	พรก.จัดตั้งสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2561	การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนปฏิรูปเพื่อ รองรับการเปลี่ยนแปลงตามนโยบาย Thailand 4.0 ครั้งที่ 1/2561
○ มีมติเห็นชอบในการจัดตั้งศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐ (Government Data Exchange Center: GDx) เพื่อให้บริการเอกสารดิจิทัลแก่หน่วยงานรัฐ ○ ให้ส่วนราชการยกเลิกการร้องขอสำเนาเอกสารทางราชการจากประชาชน โดยเริ่มจากการยกเลิกสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านก่อนภายใน 6 เดือน แล้วขยายผลไปยังสำเนาเอกสารทางราชการอื่นๆ ต่อไป ○ ให้มีการเก็บพิกัดตำแหน่งจุดให้บริการประชาชน	ส่งเสริมและสนับสนุนการบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนทะเบียนข้อมูลดิจิทัล ภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชนและในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ	○ มีข้อสั่งการให้ สรอ.เก็บพิกัดตำแหน่งจุดบริการภาครัฐเพื่อเป็นข้อมูลตั้งต้นในการจัดทำโครงการยกเลิกสำเนาบัตรประชาชนให้แล้วเสร็จในเดือนสิงหาคม 2561
นายกรัฐมนตรีปิกมุต ณ ทำเนียบรัฐบาล วันที่ 5 มิ.ย. 2561		
○ นายกรัฐมนตรี สั่งการให้ทุกส่วนราชการปิกมุตระบุพิกัดตำแหน่งทางดิจิทัลกว่า 60,000 จุดทั่วประเทศ		

แผนภาพที่ 11 แผนภาพที่มาโครงการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ และโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร

ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

2.8.1 โครงการการประเมินความพึงพอใจของประชาชน ต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐและโครงการยกเลิกสำเนาเอกสารนั้น เป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่าง¹⁸

► คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ทำหน้าที่ขับเคลื่อนให้หน่วยงานปรับปรุงกระบวนการทำงาน และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดจากข้อจำกัด กฎ ระเบียบ หรือกฎหมายต่าง ๆ

► สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) Digital Government Development Agency (Public Organization) ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาทางด้านเทคนิคแก่หน่วยงานให้สามารถเชื่อมโยงกับ Linkage Center ได้

► กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง สนับสนุนเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูลทะเบียนราษฎร หรือ Linkage Center

► หน่วยงานภาครัฐ ดำเนินการให้ทุกจุดบริการประชาชนของหน่วยงานยกเลิกการเรียกสำเนาเอกสารทางราชการ

¹⁸ โครงการการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ และโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร, สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2563, https://www.m-culture.go.th/it/ewt_dl_link.php?nid=846

แผนภาพที่ 12 แผนภาพแสดงการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน
ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

แนวทางการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ

2.8.2 แนวทางการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ¹⁹ ประกอบด้วย

- 1) ข้อจำกัดจากกฎหมาย หรือระเบียบ
- 2) การจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) กับกรมการปกครองเพื่อเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร
- 3) จัดเตรียมอุปกรณ์ Smart Card Reader เพื่อรองรับการอ่านข้อมูลจากบัตร Smart Card
- 4) กรณีหน่วยงานมีระบบสารสนเทศหรือบริการอิเล็กทรอนิกส์สำหรับให้บริการประชาชน ให้ปรับปรุงระบบหรือบริการของหน่วยงานให้ทำงานร่วมกับเครื่องมือกรมการปกครองเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลกับ Linkage Center หรือเชื่อมโยงผ่าน Government Data Exchange Center (GDX)
- 5) กรณีหน่วยงานไม่มีระบบสารสนเทศหรือบริการอิเล็กทรอนิกส์สำหรับให้บริการประชาชน ให้ใช้บริการกลางของ GDX ไม่จำเป็นต้องพัฒนาซอฟต์แวร์ขึ้นเอง

¹⁹ โครงการการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐและโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร, สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2563,
https://www.m-culture.go.th/it/ewt_dl_link.php?nid=846.

แนวทางการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อยกเลิกสำเนา

สามารถตรวจสอบรายการเบื้องต้นเพื่อเข้าใช้งานระบบสารสนเทศที่กรมการปกครอง และ สพร. สนับสนุนระบบให้

Linkage Center/GDX

ลำดับ	มี MOU กับ กรมการปกครอง	มี Smart Card Reader	รูปแบบการใช้งาน
1	มี	มี	ใช้ได้ทั้งในรูปแบบ On Card และ Online
2	ไม่มี	มี	ใช้ได้ในรูปแบบ On Card
3	ไม่มี	ไม่มี	ต้องจัดเตรียม Smart card Reader เนื่องจากเป็นอุปกรณ์พื้นฐานในการเข้าระบบที่ผ่าน Linkage Center หรือ GDX

1. ข้อจำกัดจากกฎหมาย หรือระเบียบ ที่กำหนดให้หน่วยงานต้องใช้หรือเรียกสำเนาเอกสารจากประชาชน
 → ข้อติดขัดเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ถูกสั่งด้วยคำสั่ง คสช. ที่ 21/2560 ระเบียบแล้ว
2. การทำบันทึกข้อตกลง (MOU) กับกรมการปกครองเพื่อเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร
 → จะมีการหาแนวทางในการ MOU ให้เร็วที่สุด
3. จัดเตรียมอุปกรณ์ Smart Card Reader เพื่อรองรับการอ่านข้อมูลจากบัตร Smart Card
 → จะมีการจัดหา Smart Card Reader มอบแก่หน่วยงานที่ต้องการเพิ่มเติม
4. กรณีหน่วยงานมีระบบสารสนเทศหรือบริการอิเล็กทรอนิกส์สำหรับให้บริการประชาชน การปรับปรุงแก้ไขระบบสารสนเทศของหน่วยงานเพื่อรองรับการยกเลิกสำเนาเอกสาร
 → ปรับปรุงระบบหรือบริการของหน่วยงานให้ทำงานร่วมกับเครื่องมือของกรมการปกครองเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลกับ Linkage Center หรือเชื่อมโยงผ่าน Government Data Exchange Center (GDX)
5. กรณีหน่วยงานยังไม่มีระบบสารสนเทศหรือบริการอิเล็กทรอนิกส์สำหรับให้บริการประชาชน
 → ใช้บริการกลางของ GDX ที่สพร. พัฒนาขึ้นเพื่อสนับสนุนการยกเลิกสำเนา หน่วยงานสามารถจัดเก็บข้อมูลแบบอิเล็กทรอนิกส์ไฟล์ได้ทันทีแทนการร้องขอสำเนาเอกสารจากประชาชน โดยหน่วยงานไม่จำเป็นต้องพัฒนาซอฟต์แวร์ขึ้นเอง

ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

2.8.3 ปัญหาและอุปสรรคการยกเลิกสำเนาเอกสาร

1) ด้านกฎ ระเบียบ หรือ ยังไม่ได้ทำ บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ (MOU) กับกรมการปกครอง เพื่อเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร

2) นโยบาย บางหน่วยงาน ผู้บริหารยังไม่มึนโยบายหรือข้อสั่งการให้ยกเลิกการร้องขอ
สำเนาเอกสารฯ จากประชาชน

3) งบประมาณ ได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงระบบอิเล็กทรอนิกส์ ให้เชื่อมโยงข้อมูลกับกรมการปกครอง หน่วยงานจึงไม่พร้อมที่จะยกเลิกการร้องขอสำเนาเอกสาร จากประชาชน รวมถึง Smart Card Reader ที่ได้รับจากกรมการปกครองยังไม่เพียงพอต่อการใช้งาน

4) เทคโนโลยีสารสนเทศ มีปัญหาติดขัดเรื่องการเชื่อมโยงข้อมูลกับกรมการปกครอง รวมถึงปัญหาที่ตัวระบบการเชื่อมโยงข้อมูล ทำให้ไม่สามารถอ่านข้อมูลได้

5) ขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

แผนภาพที่ 14 แผนภาพแสดงปัญหาและอุปสรรคการยกเลิกสำเนาเอกสาร
ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

อนึ่ง โครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร นั้น ยังมีขยายการใช้ประโยชน์ของบัตรประชาชนไปยังคนพิการ โดยเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2561 กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ร่วมกับกรมการปกครอง และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้มีพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อบูรณการข้อมูลคนพิการของประเทศไทย ให้สามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart Card) แทนบัตรประจำตัวคนพิการ ภายใต้แนวคิด “ทุกสิทธิคนพิการผ่านบัตรประชาชนใบเดียว : One Card All Rights” ให้คนพิการสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียวในการติดต่อราชการและรับสิทธิสวัสดิการต่างๆ ของภาครัฐได้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้คนพิการในการเข้าถึงบริการภาครัฐได้สะดวก รวดเร็ว ยั่งยืนและลดการใช้เอกสาร

ด้วยปัญหาอุปสรรคในการยกเลิกสำเนาเอกสาร เกิดจากปัญหาและข้อจำกัด ด้านกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงาน โดยในวันที่ 22 พ.ค. 2562 เว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา ได้มีการประกาศพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 มีผลใช้บังคับตั้งแต่ 23 พ.ค. 2562 เพื่อยกระดับการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐ โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ที่มีระบบการทำงาน และข้อมูลเชื่อมโยงกัน ระหว่างหน่วยงานของรัฐอย่างมั่นคงปลอดภัย มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เปิดเผย และโปร่งใส รวมทั้งประชาชนได้รับความสะดวก ในการรับบริการและสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐได้ กฎหมายนี้ใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐทุกองค์กร ได้แก่ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน รัฐสภา ศาล องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การอัยการ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และหน่วยงานอิสระของรัฐ

2.9 พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 มีสาระสำคัญที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ต้องดำเนินการ เช่น ดำเนินการตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล จัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ จัดทำข้อมูลตามภารกิจให้อยู่ในรูปแบบข้อมูลดิจิทัล จัดให้มีการเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน จัดทำข้อมูลที่ต้องเปิดเผยในรูปแบบข้อมูลดิจิทัลต่อสาธารณะจัดส่งข้อมูลที่ต้องเปิดเผยในรูปแบบข้อมูลดิจิทัลต่อสาธารณะมาเปิดเผยที่ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ ทั้งนี้ มาตรฐานข้อกำหนด และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการได้นั้น จะมีการประกาศต่อไป

ดร. ศักดิ์ เสกขุนทด ผู้อำนวยการดีจีเอ กล่าวถึง พระราชบัญญัติรัฐบาลดิจิทัล²⁰ ว่ากฎหมายนี้มีที่มาจากข้อเสนอการปฏิรูปประเทศ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 หมายความว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ ที่มุ่งหวังให้เกิดการปฏิรูประบบข้อมูลภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลที่เปิดเผย และเชื่อมต่อกัน รวมทั้งเป็นกลไกขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มีเป้าหมายให้ระบบการทำงาน และข้อมูลของภาครัฐเชื่อมโยงระหว่างกันได้มั่นคงปลอดภัย มีประสิทธิภาพ เปิดเผยและโปร่งใส ภายใต้ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ ซึ่งเมื่อกฎหมายฉบับนี้ประกาศใช้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานรัฐ และประชาชนทั่วไป การทำงานภาครัฐจะเปลี่ยนไป สามารถเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานรัฐด้วยกันสะดวกขึ้น มีความโปร่งใส ปลอดภัยด้วยธรรมาภิบาลข้อมูล ประชาชนจะได้รับประโยชน์เพิ่ม คือ ได้รับการบริการจากภาครัฐที่สะดวก รวดเร็ว ลดใช้สำเนาเอกสาร ใช้บัตรประชาชนใบเดียวทำได้ทุกเรื่อง เป็นรูปแบบ วันสต็อป เซอร์วิส สามารถนำข้อมูลเปิดของหน่วยงานรัฐ พัฒนานวัตกรรมที่สร้างประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม

กลไกสำคัญของกฎหมาย²¹ มี 8 หัวข้อ คือ

- 1) ให้ทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (แผนระดับชาติ)
- 2) ให้มีคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน
- 3) ให้ดีจีเอสนับสนุนการดำเนินการตามกฎหมายนี้
- 4) มีธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐเป็นกรอบบริหาร
- 5) ให้หน่วยงานภาครัฐทำข้อมูลและบริการรูปแบบดิจิทัล
- 6) ให้หน่วยงานรัฐเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐแบบดิจิทัล
- 7) ให้หน่วยงานรัฐแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน มีศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลาง

²⁰ DGA เปิดศักราชใหม่ในการบริการภาครัฐให้สะดวกขึ้นด้วย พ.ร.บ.รัฐบาลดิจิทัล “เชื่อมโยง โปร่งใส ปลอดภัยด้วยธรรมาภิบาลข้อมูล”, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2563, <http://www.adslthailand.com/post/5648>.

²¹ “พ.ร.บ.รัฐบาลดิจิทัล” เขย่าโครงสร้างบริการภาครัฐ, สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2563, <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/838581>.

8) สนับสนุนการเชื่อมโยงบริการดิจิทัลให้เกิดบริการสาธารณะเบ็ดเสร็จหลักต้นบริการรัฐสู่ดิจิทัลเต็มรูปแบบ

แผนภาพที่ 15 แผนภาพแสดงกลไกสำคัญตามกฎหมายของพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562

ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

รัฐบาลดิจิทัล²² หมายถึง การยกระดับภาครัฐไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ที่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน มีการทำงานแบบอัจฉริยะ ให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริง

รัฐบาลดิจิทัล²³ (Digital Government) หมายถึง รัฐบาลที่มุ่งเน้น การเพิ่มมูลค่าเชิงสาธารณะ ด้วยการจัดทำ/เข้าถึง/เผยแพร่ข้อมูลส่งมอบบริการในสภาพแวดล้อมของการทำงาน ที่เป็นดิจิทัล (Digital Ecosystem) โดยอาศัยเทคโนโลยีหลัก ได้แก่ Internet, Mobile, Social Network และ Cloud Computing รัฐบาลดิจิทัลมี 3 คุณลักษณะสำคัญ คือ

1. การเชื่อมต่อหลอมรวมการทำงานระหว่างองค์กรที่ซับซ้อน (Reintegration)
2. มีการมองโจทย์หรือเป้าหมายการทำงานแบบองค์รวม หรือมองทั้งระบบไปพร้อมกัน (Need-based Holism)
3. ทำงานในรูปแบบของดิจิทัล (Digitalization)

2.10 (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563-2565

(ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563-2565²⁴ ได้กล่าวถึง วิสัยทัศน์และการปรับเปลี่ยนไปสู่รัฐบาลดิจิทัล โดยให้สามารถทำงานในบริการใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง รวมทั้งให้การสนับสนุนและร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการปรับเปลี่ยนไปสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ ด้วยการพัฒนาภาครัฐที่มีคุณลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

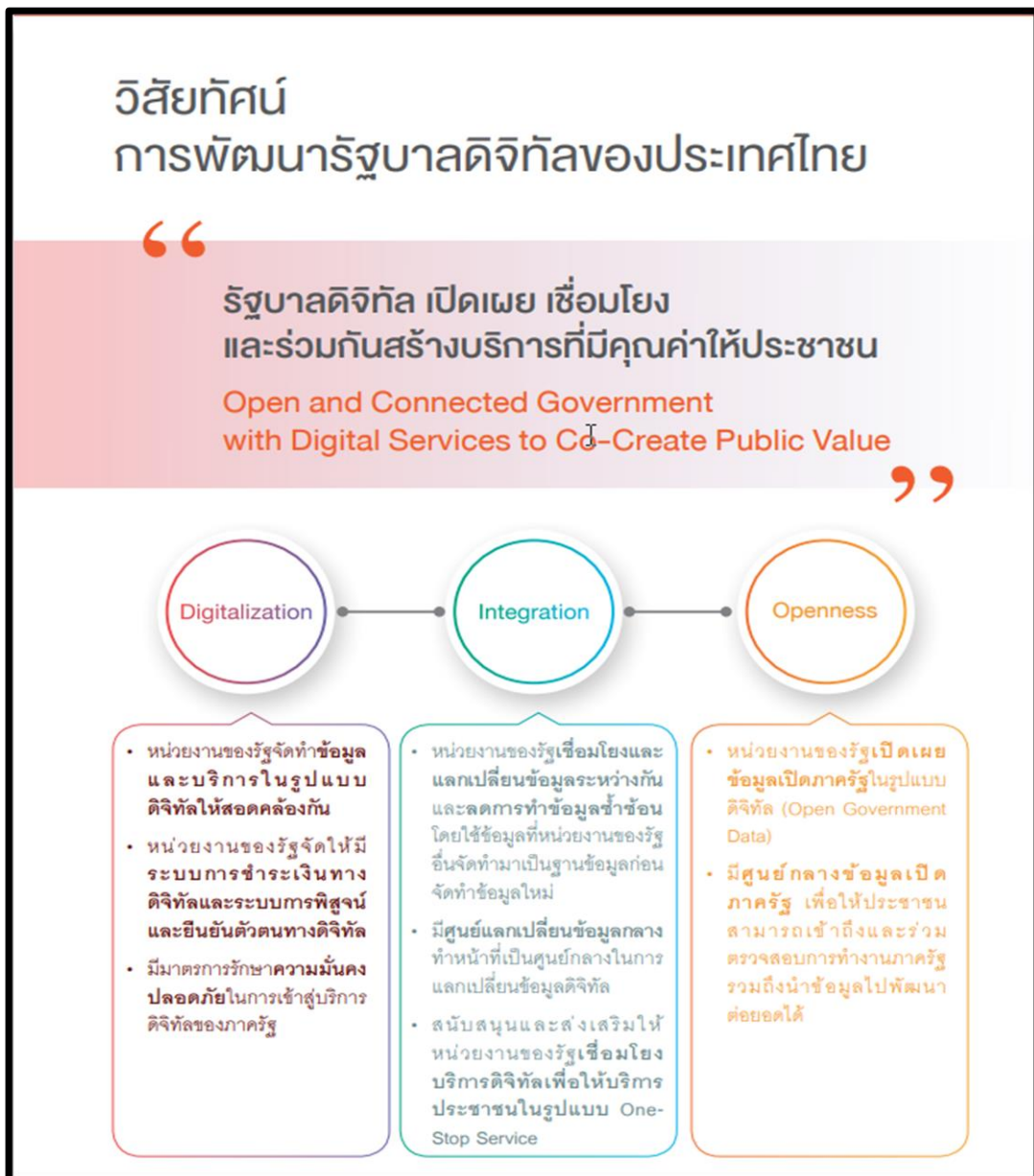
- ก. รัฐบาลเปิดและเชื่อมโยงกัน (Open and Connected Government) ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิด
- (1) การบูรณาการกระบวนการ และข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสร้างคุณค่าร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาชน
 - (2) การเปิดเผยและให้บริการข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน
 - (3) การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการบริหารจัดการภาครัฐ

²² รัฐบาลดิจิทัลคืออะไร?, สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2563, <https://www.dga.or.th/th/content/920/11820/>.

²³ ดร.ทวี กอนันตกุล การขับเคลื่อนการปฏิรูประบบทำงานของราชการด้วยแนวความคิด Open and Connected Government, สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2563, https://www.dga.or.th/upload/download/file_c663752c89a13ea52b7216fe3ee4cd9c.pdf.

²⁴ (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563-2565, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2563, <https://www.dga.or.th/th/profile/2158/>.

- ข. รัฐบาลที่มีความทันสมัยและยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Smart Government for Citizen) ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิด (1) การปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการทำงานเพื่อนำไปสู่องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (2) การพัฒนาการให้บริการประชาชน และการอำนวยความสะดวกของภาครัฐสู่ความเป็นเลิศ ตรงกับความต้องการของประชาชน (Personalized Public Services) โดยการสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovation)
- ค. วัฒนธรรมดิจิทัลภาครัฐ (Digital Culture) ซึ่งประกอบด้วย (1) การริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อประชาชน (2) ความพร้อมรับปรับตัว คล่องแคล่ว ว่องไว เปลี่ยนรวดเร็ว (Agility) (3) การทำงานร่วมกัน (Collaboration) (4) การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Data Driven) (5) มีธรรมาภิบาล (Digital Governance)

แผนภาพที่ 16 แผนภาพแสดงวิสัยทัศน์การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย
ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

วิสัยทัศน์การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563 – 2565

“

รัฐบาลดิจิทัล เปิดเผย เชื่อมโยง และร่วมกัน
สร้างบริการที่มีคุณค่าให้ประชาชน

”

3 ยุทธศาสตร์ 8 กลยุทธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 1

ยกระดับหน่วยงานภาครัฐไปสู่
องค์กรดิจิทัล

กลยุทธ์ที่ 1

ปรับเปลี่ยนข้อมูลปัจจุบันให้เป็น
ข้อมูลดิจิทัลที่ได้มาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ 2

ปรับปรุงกระบวนการและพัฒนา
บริการดิจิทัลตามความต้องการของ
ประชาชน

กลยุทธ์ที่ 3

สร้างความพร้อมของบุคลากร และ
เครื่องมือเพื่อพัฒนาไปสู่องค์กร
ดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 2

พัฒนาและบูรณาการ
แพลตฟอร์มดิจิทัลภาครัฐ

กลยุทธ์ที่ 1

พัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อให้ประชาชน
สามารถใช้บริการดิจิทัลอย่างเต็ม
รูปแบบ

กลยุทธ์ที่ 2

พัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อยกระดับการ
บริหารงานภายในภาครัฐ

กลยุทธ์ที่ 3

ส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกัน
แพลตฟอร์มดิจิทัลกับภาคส่วนที่
เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ 3

ส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูล
ดิจิทัลภาครัฐ และการใช้ข้อมูล

กลยุทธ์ที่ 1

ผลักดันการเปิดเผยข้อมูล
ภาครัฐ พร้อมยกระดับศูนย์ข้อมูล
เปิดภาครัฐ

กลยุทธ์ที่ 2

ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากข้อมูล
เปิดเพื่อความโปร่งใส สร้างการมี
ส่วนร่วม และส่งเสริมนวัตกรรม

เป้าหมาย

1. ยกระดับหน่วยงานภาครัฐทำงานแบบชาญฉลาดขึ้นด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล
2. สร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลภาครัฐเพื่อบริการที่ดีขึ้นสำหรับประชาชน
3. สนับสนุนการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ และการใช้ข้อมูล เพื่อสร้างประโยชน์แก่ทุกภาคส่วน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. สัดส่วนความสำเร็จของการพัฒนาบริการดิจิทัลของภาครัฐตามมาตรฐาน
2. ความสำเร็จของแพลตฟอร์มที่มีการใช้งาน
3. ความสำเร็จของการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐและนำไปใช้ประโยชน์

แผนภาพที่ 17 แผนภาพแสดงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย
ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

แผนภาพที่ 18 แผนภาพแสดงกรอบแนวทาง เป้าหมาย ของการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทยระยะ 20 ปี
ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

แผนภาพที่ 19 แผนภาพแสดงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากรัฐบาลดิจิทัล

ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

การยกระดับภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ที่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน มีการทำงานแบบอัจฉริยะ ให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง มีประกอบ สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ เทคโนโลยี กระบวนการ บุคลากร และ Mindset ดังภาพ

แผนภาพที่ 20 แผนภาพแสดงองค์ประกอบของการเปลี่ยนผ่านสู่ “รัฐบาลดิจิทัล”

ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล หรือ คกก. DG มีมติเห็นชอบ (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล 3 ปี²⁵ และให้หน่วยงานทุกกระทรวง ทบวง กรม Transformation องค์กรโดยเร็ว พร้อมวางแนวทาง 4 เรื่อง เพื่อสร้างรากฐานรัฐบาลสู่ Open & Connected Government ดังนี้

- 1) เห็นชอบหลักการ (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563 - 2565
- 2) เตรียมยกเลิกการขอสำเนาจากประชาชน ภายในปี 2563
- 3) เตรียมให้สำนักงาน ก.พ.ร. กำหนดตัวชี้วัดให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการตามธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ ตามแนวทางที่ สพร. เสนอ ตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นไป
- 4) เปิมาตรการระยะสั้นและระยะยาว เดินหน้าโครงการนำร่องศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จของภาครัฐ (One-Stop Service) ซึ่งเป็นช่องทางดิจิทัลในการเข้าถึงบริการรัฐ ฌ จุดเดียว (Digital Government Service) เพื่อรองรับการให้บริการประชาชน (Citizen Platform) ผู้ประกอบการ (Business Platform) และชาวต่างชาติ (Foreigner Platform) **ในปี 2563 มีเป้าหมายสำคัญที่จะต้องยกเลิกสำเนาเอกสารบัตรประจำตัวประชาชนและทะเบียนบ้าน** เพื่อผลักดันให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลของส่วนราชการเข้ากับศูนย์ข้อมูลต่าง ๆ อาทิ Linkage Center ของกรมการปกครอง Government Data Exchange (GDX) ของ DGA ข้อมูลการนำเข้าส่งออก เชื่อมโยงกับระบบ National Single Window (NSW) ของกรมศุลกากร เป็นต้น และสิ่งที่สามารถสร้าง Value มากที่สุดในยุคนี้คือ “ข้อมูล” รัฐบาล จึงกำหนดให้มีการนำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance) มาเป็นแกนสำคัญในการประยุกต์ใช้ Big Data ภาครัฐ ที่มีอยู่มหาศาลเพื่อเพิ่ม Effectiveness ของนโยบายในการพัฒนาประเทศระยะยาวเมื่อทุกหน่วยงานเชื่อมโยงข้อมูลมาที่ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางภาครัฐ (Government Data Exchange: GDX) เรียบร้อยแล้ว โครงการที่จะเกิดขึ้น คือ โครงการนำร่องศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จของภาครัฐ (One-Stop Service) ที่ คกก. DG เห็นชอบมาตรการระยะสั้นและระยะยาวตามที่ DGA เสนอเพื่อรองรับการให้บริการประชาชน (Citizen Platform) ผู้ประกอบการ (Business Platform) โดยในปี พ.ศ. 2563 ให้สำนักงาน ก.พ.ร. และ DGA ร่วมกันดำเนินการเพื่อขยายจำนวนใบอนุญาตในระบบ Biz Portal จากปี พ.ศ. 2563 จำนวน 40 ใบอนุญาต ใน 10 ธุรกิจ เป็น 78 ใบอนุญาต ใน 25 ธุรกิจ เพื่อให้บริการเบ็ดเสร็จแบบดิจิทัลเต็มรูปแบบครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย พร้อมรองรับการยืนยันตัวตนด้วย Digital ID การยื่นคำขอ การอนุมัติ/อนุญาต การออกใบอนุญาต การชำระค่าธรรมเนียมแบบ e-Payment การออกใบอนุญาตแบบ e-Licensing และติดตามสถานะของการขออนุญาตได้ด้วย เพราะในโลกยุคดิจิทัล “มือถือ” เครื่องเดียวเชื่อมโยงทุกอย่างบนโลกออนไลน์ ดังภาพ

²⁵ เดินหน้าทรานส์ฟอร์ม นับถอยหลัง 3 ปี สู่รัฐบาลดิจิทัล, สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2563, <https://www.thansettakij.com/content/415234>.

แผนภาพที่ 21 แผนภาพแสดง (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ เปลี่ยนภาครัฐสู่รัฐบาลดิจิทัล ภายใน 3 ปี

ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

2.11 ผลประโยชน์ ความคุ้มค่าในการลงทุน การจัดทำโครงการของภาครัฐ

ผลประโยชน์ ความคุ้มค่าในการลงทุน การจัดทำโครงการของภาครัฐ²⁶ จากรายงานผลการศึกษารวบรวมความคุ้มค่า ในการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 (ฉบับเผยแพร่) สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ได้กล่าวถึง ผลประโยชน์ของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีต่อหน่วยงานภาครัฐ และประชาชนผู้ให้บริการ แบ่งได้เป็น 3 ประเภทหลัก ได้แก่

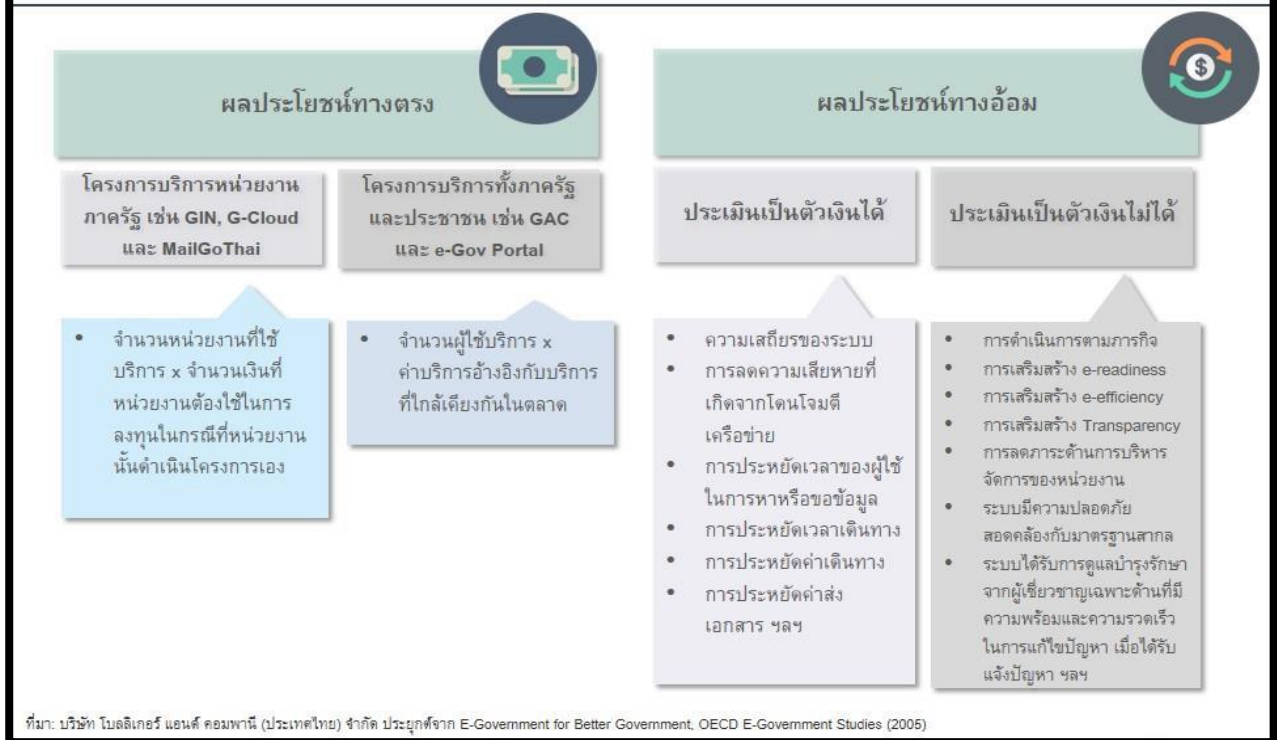
❑ ผลประโยชน์ทางตรงในรูปตัวเงิน คือ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการมีบริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้อาทิ งบประมาณที่ หน่วยงานภาครัฐใช้ในการลงทุน รายได้ที่สูงขึ้นของภาครัฐ ต้นทุนค่าบริการของ ภาครัฐที่ลดลง ต้นทุนค่าพิมพ์เอกสารและการจัดส่งเอกสารที่ลดลง เป็นต้น

❑ ผลประโยชน์ทางอ้อมที่ไม่อยู่ในรูปตัวเงิน คือ ผลประโยชน์ที่มีได้เกิดขึ้นโดยตรงจากการมีบริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ แต่เป็นผลกระทบต่อเนื่องจากการใช้บริการ หรือการมีบริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้ เช่น บริการภาครัฐที่มีคุณภาพมากขึ้น ความปลอดภัยของข้อมูลที่เพิ่มสูงขึ้น การบริการ ที่มีการตอบสนองได้รวดเร็วขึ้น เป็นต้น

❑ ผลประโยชน์ด้านการประหยัด คือ ผลประโยชน์ที่เกิดจากการให้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ที่ส่งผลต่อการประหยัดในด้านต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบกับช่วงก่อน การมีบริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ อาทิ เวลาที่ประหยัดได้ และทรัพยากรที่ประหยัด ได้จากการใช้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

²⁶ รายงานผลการศึกษารวบรวมความคุ้มค่า ในการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 (ฉบับเผยแพร่), สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563, https://www.dga.or.th/upload/download/file_8ef98c13818b20ce486afaed2c7a30e2.pdf.

หลักการการวัดผลประโยชน์ (ทางตรงและทางอ้อม) จากการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

แผนภาพที่ 22 แผนภาพแสดงหลักการวัดผลประโยชน์ (ทางตรงและทางอ้อม) จากการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

ที่มา : บริษัท โบลีเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด, 2563.

สรุปผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ การที่หน่วยงานภาครัฐมาใช้บริการ GIN, G-Cloud และ MailGo Thai จาก สรอ. ก่อให้เกิดการประหยัดงบประมาณมากกว่าหน่วยงานดำเนินการเองถึง 1,352,139,149 บาท ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

2.12 การศึกษา ยุทธศาสตร์ แผนงาน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

► **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580** ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาแบบบัตร์ต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ วิสัยทัศน์ประเทศไทย ซึ่งได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้²⁷

เป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐ ที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจ ที่มีการแข่งขัน มีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล เข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมาย ต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำ และเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ

1) ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่าง สะดวกรวดเร็ว โปร่งใส หน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ มีระบบ การบริหารจัดการที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้การบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี สร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน

2) ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาประยุกต์ใช้ มีระบบการบริหารจัดการข้อมูล ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นำไปสู่การวิเคราะห์การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อการพัฒนา นโยบายและการให้บริการภาครัฐ มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาประยุกต์ใช้ในการให้บริการสาธารณะ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ เพื่อให้ สามารถติดต่อราชการได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เสียค่าใช้จ่ายน้อยและตรวจสอบได้

²⁷ ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580), ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135, ตอนที่ 82 ก (13 ตุลาคม 2561) : 64-71.

3) ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการ โดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย และเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ การบริหารจัดการภาครัฐมีความสอดคล้องเชื่อมโยงและเป็นกลไกสำคัญ ในการนำยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติในทุกระดับ มีการจัดสรรงบประมาณที่มีลักษณะยึดโยงกับยุทธศาสตร์ในทุกระดับ มีเป้าหมายร่วมกันทั้งในเชิงประเด็นเชิงภารกิจ และเชิงพื้นที่ โดยอาศัยข้อมูลขนาดใหญ่ รวมทั้งมีระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจและพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นการพัฒนาการจัดทำนโยบาย และการติดตามประเมินผลที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

4) ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งมีการกำหนดความสัมพันธ์ ระหว่างการบริหารราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน รวมทั้งมีการถ่ายโอนภารกิจที่สำคัญ และการกระจายอำนาจในระดับที่เหมาะสม เพื่อให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้มแข็ง

5) ภาครัฐมีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และมีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เทียบได้กับมาตรฐานสากล สามารถรองรับกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น และทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

► **แผนพัฒนา Digital Parliament ของรัฐสภา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565)** เป็นแผนพัฒนา Digital Parliament ของรัฐสภาในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เรื่อง แนวทางการบูรณาการบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐและบัตรต่างๆ ที่ออกให้โดยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้แก่²⁸

วิสัยทัศน์

“รัฐสภาดิจิทัล (Digital Parliament)” หมายถึง องค์กรที่สามารถสร้างสรรค์ และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม ข้อมูล ทุนมนุษย์ และทรัพยากรอื่นใด เพื่อสนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติ

พันธกิจ

1) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้ผู้รับบริการและประชาชนได้รับข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา ที่ถูกต้อง รวดเร็ว และทันสมัย ตรงกับความต้องการ

2) พัฒนาและส่งเสริมสมาชิกรัฐสภา และบุคคลในวงงานรัฐสภาให้รู้เท่าทัน การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อย่างสร้างสรรค์

²⁸ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา Digital Parliament ของรัฐสภา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) แผนพัฒนา Digital Parliament ของรัฐสภา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561 – 2565), (กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560).

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

- 1) ระบบข้อมูลและสารสนเทศของรัฐสภา มีการเชื่อมโยงและบูรณาการเพื่อให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของรัฐสภา มีประสิทธิภาพและมีความมั่นคงปลอดภัย เป็นไปตามมาตรฐานสากล
- 3) สมาชิกรัฐสภาและบุคคลในวงงานรัฐสภา รู้เท่าทัน สามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อย่างสร้างสรรค์
- 4) ผู้รับบริการและประชาชนได้รับข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา ที่ถูกต้อง รวดเร็ว และทันสมัย ตรงกับความต้องการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ มี ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบและบูรณาการฐานข้อมูลมุ่งสู่การเป็น Digital Parliament ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือ

- 1.1 พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศของรัฐสภา มีการเชื่อมโยงและบูรณาการ เพื่อให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.2 พัฒนาระบบบริการด้านสารสนเทศ ให้มีข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัย รองรับความต้องการของผู้บริการและประชาชน

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

- 1) ระบบข้อมูลและสารสนเทศของรัฐสภา มีการเชื่อมโยงและบูรณาการเพื่อ ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ผู้รับบริการและประชาชนได้รับข้อมูลสารสนเทศของรัฐสภา ที่ถูกต้อง รวดเร็ว และทันสมัย ตรงกับความต้องการ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบความมั่นคงปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือ

- 2.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของรัฐสภา
- 2.2 พัฒนาระบบความมั่นคงปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้ เป็นไปตามมาตรฐานสากลรองรับการให้บริการได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

ระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของรัฐสภา มีประสิทธิภาพ และมีความมั่นคงปลอดภัย เป็นไปตามมาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและส่งเสริมสมาชิกรัฐสภา และบุคคลในวงงานของรัฐสภา ให้รู้เท่าทัน มีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อย่างสร้างสรรค์ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ

3.1 พัฒนาสมรรถนะบุคลากรของรัฐสภา ด้านการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3.2 ส่งเสริม สนับสนุนให้สมาชิกรัฐสภาและบุคลากรในวงงานของรัฐสภาใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

3.3 ส่งเสริม สนับสนุน บุคลากร ให้มีการศึกษา วิจัย และพัฒนาทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี รองรับความต้องการของผู้รับบริการและประชาชน

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

สมาชิกรัฐสภาและบุคลากรในวงงานรัฐสภา รู้เท่าทัน สามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

► แผนปฏิบัติราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พ.ศ. 2563-2565

แผนปฏิบัติราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พ.ศ. 2563-2565 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ เพื่อสนับสนุนงานบริการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้แก่ ²⁹

วิสัยทัศน์ (VISION)

“เป็นองค์กรหลักด้านนิติบัญญัติของประเทศ ที่มีสมรรถนะสูง ในการสนับสนุนภารกิจ วุฒิสภาเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม”

พันธกิจ (MISSION)

- 1) สนับสนุนการขับเคลื่อนภารกิจด้านนิติบัญญัติ
- 2) สนับสนุนภารกิจด้านการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
- 3) ยกระดับการพัฒนางานด้านกฎหมายและงานด้านวิชาการของวุฒิสภา
- 4) บริหารจัดการให้เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง ทันสมัย ตามหลักธรรมาภิบาล และทันต่อการเปลี่ยนแปลง
- 5) พัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

²⁹ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, แผนปฏิบัติราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พ.ศ. 2563 – 2564, (กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์, 2562), 31-37.

แผนปฏิบัติราชการ

แผนปฏิบัติราชการ เรื่องที่ 1 ยกระดับการสนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติ

เป้าหมายที่ 1 : สนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายที่ 2 : พัฒนางานด้านกฎหมายและด้านวิชาการ รวมทั้งข้อมูลการวิจัยที่ตอบสนองต่อความต้องการของวุฒิสภา

แนวทางการพัฒนา

- 1) ยกระดับการพัฒนางานด้านกฎหมาย งานด้านวิชาการ และข้อมูลการวิจัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) พัฒนาเครือข่าย และความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนงานวุฒิสภา

แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 2 พัฒนางานด้านการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ และการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

เป้าหมายที่ 1 : สนับสนุนการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ และการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของวุฒิสภาอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนา

พัฒนากลไกการสนับสนุนการขับเคลื่อนภารกิจของวุฒิสภาในการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ และการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ

แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 3 พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการเชิงรุก และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

เป้าหมายที่ 1 : เพื่อให้มีนโยบายและระบบหรือกลไกในการบริหารงานบุคคลที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

เป้าหมายที่ 2 : เพื่อพัฒนาบุคลากรทุกประเภทให้มีความรู้ ความสามารถสูง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

แนวทางการพัฒนา

- 1) พัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้อง และสนับสนุนภารกิจขององค์กรทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพขับเคลื่อนยุทธศาสตร์องค์กรได้อย่างเป็นระบบและหลากหลาย
- 3) สร้างเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรทั้งสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการปฏิบัติงานภายในองค์กร
- 4) ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตนตามประมวลจริยธรรม เพื่อให้เอื้อต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

แผนปฏิบัติการเรื่องที่ 4 พัฒนาขีดความสามารถขององค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง

เป้าหมายที่ 1 : เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพ มีขีดสมรรถนะสูง และทันสมัย

เป้าหมายที่ 2 : เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ให้มีการเชื่อมโยงและบูรณาการ เพื่อสามารถสนับสนุนกระบวนการนิติบัญญัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายที่ 3 : เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบความมั่นคงปลอดภัย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล รองรับบริการให้บริการได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

เป้าหมายที่ 4 : เพื่อพัฒนาขีดความสามารถ และเสริมสร้างศักยภาพของสมาชิกวุฒิสภา และบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ให้สามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการคิดวิเคราะห์ ปรับใช้เทคโนโลยีใหม่ได้ตลอดเวลา

แนวทางการพัฒนา

- 1) พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย
- 2) ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมในการปฏิบัติงาน
- 3) พัฒนาระบบงานและฐานข้อมูล โดยมีการบูรณาการ การเปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน เพื่อมุ่งสู่การเป็น Digital Senate
- 4) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบความมั่นคงปลอดภัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเป็นไปตามมาตรฐานสากล
- 5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกวุฒิสภา และบุคลากร มีความรู้ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ระบบ Digital อย่างมีประสิทธิภาพ มีการคิดวิเคราะห์ ปรับใช้เทคโนโลยีใหม่ได้ตลอดเวลา

แผนปฏิบัติการเรื่องที่ 5 พัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

เป้าหมายที่ 1 : ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้ที่ดีในทางการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เป้าหมายที่ 2 : ประชาชนและภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญ

แนวทางการพัฒนา

- 1) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องต่อการเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- 2) จัดทำสื่อเกี่ยวกับการให้ความรู้ ทางด้านการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อเผยแพร่ให้แก่ประชาชนผ่านหน่วยงานและช่องทางต่าง ๆ
- 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทางการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของวุฒิสภา

ระบบราชการ 4.0

จากแนวคิดของการพัฒนาหน่วยงานภาครัฐสู่ระบบราชการ 4.0 เพื่อให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงและการเป็นประเทศไทย 4.0 ตามนโยบายของรัฐบาล ดังนั้น การพัฒนาสู่ระบบราชการ 4.0 จึงมีเป้าหมายหลักเพื่อให้ภาครัฐสามารถเป็นที่พึ่ง ที่เชื่อถือและไว้วางใจได้ของประชาชน โดยได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาระบบราชการไว้ ดังนี้³⁰

ระบบราชการที่เปิดกว้าง และเชื่อมโยงถึงกัน (Open & Connected Government) ต้องมีความเปิดเผย โปร่งใสในการทำงาน โดยบุคคลภายนอกสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการ หรือมีการแบ่งปันข้อมูลซึ่งกันและกัน และสามารถเข้ามาตรวจสอบการทำงานได้ ตลอดจนเปิดกว้างให้กลไก หรือภาคส่วนอื่น ๆ เช่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ได้เข้ามามีส่วนร่วม และโอนถ่ายภารกิจที่ภาครัฐไม่ควรดำเนินการเองออกไป ให้แก่ภาคส่วนอื่น ๆ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทน โดยการจัดระเบียบความสัมพันธ์ ในเชิงโครงสร้างให้สอดคล้องกับการทำงานในแนวระนาบ ในลักษณะของเครือข่าย มากกว่าตามสายการบังคับบัญชา ในแนวดิ่ง ขณะเดียวกันก็ต้องเชื่อมโยงการทำงานภายในภาครัฐ ด้วยกันเองให้มีเอกภาพ และสอดคล้องประสานกัน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

ระบบราชการที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric Government) ต้องทำงานในเชิงรุก และมองไปข้างหน้า โดยตั้งคำถามกับตนเองเสมอว่า ประชาชนจะได้อะไร มุ่งเน้นแก้ไข ปัญหาความต้องการ และตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยไม่ต้องรอให้ประชาชน เข้ามาติดต่อขอรับบริการ หรือร้องขอความช่วยเหลือจากทางราชการ (Proactive Public Services) รวมทั้งใช้ประโยชน์จากข้อมูลของทางราชการ (Big Government Data) และระบบดิจิทัลสมัยใหม่ในการจัดบริการสาธารณะที่ตรงกับ ความต้องการของประชาชน (Personalized หรือ Tailored Services) พร้อมทั้งอำนวยความสะดวก โดยมีการเชื่อมโยงกันเองของหน่วยงานราชการ เพื่อให้บริการต่าง ๆ สามารถ ดำเนินการเสร็จสิ้นในจุดเดียว ประชาชนสามารถใช้บริการของทางราชการ ได้ตลอดเวลาตามความต้องการ และสามารถติดต่อได้หลายช่องทางผสมผสานกัน ทั้งการติดต่อด้วยตนเอง ติดต่อ ผ่านอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย หรือแอปพลิเคชัน ทางโทรศัพท์มือถือ

หน่วยงานของรัฐมีขีดสมรรถนะสูง และทันสมัย (Smart & High Performance Government) ต้องทำงานอย่างเตรียมการไว้ล่วงหน้า มีการวิเคราะห์ความเสี่ยง สร้างนวัตกรรมหรือความคิดริเริ่ม และประยุกต์องค์ความรู้ ในแบบสหสาขาวิชา เข้ามาใช้ในการตอบโต้กับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน เพื่อสร้างคุณค่า มีความยืดหยุ่น และความสามารถในการตอบสนองกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันเวลา ตลอดจนเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง และปรับตัวเข้าสู่สภาพความเป็นสำนักงาน

³⁰ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, “ระบบราชการ 4.0 และนวัตกรรมภาครัฐ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2563, <https://www.opdc.go.th/content/Mzk>.

สมัยใหม่ รวมทั้ง ทำให้ข้าราชการมีความผูกพันต่อการปฏิบัติราชการ และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม กับบทบาทของตน กล่าวคือ

▶ ในฐานะเป็นผู้สนับสนุนการทำงานของรัฐบาล จะต้องให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล สารสนเทศที่ถูกต้อง เชิงลึกและสามารถนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลได้จริง และเกิดความคุ้มค่า

▶ ในฐานะเป็นผู้กำกับดูแล จะต้องมีความเป็นกลาง และตรงไปตรงมา รวมทั้งวางกฎ ระเบียบให้เหมาะสม (Smart Regulation) และยกเลิกการควบคุมที่ไม่เกิดประโยชน์ลง เพื่อไม่ให้เป็นการระ รัหรืออุปสรรคต่อประชาชนหรือการประกอบธุรกิจ

▶ ในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติ ก็จะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อนหน้าที่ ทำงานร่วมมือ กันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับได้ และสามารถบูรณาการเชื่อมโยงการทำงานตามห่วงโซ่ ยุทธศาสตร์ตั้งแต่ต้นจนจบ รวมทั้งใช้ทรัพยากรและบริการต่าง ๆ ร่วมกัน ฉะนั้น ความสำเร็จของ การพัฒนาไปสู่ระบบราชการ 4.0 ดังกล่าวต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ ๆ อย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่

1) การสานพลังทุกภาคส่วน ระหว่างภาครัฐ และภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม (Collaboration) เป็นการยกระดับการทำงาน ให้สูงขึ้นไปกว่าการประสานงานกัน (Coordination) หรือทำงานด้วยกัน (Cooperation) ไปสู่การร่วมมือกัน (Collaboration) อย่างแท้จริง โดยจัดระบบให้มีการวางแผน เพื่อให้บริการวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน มีการระดม และนำเอาทรัพยากรทุกชนิด เข้ามาแบ่งปันและใช้ประโยชน์ร่วมกัน มีการยอมรับ ความเสี่ยง และรับผิดชอบต่อผลสำเร็จที่เกิดขึ้น ร่วมกัน เพื่อพัฒนาประเทศหรือ แก้ปัญหาความต้องการของประชาชนที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น จนไม่มีภาคส่วนใดในสังคมจะสามารถ ดำเนินการได้ลุล่วงด้วยตนเองโดยลำพังอีกต่อไป หรือเป็น การ บริหารกิจการบ้านเมืองในรูปแบบ “ประชารัฐ”

2) การสร้างนวัตกรรม (Innovation) เป็นการคิดค้น และแสวงหาวิธีการ หรือแนวทาง (Solutions) ใหม่ ๆ อันจะเกิดผลกระทบมหาศาล (Big Impact) เพื่อปรับปรุงและออกแบบ การให้บริการ สาธารณะ และนโยบายสาธารณะให้สามารถตอบโจทย์ ความท้าทายของประเทศหรือตอบสนองปัญหา ความต้องการ ของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ อันแปรผันไปตามสภาพพลวัต ของการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยรูปแบบห้องปฏิบัติการนวัตกรรม ภาครัฐ (Government Innovation Lab) และใช้กระบวนการ ความคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ในลักษณะที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้าใจ และเข้าถึง ความรู้สึกของประชาชน (Empathize) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ ถึงปัญหา (Define) และใช้ ความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างไอเดีย (Ideate) สำหรับพัฒนาต้นแบบ (Prototype) และทำการทดสอบ ปฏิบัติจริง (Test) ก่อนนำไปขยายผลต่อไป หรือเป็นการ นำเอาศาสตร์พระราชาวาด้วย “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาประยุกต์ใช้

3) การปรับเข้าสู่การเป็นดิจิทัล (Digitization/Digitalization) เป็นการผสมผสานกันของการจัดเก็บและประมวล ข้อมูลผ่านคลาวด์คอมพิวติ้ง (Cloud Computing) อุปกรณ์ประเภทสมาร์ทโฟน (Smart Phone) และการทำงานร่วมกันผ่านเครื่องมือต่าง ๆ (Collaboration Tools) ทำให้สามารถติดต่อกันได้อย่างเรียลไทม์ (Real Time) ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด สามารถวิเคราะห์ ข้อมูลที่สลับซับซ้อนต่าง ๆ วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของประชาชน เกิดผลกระทบอย่างสูง และสามารถตอบสนองต่อความคาดหวังในการให้บริการของทางราชการที่จะต้อง ดำเนินการได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ทุกอุปกรณ์ และทุกช่องทาง ได้อย่างมั่นคง ปลอดภัย และประหยัด ในส่วนของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องได้รับการ ปรับเปลี่ยนกระบวนทางความคิด (Mindset) ให้ตนเองมีความเป็นผู้ประกอบการสาธารณะ (Public Entrepreneurship) เพิ่มทักษะให้มีสมรรถนะที่จำเป็นและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตน อันจะช่วยให้สามารถแสดงบทบาทของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Leader) เพื่อสร้างคุณค่า (Public Value) และประโยชน์สุขให้แก่ประชาชน การทำงานของระบบราชการต้องปรับเปลี่ยนจากการทำงานรูปแบบเดิม ๆ มาสู่ระบบราชการรูปแบบใหม่ ดังตาราง

ระบบราชการเดิม	ระบบราชการใหม่ (ระบบราชการ 4.0)
การทำงานแยกตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน แม้มีการทำงาน ประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน แต่ยังไม่ใช้การบูรณาการอย่าง แท้จริง (Autonomy, Separation)	การทำงานร่วมกันแบบบูรณาการอย่างแท้จริง ในเชิงยุทธศาสตร์ตั้งแต่ระดับการวางนโยบาย ไปจนถึงการนำไปปฏิบัติ (Collaboration)
การทำงานยังไม่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ อย่างเต็มรูปแบบ และยังเป็นการทำงานตามสาย การบังคับบัญชาในแนวดิ่ง (Fragmentation, Hierarchy, Silo, Vertical Approach)	การทำงานมีการเชื่อมโยงผ่านระบบดิจิทัล อย่างเต็มรูปแบบ ตั้งแต่ต้นจนจบ กระบวนการ เชื่อมโยงทุกส่วนราชการในการบริการ ประชาชนและ มีการบังคับบัญชาในแนวนอน (End-to-end process flow, Cross-boundary management, Program/Project Management Office, Horizontal approach)
ให้บริการเป็นมาตรฐานเดียวกัน อย่างตายตัวตาม สิทธิพื้นฐานของ บุคคลที่รัฐกำหนด (Standardization)	ให้บริการตามความต้องการเฉพาะบุคคล ซึ่งสามารถออกแบบ /เลือกรูปแบบ/วิธีการใน การขอรับบริการได้ (Customization, Personalization)
ระบบทำงานในแบบอนาล็อก (Analog)	ระบบการทำงานที่ปรับเป็นดิจิทัล เต็มรูปแบบ (Digitization)

ระบบราชการเดิม	ระบบราชการใหม่ (ระบบราชการ 4.0)
การดำเนินงานเชิงรับ ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (Passive)	การดำเนินงานที่ตอบสนองทันที/ทันเวลา/เชิงรุก ท้นต่อการเปลี่ยนแปลง มีการคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า (Pro-Active)
ยึดกฎเกณฑ์ และมุ่งเน้นแต่การปฏิบัติงานตามเป้าหมาย (Rule-based, Performance-oriented)	สร้างนวัตกรรม มีการควบคุมอย่างชาญฉลาด มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Innovation, Smart regulation, Results-oriented)
ปฏิบัติงานตามนโยบาย ขับเคลื่อนโดยภาครัฐเป็นศูนย์กลาง (Government-driven)	ปฏิบัติงานโดยเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-centric)
ระบบการทำงานที่ล่าช้า มีต้นทุนสูง (Red tape, Costly)	สร้างคุณค่าในการให้บริการแก่ประชาชน ทำน้อยได้มาก (Creating value for the public, Doing more and better with less)
เปิดเผยข้อมูลตามที่ร้องขอเฉพาะราย / เปิดเผยข้อมูลจำกัด (Close system, Upon Request only)	เปิดเผยข้อมูลเป็นปกติ (default) ในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้ทันที โดยไม่ต้องร้องขอ (Open system, Open access)
การปฏิบัติงานตามขั้นตอนแบบเดิม ๆ (Routine Work)	สามารถแก้ไขปัญหาโดยไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการทำงานรูปแบบเดิมและ สามารถตอบสนองได้ทันที (Non-routine problem solving, Real-time capability)
ต่างหน่วยงานต่างทำงานกันลำพังโดยไม่มีการแบ่งปันทรัพยากร เพื่อใช้งานร่วมกัน (Stand-alone)	แบ่งปันทรัพยากรในการทำงานร่วมกัน เพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Shared Services)
วางนโยบาย และปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้สึก และคาดเดาเอาเอง (Intuition)	ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของข้อมูลความต้องการของประชาชน และวางนโยบาย ที่สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง (Data-driven, Demand-driven, Actionable policy solutions)
บริการประชาชนเฉพาะในเวลาราชการ (Office-hours only)	บริการประชาชนตลอดเวลา (On-demand services)
มีความเชี่ยวชาญ/ชำนาญเฉพาะทาง (Expert/Specialist)	มีความสามารถในการใช้ความรู้ สติปัญญา และข้อมูลสารสนเทศเพื่อแก้ไข ปัญหาและ

ระบบราชการเดิม	ระบบราชการใหม่ (ระบบราชการ 4.0)
	สร้างคุณค่า (Knowledge worker) มีความสามารถในการเรียนรู้ (Educability) มีเหตุผลในเชิงจริยธรรม (Ethic ability)
ข้าราชการแบบดั้งเดิม (Public administrator)	มีความเป็นผู้ประกอบการสาธารณะ (Public Entrepreneurship)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระบบราชการเดิมกับระบบราชการใหม่

2.13 กรณีศึกษาในประเทศ

กรณีศึกษาแรก การใช้บัตรประชาชนแทนบัตรประจำตัวคนพิการ

วันที่ 25 ธันวาคม 2561 ได้มีพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อการใช้บัตรประจำตัวประชาชน แบบอเนกประสงค์ (Smart Card) แทนบัตรประจำตัวคนพิการ จัดโดยกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ร่วมกับกรมการปกครอง และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เพื่อบูรณาการข้อมูลคนพิการของประเทศไทยเพื่อมอบเป็นของขวัญปีใหม่ 2562 สำหรับคนพิการทั่วประเทศ

นางธนาภรณ์ พรมสุวรรณ³¹ อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กล่าวว่า จากนโยบายประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาล ที่มุ่งเน้นให้หน่วยงานราชการปรับเปลี่ยนแนวคิด และวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อปรับรูปแบบของระบบราชการ ให้น่าเชื่อถือ ใ้วางใจได้ และเป็นที่พึงของประชาชน พก. จึงได้ร่วมกับกรมการปกครอง และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ บูรณาการข้อมูลคนพิการของประเทศไทยเพื่อมอบเป็นของขวัญปีใหม่สำหรับคนพิการ โดยได้จัดพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อการใช้บัตรประจำตัวประชาชน แบบอเนกประสงค์แทนบัตรประจำตัวคนพิการ **“ทุกสิทธิคนพิการ ผ่านบัตรประชาชนใบเดียว : One Card All Rights”** ซึ่งบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการบูรณาการข้อมูลสู่ Big Data ด้วยการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงฐานข้อมูลของ 3 หน่วยงาน ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และนำข้อมูลมาใช้ปรับปรุงงานบริการภาครัฐ คนพิการสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียว ในการติดต่อราชการและรับสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ ของภาครัฐได้ เพื่ออำนวยความสะดวก ให้คนพิการในการเข้าถึงบริการภาครัฐได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น และลดการใช้เอกสาร

³¹ ใช้ “บัตรประชาชน Smart Card” แทนบัตรคนพิการ เชื่อมโยงข้อมูลสิทธิรักษาพยาบาล, สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2562, <https://www.hfocus.org/content/2019/01/16703>.

นพ.ศักดิ์ชัย กาญจนวัฒนา³² เลขาธิการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)

กล่าวว่า จากการลงนามบันทึกข้อตกลงฯ ครั้งนี้ยังเป็นไปตามแนวทางการบูรณาการข้อมูลประชาชน และการบริการภาครัฐ เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลคนพิการ และให้คนพิการเข้าถึงบริการภาครัฐ ได้อย่างรวดเร็วขึ้น และเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ของความร่วมมือนี้ สปสช. ได้รับดำเนินการในส่วน การตรวจสอบข้อมูล และจัดส่งข้อมูลคนพิการที่ผ่านการตรวจสอบ ให้กรมการปกครองเพื่อปรับปรุง ฐานข้อมูลคนพิการลงใน Chip ของบัตรประชาชน และทำการเชื่อมโยงข้อมูลคนพิการ เพื่อรับสวัสดิการ ด้านสิทธิการรักษาพยาบาล และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นพ.ศักดิ์ชัย กล่าวต่อว่า ภารกิจหลักที่สำคัญ ของ สปสช. คือการดูแลประชาชนให้เข้าถึงการรักษา และบริการสาธารณสุขที่จำเป็น โดยให้ครอบคลุม ถึงคนไทยทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงรวมถึงกลุ่มคนพิการ ซึ่งภายใต้ “กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ” ได้กำหนดสิทธิประโยชน์บริการสุขภาพสำหรับคนพิการ ทั้งการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และเครื่องช่วยความพิการที่จำเป็นให้กับผู้พิการ โดยใน การเข้ารับบริการสุขภาพเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้คนพิการ ยังเปิดให้คนพิการสามารถเข้ารับ บริการด้านสุขภาพได้ที่หน่วยบริการภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้ทุกแห่ง “คนพิการ ที่ได้รับการปรับปรุงข้อมูลในบัตรประชาชน Smart Card ในการเข้ารับบริการภายใต้ระบบหลักประกัน สุขภาพแห่งชาติ สามารถใช้บัตรประชาชน Smart Card ใบเดียวได้ โดยไม่ต้องแสดงบัตรประจำตัว คนพิการช่วยเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการตรวจสอบสิทธิและเข้ารับบริการ พร้อมคุ้มครองสิทธิ คนพิการให้เข้าถึงสิทธิต่าง ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิต นับเป็นอีกหนึ่งความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อดูแลประชาชน” เลขาธิการ สปสช. กล่าว กระทรวงสาธารณสุข เปิดศูนย์บริการคนพิการแบบ เบ็ดเสร็จแห่งแรก ที่โรงพยาบาลระยอง ให้บริการด้านสุขภาพและสวัสดิการสังคม และจะขยาย ให้ครอบคลุมในโรงพยาบาลศูนย์ /โรงพยาบาลทั่วไป จังหวัดละ 1 แห่งทั่วประเทศภายในปี พ.ศ. 2563

ดร.สาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข³³ ได้สัมภาษณ์ว่า กระทรวง สาธารณสุข ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการและดูแลสุขภาพคนพิการ ทั้งด้านการ ส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันรักษาโรคและฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ได้มอบหมายให้กรมการแพทย์ ร่วมกับกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ ดำเนินการโครงการ “การดูแลสุขภาพคนพิการแบบครอบคลุมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ปี 2563” ภายใต้ พ.ร.บ. ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 เพื่อให้คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงสวัสดิการและความช่วยเหลือจากภาครัฐ โดยในปี พ.ศ. 2563 จะเปิด “ศูนย์บริการคนพิการในโรงพยาบาลแบบเบ็ดเสร็จ” One Stop Service ให้บริการครอบคลุมทั้งบริการด้านสุขภาพและสวัสดิการสังคม เพื่อให้คนพิการได้เข้าถึง สิทธิและสวัสดิการของรัฐในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต อาทิ การจดทะเบียนและออกบัตรประจำตัว คนพิการ การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับความพิการและการปรับตัว การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษา

³² เรื่องเดียวกัน, 31-31.

³³ สธ. เปิดตัวศูนย์ One Stop Service คนพิการ แห่งแรก, สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2563, <https://pr.moph.go.th/?url=pr/detail/2/04/136133/>

การฝึกอาชีพ การหาผู้ช่วยเหลือคนพิการ การประเมิน และฝึกใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการ การรับ เบี้ยสงเคราะห์ การกู้ยืมกองทุนสนับสนุนคนพิการ ดำเนินการในโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป จังหวัดละ 1 แห่งทั่วประเทศ โดยเริ่มแห่งแรกที่โรงพยาบาลระยอง โดย จังหวัดระยอง มีผู้พิการมาขึ้นทะเบียน 16,782 คน ร้อยละ 58 เป็นความพิการทางการเคลื่อนไหว รองลงมาพิการทางการได้ยินและการมองเห็น

การยกระดับใบขับขี่เป็นแบบ Smart Card ตามมาตรฐานสากล

กรณีศึกษาที่สอง การยกระดับใบขับขี่เป็นแบบ Smart Card ตามมาตรฐานสากล และการจัดทำใบขับขี่ดิจิทัล³⁴

ประเด็นที่ 1 การยกระดับใบขับขี่เป็นแบบ Smart Card โดยกรมการขนส่งทางบก ได้มีการ ยกเลิกใบขับขี่แบบกระดาษ และทดแทนโดยการใช้บัตร Smart Card ใบขับขี่ที่เป็นลักษณะ QR Code เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2560 และมีการใช้งานบัตรแบบใหม่ในวันที่ 4 กันยายน 2560 ดังภาพ

แผนภาพที่ 23 แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบ การออกบัตรใบขับขี่ แบบเดิมกับแบบใหม่
ที่มา : กรมขนส่งทางบก, 2563.

³⁴ ขนส่งยกเลิกทำใบขับขี่แบบกระดาษ ยกระดับ Smart card ตามมาตรฐานสากล วันที่ 15 สิงหาคม 2560, สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2563, https://www.khaosod.co.th/monitor-news/news_473286.

ประเด็นที่ 2 การจัดทำใบขับขี่ดิจิทัล โดยการจัดทำแอปพลิเคชัน สำหรับใช้แทนใบขับขี่แบบเดิม ด้วยการโหลด Application และลงทะเบียนด้วยเบอร์โทรศัพท์ 1 เบอร์ ต่อ 1 ใบขับขี่ ทั้งนี้ในระยะแรกจะต้องใช้ควบคู่กับใบขับขี่ที่เป็นลักษณะ QR Code (เริ่มใช้เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2560) เมื่อระบบมีความเสถียรแล้ว จะเริ่มทำการปรับใช้แบบดิจิทัลทั้งหมด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ถูกคิดขึ้นก็เพื่อตอบโจทย์ชีวิตของคนรุ่นใหม่โดยเฉพาะ นอกจากจะเชื่อมข้อมูลทั้งหมดของใบขับขี่แล้ว ยังมีระบบแจ้งเตือนระยะเวลาหมดอายุของใบขับขี่ล่วงหน้า และสามารถตรวจสอบใบสั่งที่ได้จากเจ้าหน้าที่ตำรวจ อนาคตจะมีการพัฒนาให้สามารถเสียค่าปรับผ่านทางแอปพลิเคชันได้ นอกจากนี้ กรมขนส่งทางบก คาดว่าจะพัฒนาให้แอปฯที่สามารถแสดงตำแหน่งของผู้ใช้ เพื่อรองรับในกรณีผู้ขับขี่เกิดอุบัติเหตุ หรือต้องการความช่วยเหลือ และยังระบุข้อมูลส่วนตัวทางการแพทย์ อย่างกรุ๊ปเลือด ประวัติการแพ้ยา โรคประจำตัว และสิทธิรักษาพยาบาล

แผนภาพที่ 24 แผนภาพแสดงข้อมูลในใบขับขี่ดิจิทัล
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

ทั้งนี้ ในระยะแรกของการใช้งานใบขับขี่ดิจิทัล ใช้ได้กับสำนักงานขนส่งทุกสาขา แต่ยังคงต้องพบบัตรจริง เพื่อแสดงต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ³⁵ ประชาชนสามารถใช้ใบอนุญาตขับขี่เสมือนจริงในการแสดงเป็นหลักฐาน เพื่อดำเนินการด้านต่าง ๆ กับสำนักงานขนส่งทุกแห่ง รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ สามารถยอมรับใบอนุญาตเสมือนจริง เพื่อประโยชน์และอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ภายใต้กฎหมายที่แต่ละหน่วยงานถือปฏิบัติ ในส่วนของแนวทางปฏิบัติ สำหรับผู้ใช้รถใช้ถนนยังต้องปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด กรณีที่ทำความผิดตามกฎหมายจราจร ยังจำเป็นต้องแสดงใบอนุญาตขับรถที่เป็นตัวบัตรต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ

จากปัญหาอุปสรรค เรื่องกฎระเบียบ ที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ต่อมาได้มีการพิจารณาปรับปรุง แก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ โดยหลังจากเว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา เผยแพร่พระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 และมีผลบังคับในวันที่ 20 กันยายน 2562 โดยบางมาตราที่บัญญัติให้ยกเลิกความในมาตราเดิม และบัญญัติใหม่ มีสาระสำคัญในการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานจราจร³⁶ ดังนี้

ตำรวจยึดใบขับขี่ไม่ได้ ทั้งนี้ เดิม พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 140 วรรคสอง ในการออกใบสั่งให้อำนาจเจ้าพนักงานจราจร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ไว้เป็นการชั่วคราว โดยบัญญัติว่า ในการออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ชำระค่าปรับ ตามที่เปรียบเทียบตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานจราจร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะเรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ไว้เป็นการชั่วคราวก็ได้ “แต่เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวถูกยกเลิกโดยมาตรา 10 แห่ง พ.ร.บ.จราจรทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 ดังนั้น ตั้งแต่วันที่ 20 ก.ย. 62 ในการออกใบสั่งเจ้าพนักงานจราจร จึงไม่มีอำนาจเรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ของผู้ขับขี่ต่อไป”

ห้ามติดใบสั่งหนารถ-ส่งชำระค่าปรับทางไปรษณีย์ถึงบ้าน ในกรณีเจ้าพนักงานจราจรที่ออกใบสั่งไม่พบตัวผู้ขับขี่ และไม่สามารถติด ผูกหรือแสดงใบสั่งไว้ที่รถได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใด มาตรา 140 วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 บัญญัติให้ส่งใบสั่งพร้อมด้วยพยานหลักฐานโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาของเจ้าของรถหรือ ผู้ครอบครองรถเพื่อให้ชำระค่าปรับ “ดังนั้นในกรณีดังกล่าวการส่งใบสั่งเจ้าพนักงานจราจรต้องส่งใบสั่งพร้อมด้วยพยานหลักฐาน และต้องส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ จึงจะถือว่าเจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถได้รับใบสั่งนั้น แล้วเมื่อผลกำหนด 15 วันนับแต่วันส่ง”

ใช้ใบขับขี่ดิจิทัลแสดงแทน ในการแสดงใบอนุญาตขับขี่ในขณะขับรถ มาตรา 31/1 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. จราจรทางบก (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 บัญญัติว่า “ ในขณะขับรถในทางเดินรถ ผู้ขับขี่ต้องมีใบอนุญาตขับขี่อยู่กับตัว และต้องแสดงต่อเจ้าพนักงานจราจรเมื่อขอตรวจ ในกรณีที่ผู้ขับขี่แสดงใบอนุญาตขับขี่ ด้วยวิธีการทางข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือสำเนาภาพถ่ายใบอนุญาตขับขี่ ตามที่กรม

³⁵ ตร.ชี้กฎหมายจราจรยังไม่รองรับใบขับขี่ดิจิทัล แนะนำพกแบบเดิมไปด้วยวันที่ 15 มกราคม 2562, สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2563, <https://www.posttoday.com/social/general/577107>.

³⁶ รู้ยัง? กฎหมายจราจรใหม่ตำรวจยึดใบขับขี่ไม่ได้เริ่ม 20 กันยายน นี้, สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2563, <https://news.thaipbs.or.th/content/283163>.

การขนส่งทางบกกำหนดให้ถือว่าผู้ขับขี่ มีใบอนุญาตขับขี่อยู่กับตัวตามวรรคหนึ่งแล้ว การแสดงใบอนุญาตขับขี่ในขณะที่ขับรถ ผู้ขับขี่สามารถแสดงใบอนุญาตขับขี่ด้วยวิธีข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือสำเนาภาพถ่ายใบอนุญาตขับขี่ได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

2.14 กรณีศึกษาภายนอกประเทศ

การศึกษากลุ่มประเทศผู้นำ ในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ประเทศสาธารณรัฐเอสโตเนีย อาจจะเรียกได้ว่าเป็นประเทศดิจิทัล โดยมีการปรับปรุงการดำเนินงาน และการให้บริการของภาครัฐ ด้วยเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด ส่งผลให้สาธารณรัฐเอสโตเนียนั้น สามารถที่จะลดต้นทุนแรงงานด้านบุคลากรไปถึง 800 ปีของการทำงาน จากการให้บริการในภาครัฐด้วยระบบดิจิทัล ประชาชนของสาธารณรัฐเอสโตเนีย จะเข้าถึงการให้บริการต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ แทบทุกธุรกรรมที่จะต้องติดต่อกับภาครัฐ ประชาชนสามารถขอบริการผ่านเว็บไซต์ดังกล่าวได้เกือบทั้งหมด โดยที่ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปติดต่อ เสียเวลารอเข้าคิวในการรับบริการ และเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมเอกสาร เพื่อยื่นคำร้องใด ๆ มีเพียง 3 บริการที่ภาครัฐไม่ยอมให้ทำผ่านระบบดิจิทัล คือ การจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนหย่าร้าง และการโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ เท่านั้น

การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของสาธารณรัฐเอสโตเนีย ใช้ระยะเวลาทั้งหมดประมาณ 17 ปี โดยเริ่มจาก (แสดงเฉพาะระบบหลัก ๆ ที่สำคัญดังต่อไปนี้)

- ☐ ระบบชำระภาษีผ่านออนไลน์ในปี พ.ศ. 2543
- ☐ ระบบทะเบียนราษฎรดิจิทัล ในปี พ.ศ. 2544
- ☐ ระบบเชื่อมโยงข้อมูลของภาครัฐ (X-Road) พ.ศ. 2544
- ☐ ระบบยืนยันตนเองโดยใช้ Electronic-ID ในปี พ.ศ. 2545
- ☐ ระบบธุรกรรมที่ดินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Land Registry) ในปี พ.ศ. 2546
- ☐ ระบบการศึกษาอิเล็กทรอนิกส์ (EHIS) ในปี พ.ศ. 2547
- ☐ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบดิจิทัล (i-vote) ในปี พ.ศ. 2548
- ☐ ระบบตำรวจอิเล็กทรอนิกส์ (e-police) ในปี พ.ศ. 2550
- ☐ ระบบยืนยันตนเองโดยใช้ Mobile-ID ในปี พ.ศ. 2550
- ☐ ระบบความมั่นคงฐานข้อมูลด้วยเทคโนโลยีบล็อกเชน (KSI Blockchain) ในปี พ.ศ. 2550
- ☐ ระบบข้อมูลประวัติสุขภาพดิจิทัล (Digital Healthcare Data) ในปี พ.ศ. 2551
- ☐ ระบบจ่ายยาอิเล็กทรอนิกส์ (E-Prescription) ในปี พ.ศ. 2553
- ☐ โครงการสำหรับส่งไฟฟ้าอัจฉริยะแบบครบวงจรโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Smart Grid) ในปี พ.ศ. 2554
- ☐ เครือข่ายระบบชาร์จเร็วสำหรับรถยนต์ระบบไฟฟ้า (ev quick charging network) ในปี พ.ศ. 2555
- ☐ ระบบเชื่อมโยงข้อมูลของภาครัฐระหว่างประเทศในยุโรป (X-Road Europe) ในปี พ.ศ. 2556
- ☐ ระบบธุรกิจการคำอิเล็กทรอนิกส์ (e-residency) ในปี พ.ศ. 2557
- ☐ ระบบใบเสร็จอิเล็กทรอนิกส์ (e-receipt) ในปี พ.ศ. 2558
- ☐ การเปิดบัญชีธนาคารแบบออนไลน์ ในปี พ.ศ. 2560

สรุปการให้บริการภาครัฐของสาธารณรัฐเอสโตเนีย 99% เป็นแบบออนไลน์ โดยให้บริการประชาชนได้ทุกวันตลอด 24 ชั่วโมง และสามารถให้บริการได้อย่างรวดเร็ว การยื่นภาษีออนไลน์ใช้เวลาเพียง 3 นาที การจดทะเบียนบริษัทจากเดิมที่ใช้เวลา 5 วันทำการ เมื่อปรับมาเป็นระบบดิจิทัล ก็ใช้เวลาเพียงแค่ 18 นาที รายการธุรกรรมที่ผ่านระบบธนาคารออนไลน์สูงถึง 99.8 % มีการดำเนินธุรกิจการค้าผ่านระบบ e-residency โดยเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการ สามารถลงนามในสัญญาซื้อขายหรือให้บริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ทั้งหมด ตั้งแต่ใช้ระบบดังกล่าวทั้งหมดนี้มา สาธารณรัฐเอสโตเนีย ออกเอกสารลงนามแบบดิจิทัล (digital signatures) จำนวน 350 ล้านใบ สาธารณรัฐเอสโตเนีย ยังมีระบบเชื่อมโยงข้อมูลของภาครัฐ (X-Road) ที่สมบูรณ์แบบที่สุด โดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ จำนวนถึง 900 ฐานข้อมูล โดยปกติประชาชนของสาธารณรัฐเอสโตเนีย สามารถเข้าถึง ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร ฐานข้อมูลภาษี ฐานข้อมูลประวัติสุขภาพ และฐานข้อมูลอื่น ๆ ผ่านเว็บไซต์กลางของภาครัฐได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ปัจจุบันมีธุรกรรมดิจิทัล บนระบบดังกล่าว ประมาณ 500 ล้านธุรกรรมต่อปี โดยที่ประชาชนไม่ต้องใช้กระดาษ และมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐมาให้บริการตามหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนั้น สาธารณรัฐเอสโตเนีย ได้มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบดิจิทัลตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 โดยมีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งหมด จำนวน 9 ครั้ง ในครั้งแรกปี พ.ศ.2548 มีคนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบดิจิทัล เพียงแค่ 2% เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ มีความเชื่อมั่นต่อภาครัฐ ในครั้งสุดท้ายปีเมื่อ พ.ศ. 2560 มีประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบดิจิทัลสูงถึง 30% โดยมีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมาจากต่างประเทศถึง 7% **หัวใจสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการให้บริการของภาครัฐผ่านระบบดิจิทัลก็คือ ระบบการยืนยันตนเองของประชาชน ผ่านระบบดิจิทัลเพื่อเข้าสู่การให้บริการของภาครัฐแบบออนไลน์ สาธารณรัฐเอสโตเนีย มีเริ่มพัฒนาการยืนยันตนเองของประชาชนผ่านระบบดิจิทัลโดยใช้ Electronic-ID ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา โดยที่ประชาชนสามารถใช้ Electronic-ID ในการขอบริการจากภาครัฐผ่านเว็บไซต์ได้แทบทุกบริการ การออกแบบวิธียืนยันตนเองของประชาชนผ่านระบบดิจิทัลจึงเปรียบเสมือนประตูทางผ่านเข้าสู่ระบบดิจิทัลของภาครัฐ ประเทศไหนดำเนินการทำสำเร็จก่อนและประชาชนยอมรับการใช้งานอย่างกว้างขวาง ก็ย่อมสามารถพัฒนาระบบดิจิทัลหลุดหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว**

ประชาชนของสาธารณรัฐเอสโตเนีย มีสิทธิพื้นฐานในการเข้าถึง และใช้อินเทอร์เน็ตได้ทุกคนโดยภาครัฐจะดำเนินการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานให้ทั้งหมด การให้บริการภาครัฐ ถูกรวบรวมไว้ในเว็บไซต์เดียว การเข้าถึงเว็บไซต์ดังกล่าว ประชาชนจะต้องผ่านการยืนยันตนเองโดยด้วย **Electronic-ID โดยใช้บัตรประชาชนใส่เข้าไปในเครื่องอ่านบัตรที่ต่อเชื่อมกับเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยในบัตรประชาชนนั้นจะเก็บรหัสลับส่วนบุคคล (Private Key) ไว้เพื่อใช้ยืนยันตัวตนของประชาชน ร่วมกับรหัสผ่าน (Pin Code) จึงทำให้มั่นใจได้ว่าประชาชนผู้เข้าถึงเว็บไซต์ของภาครัฐ เป็นบุคคลคนนั้นจริง ๆ** จากนั้นจึงสามารถจะเข้าใช้บริการต่าง ๆ จากภาครัฐผ่านเว็บไซต์ และผ่านระบบออนไลน์ได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลต่าง ๆ ของประเทศ บริการเรื่องสุขภาพและการดูแลสุขภาพ บริการเรื่องบำนาญและสวัสดิการ บริการด้านครอบครัว บริการเรื่องของการทำงาน แรงงานต่าง ๆ บริการเรื่องผู้ประกอบการ บริการขอใบอนุญาตต่าง ๆ บริการด้านคนพิการ บริการทะเบียนราษฎรและทะเบียนบ้าน บริการด้านการศึกษา บริการด้านบ้านที่อยู่อาศัย เป็นต้น

แผนภาพที่ 25 แผนภาพแสดงไทม์ไลน์ 17 ปี ในการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัลของประเทศเอสโตเนีย
ที่มา : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2563.

นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มผู้นำในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล โดยแต่ละประเทศมีแผนยุทธศาสตร์ที่เป็นแผนที่นำทางในการขับเคลื่อน เช่น ประเทศเดนมาร์ก มี Digital Strategy 2016-2020, ประเทศสิงคโปร์ มี Digital Government Blueprint (DGB) 2030, ประเทศสหราชอาณาจักรมี Government Transformation Strategy 2017-2020, และเกาหลีใต้ มี Master Plan for e-Government 2016-2020 โดยมีจุดมุ่งเน้นที่แตกต่างกันไปตามบริบท และความต้องการของแต่ละประเทศ ดังภาพ

แผนภาพที่ 26 แผนภาพแสดงการศึกษาศักยภาพในการพัฒนาประเทศ เพื่อยกระดับภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล
ของประเทศกลุ่มผู้นำในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล
ที่มา : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2563.

2.15 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ประกอบด้วย

► **ความเป็นผู้นำและความมุ่งมั่น (Change Leadership and Commitment)** ผู้นำเข้าใจยอมรับให้มีความสำคัญต่อการพัฒนาโครงการ และให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในการดำเนินงานเชิงบูรณาการ ที่ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน นอกจากนี้ การมีผู้นำที่มุ่งมั่นจำเป็นสำหรับการจัดการ การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน และสร้างวิสัยทัศน์และแผนนโยบายสำหรับอนาคต เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

► **การร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง (Inter-agency Collaboration)** ผู้บริหารปฏิบัติงานภายในกรอบงานร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และลดการทำงานซ้ำซ้อน นอกจากนี้ จำเป็นต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ใช้ร่วมกัน เพื่อเป็นกรอบสำหรับหน่วยงานแต่ละแห่งในการดำเนินการ

► **แหล่งทุน (Funding)** การใช้จ่ายด้าน ICT ควรถือเป็นการลงทุน โดยมีการคาดการณ์ผลตอบแทนในช่วงต่าง ๆ รัฐบาลดิจิทัลจำเป็นต้องมีความแน่นอนของเงินทุนในอนาคต เพื่อให้การพัฒนาโครงการที่ยั่งยืน ป้องกันการสิ้นเปลืองของทรัพยากร และเกิดผลประโยชน์สูงสุดจากเงินทุน การระดมทุนจากส่วนกลางอาจจะช่วยให้เกิดการสนับสนุนนวัตกรรมและโครงการนำร่องต่าง ๆ

► **การเตรียมความพร้อมคน (Citizen Competence)** การพัฒนารัฐบาลดิจิทัล จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรภาครัฐ เอกชน และประชาชน ให้พร้อมสู่การเปลี่ยนแปลงสู่รัฐบาลดิจิทัล ทั้งในเชิงการเพิ่มศักยภาพด้านดิจิทัลของบุคลากร ให้สามารถรับมือการเปลี่ยนแปลง และการปรับแนวคิดและทัศนคติของบุคลากร โดยสร้างความเข้าใจให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการปรับวัฒนธรรมของข้าราชการ ซึ่งการเปลี่ยนวัฒนธรรมขององค์กร และการปรับโครงสร้างกระบวนการ เกิดจากทั้งการปฏิรูปภาครัฐและ e-Government อาทิเช่น การปรับโครงสร้างการกระตุ้นและแรงจูงใจของข้าราชการการจัดตั้งระบบแรงจูงใจ (Incentive Compatible System) หรือการปฏิรูปพฤติกรรมที่มีมานาน เช่น การทำงานแบบส่วนย่อย ให้เป็นทางการมากขึ้น

► **การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation)** การติดตามการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยตอบสนองอย่างรวดเร็ว เพื่อผลักดันโครงการให้เกิดผลตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ รวมถึงการผลักดันมาตรการเร่งด่วนให้มีผลเป็นรูปธรรมและเป็นแรงขับเคลื่อนโครงการ

► **การสื่อสารและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมของประชาชน (Key Focus & Message and Citizen Engagement)** การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลควรมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ และรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการผลักดันโครงการ และเข้าใจในทิศทางเดียวกัน เพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงานตลอดทั้งโครงการ และลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

- ▶ การเข้าถึง (Accessibility) รัฐบาลควรส่งเสริมนโยบาย และดำเนินการปรับปรุงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์ ช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูล และบริการภาครัฐในรูปแบบออนไลน์
- ▶ แผนการดำเนินงานที่ขับเคลื่อนได้จริง (Actionable Plan and Accountability) การพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ควรมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ขับเคลื่อนได้จริง โดยมีการระบุผู้รับผิดชอบหลักที่ชัดเจน รวมถึงการแบ่งบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านการจัดสรรงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การติดตามและชี้วัดความสำเร็จ และการมอบหมายบุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ▶ กฎหมาย (Regulation) กฎหมายและกฎระเบียบควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพื่ออำนวยความสะดวกในการพัฒนาสู่รัฐบาลดิจิทัล โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนและการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน
- ▶ การบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) เนื่องจากการพัฒนาสู่รัฐบาลดิจิทัล เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานขององค์กร มากกว่าการเปลี่ยนแปลงทางเฉพาะด้านเทคโนโลยี เพียงด้านเดียว ด้วยเหตุนี้ ผู้นำรัฐบาลควรมีการเตรียมการวางแผนกลยุทธ์ ซึ่งรวมถึงการบริหารการเปลี่ยนแปลงสำหรับทั้งองค์กร มิใช่เฉพาะการโอนความรับผิดชอบให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเท่านั้น
- ▶ การปรับตัว (Adaptability) ท้ายที่สุดปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนาสู่รัฐบาลดิจิทัล ให้เป็นไปอย่างราบรื่น และบรรลุเป้าหมาย คือ การปรับตัวของบุคลากรภาครัฐต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดจากการมุ่งไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล การยอมรับการเปลี่ยนแปลง และปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงาน และการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งการพัฒนาทักษะที่จำเป็น ด้านดิจิทัลของบุคลากรภาครัฐ ตามการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาของผลงานเรื่องนี้ เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาหรือการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) จากข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันมีต้นสายปลายเหตุ ที่สำคัญของผลงานชิ้นนี้ เกิดจากจุดเริ่มต้นว่าด้วย

ก่อนที่จะเกิดผลการศึกษา การ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ และนำมาซึ่งแนวคิดที่เสนอให้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นหน่วยงานต้นแบบ จัดทำโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน รวมถึงแนวทางการปรับปรุงบริการ และพัฒนาฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในอนาคต นั้น

เหตุหรือที่มาของการศึกษา เกิดจากประเด็น “ความไม่สะดวก ในการใช้งานบัตรข้าราชการ ใบขับขี่ หรือบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ จากเดิมที่เคยใช้ได้ ณ ปัจจุบันบัตรต่าง ๆ ดังกล่าวไม่สามารถใช้ทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้อีกต่อไป” ความไม่สะดวก ในที่นี้เปรียบเสมือน ความรู้สึกไม่สบาย ความอึดอัดคับข้องใจ หรืออาจจะกล่าวได้ว่า เป็น Pain Point และจากความไม่สะดวกดังกล่าว นำมาซึ่งจุดสนใจ ให้ย้อนกลับไปศึกษาหาเหตุปัจจัยของเรื่องนี้ และอาจกล่าวได้ว่า เป็นการศึกษาแบบย้อนเวลาไปหาอดีต “Back to the future”

ผลการศึกษา ทำให้ทราบถึงที่มาของการปรับปรุงระบบ และบริการต่าง ๆ โดยใช้บัตรประชาชน ทั้งนี้ จุดเริ่มต้นได้เกิดขึ้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2560 ว่าด้วยการขับเคลื่อนประเทศ ไปสู่การเป็น Thailand 4.0 มียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นแผนแม่บท ต่อมาภายใต้การขับเคลื่อนของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. มีคำสั่งในประเด็นหลักสำคัญ 3 ข้อ ได้แก่

- 1) ห้ามมิให้เรียกเก็บค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการทำสำเนา
- 2) มีข้อสั่งการให้ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบแลกเปลี่ยนข้อมูล และเอกสารภาครัฐในรูปแบบดิจิทัล
- 3) ให้รัฐบาลดิจิทัล ต้องเชื่อมโยงข้อมูลกับบัตรประชาชน เพื่อลดภาระและค่าใช้จ่ายให้ประชาชนในการขอรับบริการ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

อาจกล่าวได้ว่า คำสั่งนี้ คือ ไม่ขีดไฟก้านแรกและเป็นก้านสำคัญ ที่ถูกจุดติด นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง การปฏิรูประบบราชการ 4.0 ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิต และในความรู้สึกของประชาชนเชิงประจักษ์อย่างมหาศาล ประหนึ่งไซ้ตรวน หรือฟันธนาการ ความยุ่งยากในการติดต่อระบบราชการแบบเดิม ที่มาพร้อมกับค่าใช้จ่ายในการถ่ายสำเนาเอกสาร ได้ถูกตัดขาดลง ทั้งนี้ การขับเคลื่อนยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2561 คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ได้มีการจัดตั้งศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐ (Government Data Exchange Center: GDX)

เพื่อให้บริการเอกสารดิจิทัลแก่หน่วยงานรัฐ และได้มีการจัดทำโครงการการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ และโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร (No copy) โครงการยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ (No copy) เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ ที่ทำให้ต้องมีการบูรณาการข้อมูลร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูล และนำไปสู่การใช้บัตรประชาชนใบเดียว ในการทำธุรกรรมต่าง ๆ โดยมี 4 หน่วยงานหลักในการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่าง ได้แก่

1) คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ทำหน้าที่ขับเคลื่อนให้หน่วยงานปรับปรุงกระบวนการทำงาน และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดจากข้อจำกัดกฎ ระเบียบ หรือกฎหมายต่าง ๆ

2) สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) Digital Government Development Agency (Public Organization) ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาทางด้านเทคนิคแก่ หน่วยงานให้สามารถเชื่อมโยงกับ Linkage Center ได้

3) กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง สนับสนุนเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูลทะเบียนราษฎร หรือ Linkage Center

4) หน่วยงานภาครัฐ ดำเนินการให้ทุกจุดบริการประชาชน ของหน่วยงานยกเลิกการเรียกสำเนาเอกสารทางราชการ

การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทย จะมีศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐ (Government Data Exchange Center: GDX) เป็นหน่วยงานที่บทบาทภารกิจ สำคัญในการส่งเสริม และสนับสนุนการบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนทะเบียนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน ทั้งนี้ มี Platform สำหรับการเชื่อมโยงที่สำคัญ จำนวน 2 Platform ได้แก่ e-CMS และ GDX

1) Platform e-CMS จะสนับสนุนงานโครงการสนับสนุนการเชื่อมโยงระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ของหน่วยงานภาครัฐตามมาตรฐาน TH e-GIF Electronic Correspondence Management Services (e-CMS version 2.0 on Cloud)

2) Platform GDX ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ ได้แก่ GDX และ Linkage Center

3.1 การดำเนินการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

► Platform e-CMS เป็น Platform สำหรับการเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ว่าด้วยการเชื่อมโยงระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้เป็นสมาชิกเครือข่าย และได้ดำเนินการเชื่อมโยงกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น

► Platform GDX สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้มีการเชื่อมโยงผ่านระบบ Linkage Center ได้แก่

การเชื่อมโยงข้อมูลของบุคคลที่เคยถูกวุฒิสภาลงมติถอดถอนให้พ้นจากตำแหน่ง
กับฐานข้อมูลประชาชนของส่วนราชการ (Population Information Linkage Center) ของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง โดยสำนักงานฯ ได้จัดทำ Web Service รายการข้อมูลของบุคคลที่เคยถูกวุฒิสภาลงมติถอดถอนให้พ้นจากตำแหน่ง โดยใช้เลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก เป็นดัชนีในการเชื่อมโยงข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลประชาชน ของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ตามที่สำนักงานฯ ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันไว้แล้ว ซึ่งกรมการปกครองเป็นเจ้าภาพ

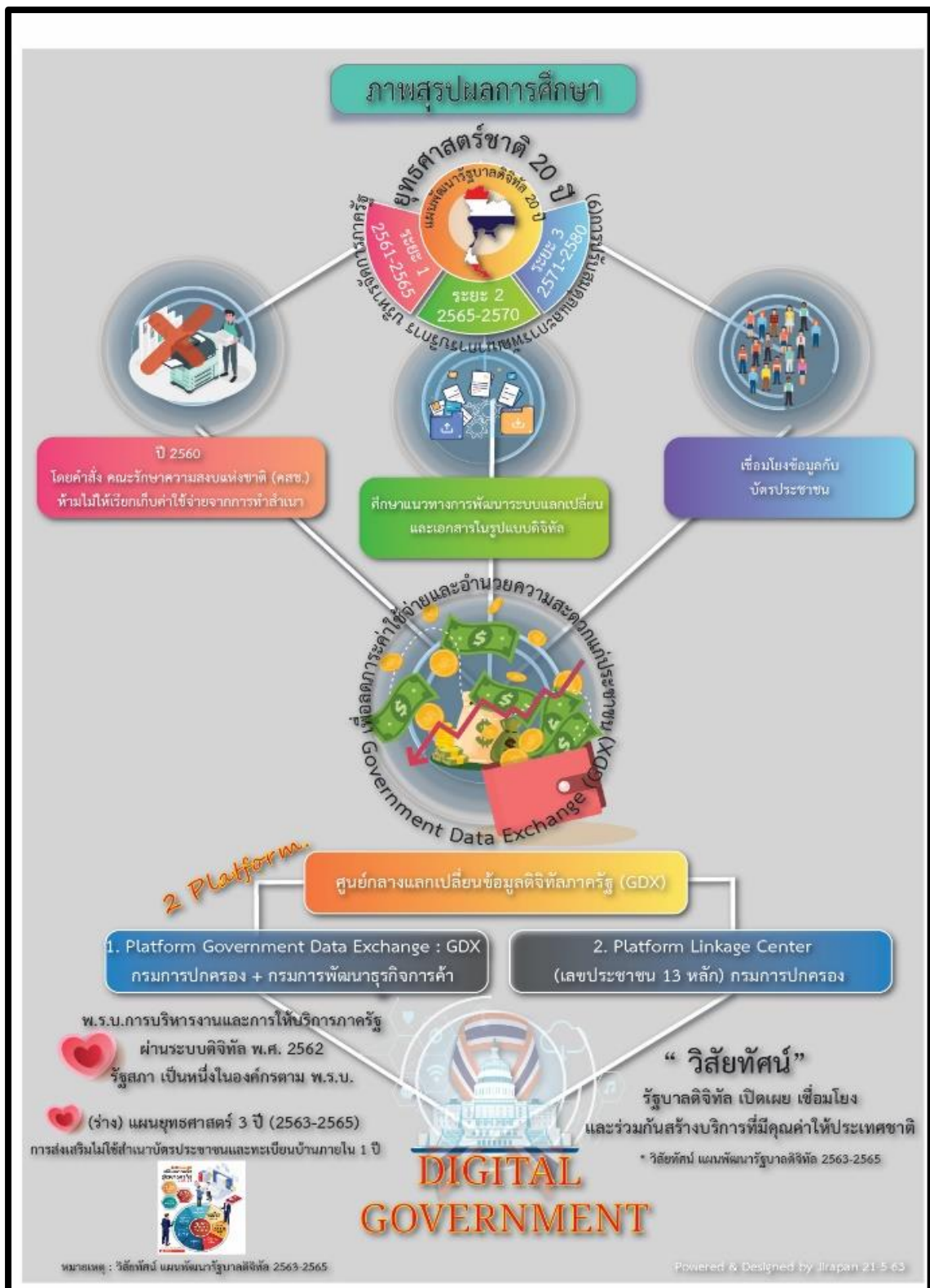
การเชื่อมโยงข้อมูลการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และบุคคลที่เคยถูกวุฒิสภาลงมติถอดถอนให้พ้นจากตำแหน่ง
กับฐานข้อมูลการสมัครรับเลือกตั้ง ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยสำนักงานฯ ได้จัดทำ Web Service รายการข้อมูลการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และบุคคลที่เคยถูกวุฒิสภาลงมติถอดถอนให้พ้นจากตำแหน่ง โดยใช้เลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก เป็นดัชนีในการเชื่อมโยงข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลการสมัครรับเลือกตั้ง ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำหรับใช้ในการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งจำนวน 30 คุณสมบัติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช พ.ศ. 2560 โดยมีข้อมูลของสำนักงานฯ จำนวน 4 คุณสมบัติ ซึ่งจะมีการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างกันในอนาคต และมีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเจ้าภาพสำหรับ

จากการดำเนินงานในการขับเคลื่อน โครงการยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ (No copy) และการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล มีปัญหาและอุปสรรค จำนวน 5 ประการสำคัญ ได้แก่

1. กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ
2. แผนนโยบายที่ไม่ชัดเจนของหน่วยงาน
3. งบประมาณ
4. ความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
5. การขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2562 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อปลดล็อก และก้าวข้ามข้อจำกัดด้านกฎหมาย กฎระเบียบ ที่แต่ละหน่วยงานถือปฏิบัติ และปัญหาอุปสรรคอื่น ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อความก้าวหน้าในการขับเคลื่อน ทั้งนี้ หากรอให้แต่ละหน่วยงาน มีการแก้ไข กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ก็จะใช้ระยะเวลานานมาก ดังนั้น พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 เปรียบเสมือนธรรมนูญว่าด้วยการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน และการบริการประชาชน ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเพื่อยกระดับการบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐให้อยู่ในระบบดิจิทัล อันจะนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ที่มีระบบการทำงาน และข้อมูลเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานของรัฐอย่างมั่นคงปลอดภัย มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เปิดเผยและโปร่งใส รวมทั้งประชาชนได้รับความสะดวกในการรับบริการ และสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐได้ โดยมีหลักการสำคัญ 3 ประเด็น ได้แก่

1. การจัดทำข้อมูลและบริการในรูปแบบดิจิทัล (Digitization)
2. การแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ (Integration)
3. การเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐในรูปแบบดิจิทัล (Open Government Data) และ รัฐสภา เป็นหนึ่งในองค์กรที่จะต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ประกอบกับคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ได้มีการเต็มสารเร่งความก้าวหน้า โดยการจัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563 - 2565 มีเป้าหมายที่จะปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่รัฐบาลดิจิทัล ภายใน 3 ปี ทั้งนี้ หมายเหตุปลายทางสุดท้ายของการขับเคลื่อน สามารถสรุปภาพรวมผลการศึกษา ที่มาของโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร (No copy) และการขับเคลื่อนไปสู่การเป็น รัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) ได้ดังภาพ

แผนภาพที่ 27 แผนภาพแสดงผลการศึกษาที่มาของโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร (No copy) และการขับเคลื่อนไปสู่การเป็น รัฐบาลดิจิทัล (Digital Government)
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทนต์, 2563.

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้เสนอผลงานได้ดำเนินการศึกษา เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมอีกในหลายประเด็น ได้แก่

ประวัติความเป็นมาของบัตรประชาชน และข้อมูลต่าง ๆ ที่อยู่ในบัตรประชาชน พบว่าบัตรประชาชน Smart Card ของประเทศไทย ได้มีการผลิตนับตั้งแต่รุ่นแรกในปี พ.ศ. 2548 และได้มีการพัฒนาจนถึงปัจจุบัน เป็นบัตร Smart Card รุ่นที่ 5 โดยสามารถใช้บัตรอ่านข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดจากการบูรณาการข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ได้ในปี พ.ศ. 2561 และเมื่อآنระยะเวลาในการถือครองบัตร Smart Card มาจนความสำเร็จในการพัฒนาให้สามารถอ่านผ่านเครื่องบัตร Smart Card Reader ในปัจจุบัน (2548-2563) ใช้ระยะเวลารวมทั้งสิ้น 15 ปี

แนวทางการเชื่อมโยงข้อมูลจากระบบบูรณาการฐานข้อมูลประชาชน และการบริการภาครัฐ³⁷ (Linkage Center) นั้น มีแนวทาง ดังนี้

► ให้สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เป็นหน่วยงานกลางในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชนของส่วนราชการ (Population Information Linkage Center) และทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการข้อมูล (Gateway) ตามที่ส่วนราชการร้องขอ

► ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ จัดทำฐานข้อมูลประชาชนของตนเองตามอำนาจหน้าที่ โดยใช้เลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก เป็นดัชนีในการจัดเก็บข้อมูลและมีหน้าที่ปรับปรุงฐานข้อมูลให้ครบถ้วน ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน

► ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ที่มีฐานข้อมูลประชาชนเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์กับสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง และจัดทำระบบให้บริการตรวจสอบข้อมูล (Services) เพื่อรองรับการอ่านข้อมูลประชาชน (Read Only) จากระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง

► ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ให้บริการประชาชนปรับปรุงระบบการบริการประชาชน เพื่อรองรับการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart Card) และเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์กับระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เพื่อเรียกใช้ข้อมูลในการให้บริการประชาชนจากระบบฐานข้อมูลประชาชนของหน่วยงานต่าง ๆ ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ทดแทนการใช้สำเนาเอกสาร

³⁷ 4 แนวทางการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ, สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2563, https://www.dga.or.th/upload/download/file_706bda52160ff710929ca59b702712dc.pdf

หน้าที่หน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติ ตาม พ.ร.บ. การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 พบว่า พ.ร.บ. ดังกล่าว ได้กำหนดรายละเอียดหน้าที่หน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติ 12 ประการ ได้แก่

1. ดำเนินการตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล
2. จัดทำธรรมาภิบาล ข้อมูลในระดับหน่วยงาน
3. ดำเนินการตามมาตรฐาน
4. จัดทำบริการในรูปแบบดิจิทัล
5. เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน
6. จัดทำข้อมูลข่าวสารในรูปแบบดิจิทัล
7. เปิดเผยข้อมูลภาครัฐ
8. มีช่องทางชำระเงินทางดิจิทัล
9. มีระบบพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล
10. มีมาตรฐานความปลอดภัยในการใช้งานระบบดิจิทัล
11. ห้ามเรียกเอกสารจากประชาชน
12. พัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล

แนวทางการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล ของประเทศไทย มีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ

- ก. รัฐบาลเปิดและเชื่อมโยงกัน (Open and Connected Government) ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิด
 - ▶ การบูรณาการกระบวนการและข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสร้างคุณค่าร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาชน
 - ▶ การเปิดเผยและให้บริการข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน
 - ▶ การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการบริหารจัดการภาครัฐ
- ข. รัฐบาลที่มีความทันสมัยและยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Smart Government for Citizen) ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิด
 - ▶ การปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการทำงานเพื่อนำไปสู่องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
 - ▶ การพัฒนาการให้บริการประชาชนและการอำนวยความสะดวกของภาครัฐสู่ความเป็นเลิศ ตรงกับความต้องการของประชาชน (Personalized Public Services) โดยการสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovation)

ค. วัฒนธรรมดิจิทัลภาครัฐ (Digital Culture) ซึ่งประกอบด้วย

- ▶ การริเริ่มสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ ๆ เพื่อประชาชน
- ▶ ความพร้อมรับปรับตัว คล่องแคล่ว ว่องไว ปรับเปลี่ยนรวดเร็ว (Agility)
- ▶ การทำงานร่วมกัน (Collaboration)
- ▶ การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Data Driven)
- ▶ มีธรรมาภิบาล (Digital Governance)

นอกจากนี้ ผู้เสนอผลงาน ได้ทำการศึกษาความสำเร็จของการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัลของสาธารณรัฐเอสโตเนีย ประเทศที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศรัฐบาลดิจิทัลที่ดีที่สุดในโลก จากการศึกษาพบว่า ประเทศสาธารณรัฐเอสโตเนียใช้ระยะเวลาในการขับเคลื่อน 17 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 **หัวใจสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการให้บริการของภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล ก็คือ ระบบการยืนยันตนเองของประชาชนผ่านระบบดิจิทัลเพื่อเข้าสู่การให้บริการของภาครัฐแบบออนไลน์ สาธารณรัฐเอสโตเนียมีเริ่มพัฒนาการยืนยันตนเองของประชาชนผ่านระบบดิจิทัลโดยใช้ Electronic-ID ทั้งนี้ ประชาชนของสาธารณรัฐเอสโตเนีย มีสิทธิพื้นฐานในการเข้าถึง และใช้อินเทอร์เน็ตได้ทุกคน โดยภาครัฐจะดำเนินการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานให้ทั้งหมด การให้บริการภาครัฐถูกรวบรวมไว้ในเว็บไซต์เดียว การเข้าถึงเว็บไซต์ดังกล่าวประชาชนจะต้องผ่านการยืนยันตนเองโดยด้วย Electronic-ID โดยใช้บัตรประชาชนใส่เข้าไปในเครื่องอ่านบัตรที่ต่อเชื่อมกับเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยในบัตรประชาชนนั้น จะเก็บรหัสลับส่วนบุคคล (Private Key) ไว้เพื่อใช้ยืนยันตัวตนของประชาชน ร่วมกับรหัสผ่าน (Pin Code) จึงทำให้มั่นใจได้ว่าประชาชนผู้เข้าถึงเว็บไซต์ของภาครัฐ เป็นบุคคลคนนั้นจริง ๆ จากนั้นจึงจะสามารถจะเข้าใช้บริการต่าง ๆ จากภาครัฐผ่านเว็บไซต์และผ่านระบบออนไลน์ได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลต่าง ๆ ของประเทศ บริการเรื่องสุขภาพและการดูแลสุขภาพ บริการเรื่องบ้านญาติ และสวัสดิการ บริการด้านครอบครัว บริการเรื่องของการทำงาน แรงงานต่าง ๆ บริการเรื่องผู้ประกอบการ บริการขอใบอนุญาตต่าง ๆ บริการด้านคนพิการ บริการทะเบียนราษฎร และทะเบียนบ้าน บริการด้านการศึกษา บริการด้านบ้านที่อยู่อาศัย เป็นต้น**

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการศึกษานี้ มีสองส่วน ได้แก่

3.2.1 เครื่องมือที่เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร และเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษา และค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร หรือการศึกษาเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล การทบทวนวรรณกรรมที่เป็นหลักวิชาการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้า ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อมูลที่ได้จากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต มาใช้ในกระบวนการศึกษา

3.2.2 เครื่องมือที่เป็นการสัมภาษณ์ สอบถามความคิดเห็น จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ประเด็น การจัดซื้อ จัดเก็บ การสำรองบัตรต่าง ๆ และสอบถามแนวคิดเบื้องต้น เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนบัตรเป็นแบบ Smart Card ความเห็นเกี่ยวกับการ Cloning บัตรประชาชน ปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดจากการใช้งาน ใบขับขี่ดิจิทัล สอบถามผู้พิการทางสายตา ในประเด็นความยุ่งยากในการทำธุรกรรม และความต้องการในการพัฒนาระบบงาน เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึก

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาตาม ข้อ 3.1 และ 3.2 ผู้เสนอผลงานได้มีมุมมองของการศึกษาใน 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มุมมองในฐานะของหน่วยงานผู้ให้บริการ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีภารกิจในการดำเนินการตามแนวนโยบายว่าด้วย พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการ ภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 เพื่อการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นรัฐสภาดิจิทัล (Digital Parliament) และการขับเคลื่อนประเทศไปสู่ การเป็นรัฐบาลดิจิทัล

การดำเนินการตามพระราชบัญญัติการบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐ ผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.2562 และปฏิบัติตามโครงการยกเลิกสำเนาเอกสารนั้น มีกระบวนการหลัก 4 ประการ ได้แก่

1. การจัดทำบันทึกข้อตกลงกับกรมการปกครอง ซึ่งเป็นผู้ให้บริการหน่วยงานภาครัฐ เพื่อทำการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชนของส่วนราชการ (Population Information Linkage Center) กับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรเพื่อให้เป็นระบบเดียวกัน ผ่าน Linkage Center เพื่อตรวจสอบยืนยันตัวตนและคุณสมบัติของผู้รับบริการแทนการเรียกสำเนา

2. จัดทำบันทึกข้อตกลงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูล

4. จัดหาเครื่องอ่านบัตรเอนกประสงค์ (Smart Card Reader)

การปฏิบัติตามโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร (No copy) นั้น ในเบื้องต้น สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้พิจารณาแล้วว่า³⁸ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ไม่ได้เป็นหน่วยงานที่ให้บริการประชาชน ในการขออนุมัติ อนุญาต รับรอง รับแจ้งหรือจดทะเบียน และมีหน่วยงานที่ต้องเรียกสำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน จากผู้รับบริการ ได้แก่

³⁸ หนังสือสำนักบริหารงานกลาง ที่ สว 0003.03/ว406 ลงวันที่ 18 มีนาคม 2563 เรื่อง การดำเนินการตามมาตรการอำนวยความสะดวก และลดภาระแก่ประชาชน (การไม่เรียกสำเนาเอกสารที่ทางราชการออกให้จากประชาชน).

▶ สำนักการคลังและงบประมาณ ได้แก่ เอกสารด้านการเงิน จึงไม่สามารถยกเลิกการเรียกสำเนาเอกสารได้ เนื่องจากกระเปียบเบิกจ่ายเงินจากคลัง ยังต้องใช้สำเนาเอกสาร

▶ สำนักบริหารงานกลาง ได้แก่ การรับรายงานตัวสมาชิกวุฒิสภา การรับสมัครบุคลากร การแต่งตั้งบุคคลในวงงานของรัฐสภา การให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร

สำนักบริหารงานกลาง สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ยังไม่มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติตามโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร (No copy) นั้น เป็นเพียงการดำเนินงานส่วนหนึ่ง หากแต่เป้าประสงค์ที่สำคัญของการดำเนินการเรื่องนี้ ได้แก่ การดำเนินการตามพระราชบัญญัติการบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ว่าด้วยการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยมีสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ในฐานะองค์กรนิติบัญญัติของชาติ ซึ่งเป็นองค์กรสำคัญที่จะทำให้เกิดภาพความสำเร็จในองค์กรรวมของประเทศ ดังนั้น สำนักงานฯ จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องศึกษาแนวทางความเป็นไปได้ หรือแนวทางการดำเนินการในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลของสมาชิกรัฐสภา ข้อมูลบุคลากรของสำนักงานฯ ฐานข้อมูลประชาชน ผ่านระบบ Linkage ของกรมการปกครอง รวมถึงฐานข้อมูล GDX กรมการค้าธุรกิจ
- 2) จัดทำบันทึกข้อตกลง MOU กับหน่วยงานภายนอกเช่น กรมการปกครอง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการค้าธุรกิจ กรมบัญชีกลาง กระทรวงศึกษาธิการ
- 3) มีการปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 4) ดำเนินการจัดหาเครื่องอ่านบัตรอเนกประสงค์ (Smart Card Reader) สำหรับให้บริการประชาชน และสำหรับสมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการ และบุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในวงงานของรัฐสภา

ประเด็นที่สอง มุมมองของผู้รับบริการการ Disruption งานบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ แนวคิดเรื่องการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ โดยการจัดทำโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน นั้น มีเหตุปัจจัยจากความไม่สะดวกในการใช้งานบัตรข้าราชการ หรือ บัตรใบขับขี่ ซึ่งปัจจุบันไม่สามารถใช้งานแทนบัตรประจำตัวประชาชนได้อีกต่อไป เนื่องจาก เป็นบัตรแบบชนิดธรรมดาไม่มี IC Chip (Integrated Circuit) ทำให้ไม่สามารถรองรับอ่านผ่านเครื่องอ่านบัตรของหน่วยงานได้ (Smart Card Reader) และเรียกใช้งานข้อมูลต่าง ๆ จากฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้เหมือนกับบัตรประชาชน Smart Card และบัตรต่าง ๆ ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ที่มีอยู่ในระบบ มีอยู่เป็นจำนวนมาก จึงนำมาซึ่งแนวคิด เรื่องการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ โดยการจัดทำโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน และวิเคราะห์ในบทที่ 4 และที่ 5 ตามลำดับต่อไป

บทที่ 4

บทวิเคราะห์/ข้อเสนอ

ผู้เสนอผลงานได้จัดทำผลงานฉบับนี้ เพื่อให้เกิดการตอบสนองทั้งยุทธศาสตร์ภายในและยุทธศาสตร์ภายนอกองค์กร กล่าวคือ

► เป็นการสนับสนุนแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560-2564) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้ก้าวหน้า และทันสมัย กลยุทธ์ที่ 3.2 บูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนภารกิจของวุฒิสภา

► สอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พ.ศ. 2563-2565 แผนปฏิบัติการ เรื่องที่ 4 พัฒนาขีดความสามารถขององค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง ว่าด้วยแนวทางการพัฒนา 4.3 พัฒนาระบบฐานและฐานข้อมูล โดยมีการบูรณาการ การเปิดกว้าง และเชื่อมโยงกัน เพื่อมุ่งสู่การเป็น Digital Senate

► สอดคล้องกับแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (Digital Economy) ยุทธศาสตร์ที่ 4 ว่าด้วยการปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลข้อ 2 ที่มีจุดมุ่งหมายในการ ปรับเปลี่ยนการทำงานของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ให้มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลโดยเน้นบูรณาการการลงทุน ในทรัพยากรการเชื่อมโยงข้อมูล และการทำงานของหน่วยงานรัฐเข้าด้วยกัน

► สอดคล้องกับแผนพัฒนาพระราชบัญญัติการบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ที่จะต้องดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนให้การพัฒนารัฐบาลดิจิทัล มีความครบถ้วนสมบูรณ์

► (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563-2565 มีแนวนโยบายที่จะให้หน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ ยกเลิกการขอสำเนาเอกสารจากประชาชนภายในปี พ.ศ. 2563

► แผนปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

► ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

► สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ด้าน 11 การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ

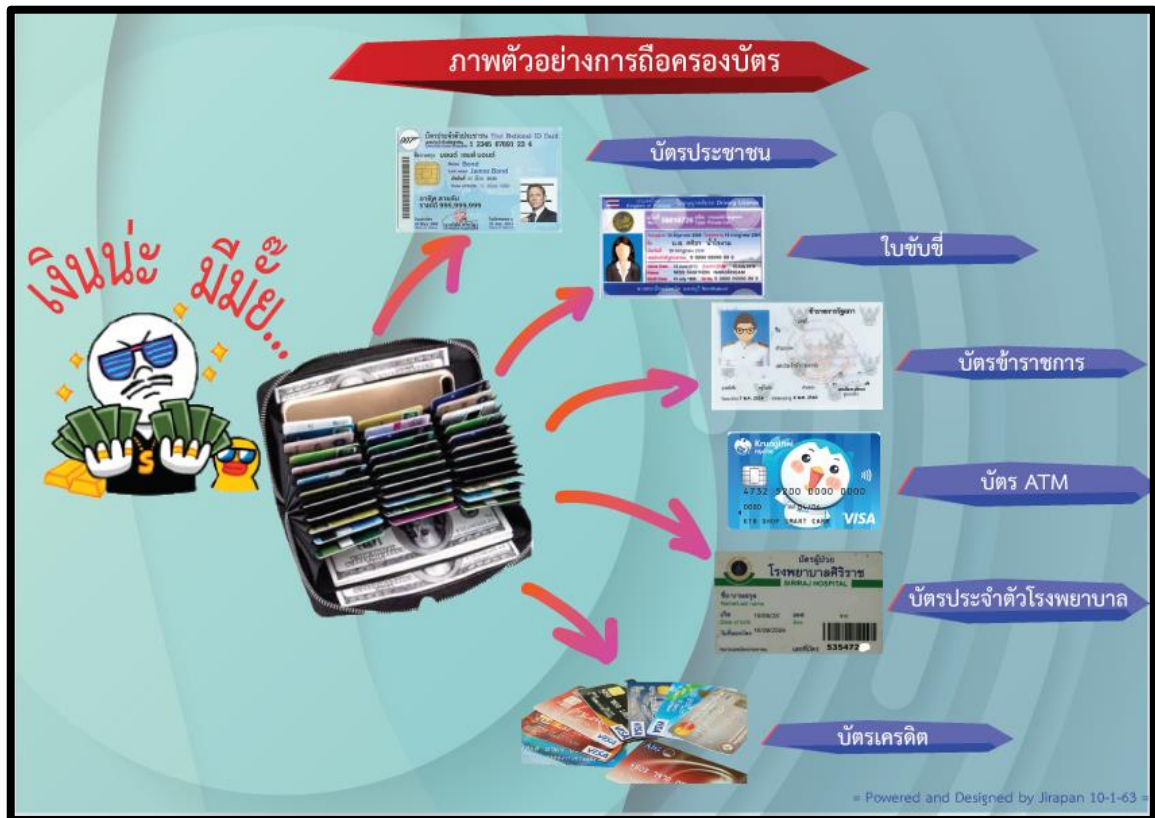
4.1 บทวิเคราะห์

บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ จากสถิติการออกบัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐออกให้พบว่า มีบัตรประจำคนพิการ จำนวน 2 ล้านใบ บัตรข้าราชการ จำนวน 3 ล้านใบ ใบขับขี่ จำนวน 31 ล้านใบ บัตรโรงพยาบาล (ในที่นี่กำหนดให้ 1 คน 1 บัตร) จำนวน 67 ล้านใบ รวมทั้งสิ้นประเทศไทยมีบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐหมุนเวียนอยู่ในระบบ ไม่น้อยกว่า 103 ล้านใบ ดังภาพ

แผนภาพที่ 28 แผนภาพการแสดงสถิติการออกบัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐ
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

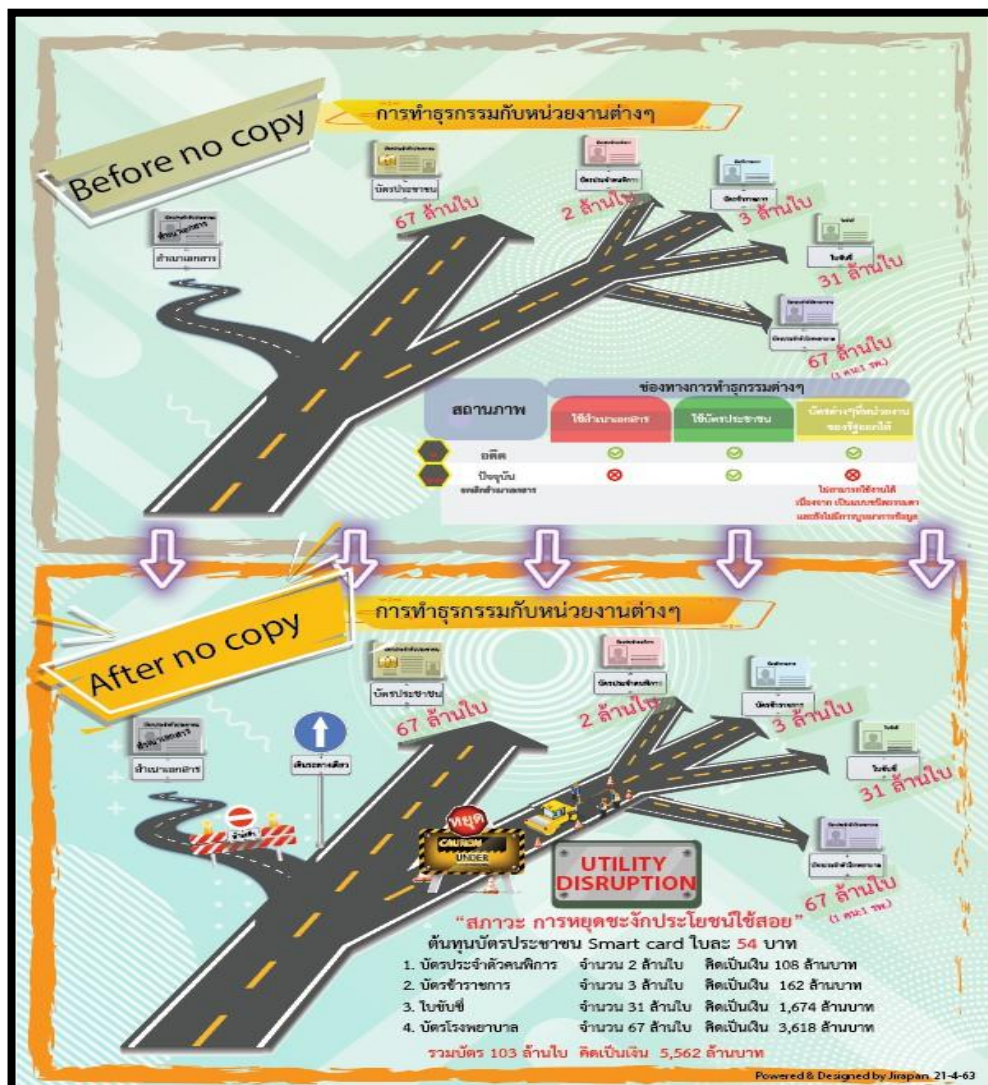
การถือครองบัตรต่าง ๆ ของประชาชนโดยทั่วไป พบว่า นอกเหนือจากบัตรประชาชนแล้ว มีการถือครองบัตรต่าง ๆ มีทั้งแบบชนิดธรรมดา และมีแบบชนิด Chip card เฉลี่ยคนละไม่น้อยกว่า 5 ใบ เช่น บัตรข้าราชการ ใบขับขี่ บัตรประจำตัวโรงพยาบาล บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิตการ์ด บัตรสมาชิก ห้างร้านต่าง ๆ เป็นต้น ดังภาพ

แผนภาพที่ 29 แผนภาพแสดงตัวอย่างการถือครองบัตรต่าง ๆ
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทองคำ, 2563.

ผู้เสนอผลงานได้ทำการวิเคราะห์ การจัดทำธุรกรรมกับหน่วยงานภาครัฐพบว่า ในอดีตการจัดทำธุรกรรมกับหน่วยงานภาครัฐต่าง สามารถใช้สำเนาเอกสารบัตรประชาชน หรือบัตรข้าราชการ บัตรอื่น ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานภาครัฐ ปัจจุบันได้มีการยกเลิกการใช้สำเนาเอกสาร และใช้บัตรประชาชน Smart Card เป็นบัตรหลักสำคัญในการทำธุรกรรม ในขณะเดียวกัน บัตรข้าราชการหรือบัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐออกให้ เช่น ใบขับขี่ บัตรประจำตัวคนพิการ บัตรโรงพยาบาล ซึ่งจากเดิมสามารถใช้แทนบัตรประชาชนได้ มีบทบาท และประโยชน์ในการใช้สอยลดลง แต่ยังคงต้องมีอยู่เนื่องจาก เป็นไปตามกฎหมายที่แต่ละหน่วยงานถือปฏิบัติ ในทรรศนะของผู้เสนอผลงานบัตรดังกล่าว “เป็นบัตรเชิงสัญลักษณ์” แสดงถึงสิทธิ แต่ไม่สามารถใช้งานร่วมกับเครื่องอ่านบัตรได้ เนื่องจาก บัตรเป็นแบบชนิดธรรมดา ไม่ได้เป็นแบบบัตรเอนกประสงค์ (Smart Card) ประกอบกับยังไม่มีมาตรการการใช้งานบัตรดังกล่าว ให้มีคุณลักษณะ และประสิทธิภาพการใช้งานเช่นเดียวกับบัตรประชาชน ทั้งนี้ บัตรข้าราชการ ใบขับขี่ หรือบัตรประจำตัวคนพิการ ที่ยังคงต้องมีอยู่เพื่อสำหรับการแสดงตน เปรียบเทียบได้กับถนนในการจัดทำธุรกรรมต่าง ๆ

ซึ่งมีเส้นทางหลัก 3 เส้นทาง **เส้นทางแรก** **เส้นทางการใช้สำเนาบัตรประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน** และเมื่อมีโครงการยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ (No copy) โดยยกเลิกการใช้สำเนาบัตรประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน ซึ่งเส้นทางแรก **“การใช้สำเนาเอกสารได้ถูกปิดลง และกำลังจะถูกปิดตายอย่างถาวร ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า”** **เส้นทางที่สอง** เป็นเส้นทางของการใช้บัตรประชาชน Smart Card เป็นเส้นทางหลักในการจัดทำธุรกรรมต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน **เส้นทางสุดท้าย** การใช้บัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐออกให้ เช่น บัตรข้าราชการ ใบขับขี่ จากเดิมซึ่งเคยนำมาใช้เป็นเอกสารประกอบการพิจารณาได้ ณ ปัจจุบันไม่สามารถใช้งานได้ เนื่องจาก บัตรดังกล่าวเป็นบัตรแบบธรรมดา ไม่ใช่ Smart Card ไม่สามารถอ่านกับเครื่องอ่านบัตรได้ ประกอบกับยังไม่มีแนวทางการบูรณาการข้อมูลการใช้งานบัตรอื่น ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น **ส่งผลให้บัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐออกให้ จึงเกิดสถานการณ์หยุดชะงักด้านประโยชน์ใช้สอย เปรียบเทียบได้กับ ถนนที่อยู่ในระหว่างการปิดปรับปรุง** ดังภาพ

แผนภาพที่ 30 แผนภาพแสดงการทำธุรกรรมต่าง ๆ ก่อน-หลัง โครงการยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ (No copy)
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

ทั้งนี้ บัตรประชาชนมีต้นทุนการจัดทำเฉลี่ยใบละ 54 บาท ³⁹ ซึ่งประชากรของประเทศ 67 ล้านคน จะมีต้นทุนในการทำบัตรประชาชน Smart Card คิดเป็นเงิน 3,618,000,000.- บาท (สามพันหกแสนหนึ่งหมื่นแปดล้านบาท) ในส่วนของต้นทุนบัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐออกให้ เช่น บัตรประจำตัวคนพิการ บัตรข้าราชการ ใบขับขี่ สามารถคิดต้นทุนภาพรวม ได้ดังนี้

กรณีคำนวณต้นทุนเฉลี่ยบัตรต่าง ๆ ใบละ 10 บาท

- ☐ บัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน 2 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 20 ล้านบาท
- ☐ บัตรข้าราชการ จำนวน 3 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 30 ล้านบาท
- ☐ ใบขับขี่ จำนวน 31 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 310 ล้านบาท
- ☐ บัตรโรงพยาบาล (1คนต่อ1บัตร) จำนวน 67 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 670 ล้านบาท **รวมบัตร 103 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 1,030,000,000.- บาท (หนึ่งพันสามหมื่นล้านบาท)**

แผนภาพที่ 31 แผนภาพแสดงต้นทุนบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ (กรณีต้นทุนใบละ 10 บาท)
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงศ์, 2563.

³⁹ อัตราต้นทุนการดำเนินการจัดทำบัตรประชาชนต่อ 1 คน ที่ต้องใช้งบประมาณฉบับละ 54.64 บาท โดยแยกเป็นค่าวัสดุบัตร ค่าวัสดุผลิตบัตร สำหรับเครื่องพิมพ์ ค่ากระบวนการพร้อมข้อมูลต่อการใช้งาน ค่าเช่าระบบคอมพิวเตอร์ และต้นทุนอื่นๆ ซึ่งเป็นราคาที่ไม่รวมค่าใช้จ่ายของ เจ้าหน้าที่

กรณีคำนวณต้นทุนเฉลี่ยบัตรต่าง ๆ ใบละ 54 บาท

- ☐ บัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน 2 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 108 ล้านบาท
- ☐ บัตรข้าราชการ จำนวน 3 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 162 ล้านบาท
- ☐ ใบขับขี่ จำนวน 31 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 1,674 ล้านบาท
- ☐ บัตรโรงพยาบาล (1คนต่อ1บัตร) จำนวน 67 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 3,618 ล้านบาท

รวมบัตร 103 ล้านใบ คิดเป็นเงิน 5,562,000,000.- บาท (ห้าพันห้าร้อยหกสิบสองล้านบาท) ดังภาพ

แผนภาพที่ 32 แผนภาพแสดงต้นทุนบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ (กรณีต้นทุนใบละ 54 บาท)
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

ความสูญเสีย 7 ประการ (7 Waste)

1. **ความสูญเสียจากการผลิตมากเกินไป (Over Production Waste)** จากการศึกษาพบว่า บัตรต่าง ๆ ที่ใช้ภายในประเทศไทย มีค่อนข้างหลากหลาย และผู้ใช้หนึ่งคน สามารถถือครองได้หลายบัตร ตัวอย่างเช่น บัตรประจำตัวประชาชน บัตรข้าราชการ บัตรใบขับขี่ บัตรประจำตัวโรงพยาบาล ทั้งนี้มีบัตรต่าง ๆ ชนิดแบบธรรมดา หมุนเวียนอยู่ในระบบ นอกเหนือจากบัตรประชาชน อย่างน้อย 103 ล้านใบ

2. **ความสูญเสียจากสินค้าคงคลัง (Inventory Waste)** ตัวอย่าง เอกสารในกระเป๋าสตางค์ ส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วย บัตรชนิดต่าง ๆ ได้แก่ บัตรประจำตัวประชาชน บัตรข้าราชการ บัตรใบขับขี่ บัตร ATM บัตรโรงพยาบาล ฯ ในการผลิตหน่วยงานต่าง ๆ จะต้องมีการจัดซื้อบัตรมาสำรองไว้สำหรับการออกบัตร เพื่อรองรับในกรณีที่มียบัตรการชำรุด สูญหาย ซึ่งจากสถิติ พบว่า ประชาชนมีการขอออกบัตรประชาชนใหม่ เนื่องจากการสูญหาย สูงถึง 400%

► ในกรณีของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จากการศึกษาพบว่า มีการสำรองบัตรให้กับสมาชิกวุฒิสภา 100% กล่าวคือ มีสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 250 คน มีการจัดหาบัตรจำนวน 500 ใบ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ และการจัดซื้อในจำนวนที่มากพอต่อการผลิต ทำให้สามารถเจรจาต่อรองราคากับผู้ขาย โดยอาศัยอำนาจการต่อรองจากปริมาณคำสั่งซื้อจำนวนมาก ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งในการขอลดต้นทุนที่หลาย ๆ หน่วยงานนิยมใช้

► การสำรองบัตรเพื่อรองรับกรณีบัตรชำรุด สูญหาย ของบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ จำนวน 103 ล้านใบ

► กรณีบัตรเฉลี่ยใบละ 10 บาท และมีการจัดหาบัตรสำรอง ร้อยละ 10 หรือการสำรองบัตร 10.3 ล้านใบ คิดเป็นเงินสำหรับการสำรอง 103,000,000.- บาท (หนึ่งร้อยสามล้านบาทถ้วน)

► กรณีจัดหาบัตรสำรอง ร้อยละ 20 หรือการสำรองบัตร 20.6 ล้านใบ คิดเป็นเงินสำหรับการสำรอง 206,000,000.- บาท (สองร้อยหกล้านบาทถ้วน) และกรณีจัดหาบัตรสำรอง ร้อยละ 50 คิดเป็นการสำรองบัตร 51.5 ล้านใบ คิดเป็นเงินสำหรับการสำรอง 515,000,000.-บาท (ห้าร้อยสิบห้าล้านบาทถ้วน)

นอกจากนี้ การศึกษาพบว่า ก่อนมีการปรับค่าธรรมเนียมการออกบัตร จากเดิม 20 บาท เป็น 100 บาท นั้น จากสถิติ⁴⁰ พบว่า ในเวลา 3 ปี มีบัตรประชาชนสูญหาย และขอให้มีออกบัตรใหม่มากถึง 6 ล้านใบ คิดเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 324,000,000 ล้านบาท หรือปีละ 108,000,000 ล้านบาท

⁴⁰ กรม.อนุมัติเพิ่มค่าธรรมเนียมทำบัตรประชาชนใหม่ กรณีบัตรหายเพิ่มจาก 20 บาทเป็น 100 บาท หลังพบต้นทุนอยู่ที่ใบละ 54.64 บาท และมีจำนวนบัตรหาย 3 ปีกว่า 6 ล้านใบ พร้อมอนุมัติแก้กฎหมายเวนคืนปิดช่องโหว่ให้ประชาชนมากขึ้น, สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2563, <https://www.thairath.co.th/content/507101>.

แผนภาพที่ 33 แผนภาพแสดงความสูญเสียจากสินค้าคงคลัง (Inventory Waste)
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

3. ความสูญเสียจากการรอคอย (Waiting Waste) ในธรรมชาติของผู้เสนอผลงาน มีความสูญเสียในการรอคอย (Waiting Waste) 4 ประการ ดังนี้

1. รอคอยจากการออกบัตรใหม่ในแต่ละประเภทในกรณีที่บัตรหมดอายุ ชำรุด สูญหาย
2. รอคอยการหารือเพื่อให้ได้ข้อยุติในการบูรณาการบัตรต่าง ๆ
3. รอคอยความสมบูรณ์ในการบูรณาการระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ และอาจจะมีการยกเลิกบัตรให้คงเหลือการใช้งานบัตรใบเดียว
4. รอคอยให้บัตรต่าง ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็น Smart Card เพื่อให้สามารถใช้งานระบบและบริการต่างๆเช่นเดียวกับบัตรต่างประจำตัวประชาชน ดังภาพ

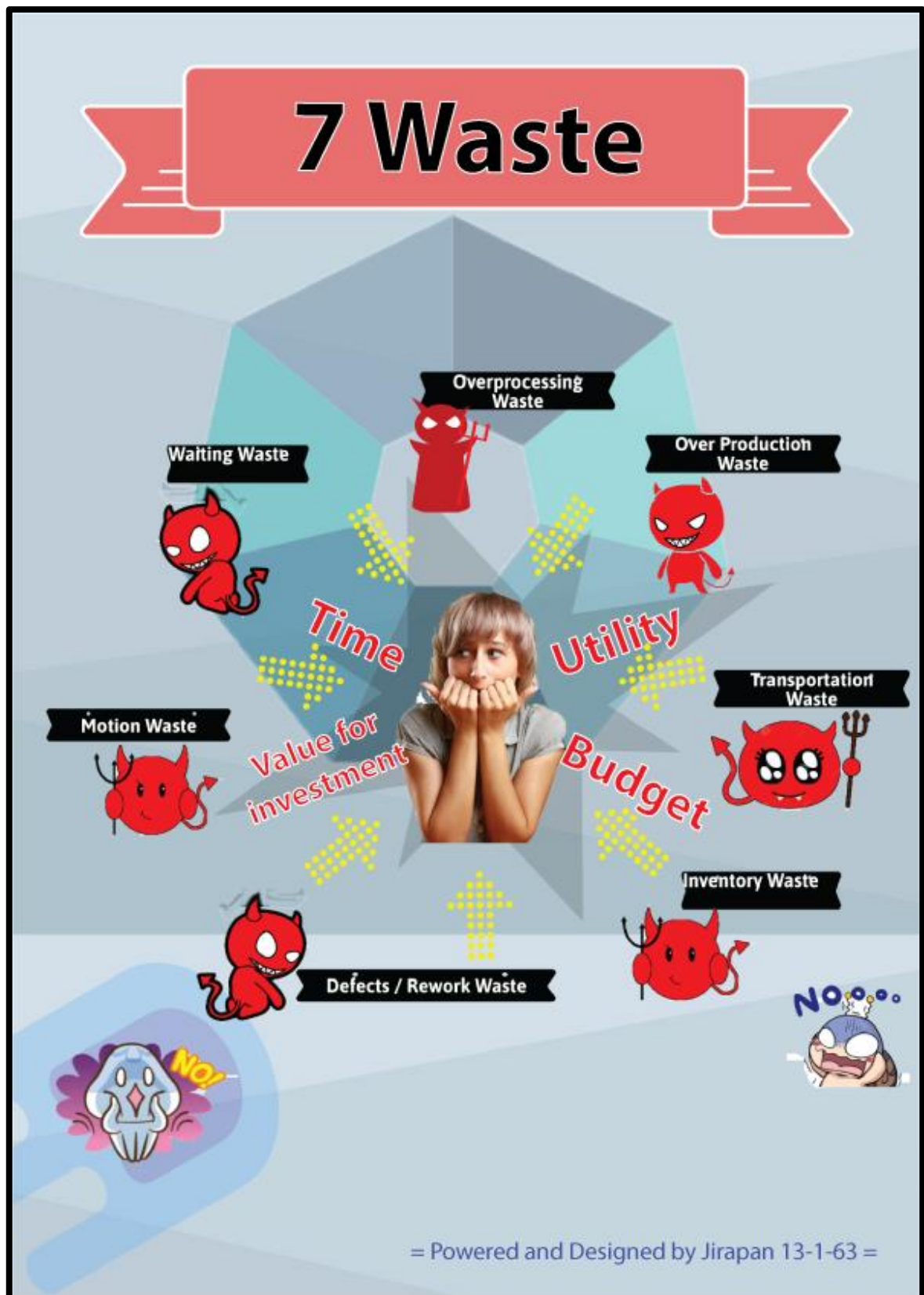
แผนภาพที่ 34 แผนภาพแสดงความสูญเสียจากการรอคอย (Waiting Waste) 4 ประการ
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

4. ความสูญเสียจากการเคลื่อนไหว (Motion Waste) ในทัศนะของผู้เสนอผลงาน หมายถึง การเคลื่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในการปรับเปลี่ยน การปฏิรูป ควรทำให้เร็ว (Fast) กรณีตัวอย่าง บัตรข้าราชการ เมื่อเปรียบเทียบกับบัตรประจำตัวคนพิการ ซึ่งมีการบูรณาการข้อมูลให้สามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชน เปรียบเทียบกับบัตรใบขับขี่ที่มีการยกระดับเป็นใบขับขี่ดิจิทัล อย่างไรก็ตาม การปรับเปลี่ยนการปฏิรูปก็ยังคงดำเนินการไปอย่างช้า ๆ อาทิเช่น แนวคิดในการจัดทำ “ศูนย์บริการคนพิการในโรงพยาบาลแบบเบ็ดเสร็จ” One Stop Service ให้บริการครอบคลุมทั้งบริการด้านสุขภาพ และสวัสดิการสังคม เพื่อให้คนพิการได้เข้าถึงสิทธิและสวัสดิการของรัฐ ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต อาทิเช่น การจดทะเบียนและออกบัตรประจำตัวคนพิการ การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับความพิการและการปรับตัว การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษา การฝึกอาชีพ การหาผู้ช่วยเหลือคนพิการ การประเมินและฝึกใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการ การรับเบี้ยสงเคราะห์ การกู้ยืมกองทุนสนับสนุนคนพิการ ดำเนินการในโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป จังหวัดละ 1 แห่ง ทั่วประเทศ การดำเนินการดังกล่าว จำเป็นต้องได้รับจัดสรรงบประมาณสนับสนุน ปัจจุบันสามารถดำเนินการได้เพียง 1 แห่ง ทั้งนี้ หากได้ดำเนินการให้ครบทุกจังหวัด ภายใน 3 ปี ตามที่ (ร่าง) แผนรัฐบาลดิจิทัล กำหนดเป้าหมายให้มี ศูนย์ One stop service ภายใน 3 ปี นั้น จะต้องดำเนินการให้ได้อย่างน้อยปีละ 25 ศูนย์ (76จังหวัด/3ปี จะต้องดำเนินการปีละ 25 แห่ง)

5. ความสูญเสียจากการขนส่ง (Transportation Waste) จะเห็นได้ชัดและมีผลกระทบกับผู้รับบริการที่เป็นประชาชนโดยตรง ตัวอย่างเช่น กรณีที่เดินทางไปโรงพยาบาล แล้วลืมนำบัตรประชาชนไป (อาจจะลืมกระเป๋า) ทำให้ไม่สามารถเปิดสิทธิ์การรักษาพยาบาลได้ จะต้องสำรองเงินไปก่อน หรือกรณีเดินทางไปทำธุรกรรมกับหน่วยงานอื่น เช่น กรมที่ดิน หากไม่ได้นำบัตรประชาชนไปแสดง ก็ไม่สามารถทำธุรกรรมได้ ซึ่ง**ความสูญเสียจากการขนส่ง (Transportation Waste) ข้างต้น อนุมานได้ว่ามีการสูญเสียด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีกหลายประการ เช่น เงิน เวลา เสียสุขภาพทางจิต เป็นต้น**

6. ความสูญเสียจากผลิตภัณฑ์บกพร่อง (Defects/Rework Waste) การออกบัตรใหม่ แต่เป็นแบบบัตรธรรมดา ซึ่งไม่สามารถใช้งานได้เหมือนกับบัตร Smart Card อาจกล่าวได้ว่า บัตรเป็นบัตรเสียด้านคุณประโยชน์ใช้สอย

7. ความสูญเสียจากกระบวนการมากเกินไป (Over processing Waste) ในการออกบัตรใหม่ บัตรสูญหาย มีขั้นตอนในการดำเนินการค่อนข้างยุ่งยาก และเมื่อเทียบกับประโยชน์ใช้สอย พบว่าการออกบัตรต่าง ๆ กลายเป็นต้นทุนที่ไม่จำเป็นและไม่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในการทำงาน

แผนภาพที่ 35 แผนภาพแสดงความสูญเสีย 7 ประการ (7 Waste)
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดทำธุรกรรมต่าง ๆ กับหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งในอดีต ผู้ใช้บริการต้องใช้สำเนาเอกสาร หรือสามารถใช้บัตรประชาชน บัตรข้าราชการ หรือบัตรต่าง ๆ ที่รัฐออกให้เป็นเอกสารเพื่อแสดงตนหรือรับรองสิทธิ์ต่าง ๆ ในการจัดทำธุรกรรม ต่อมาเมื่อมีแนวนโยบายการยกเลิกสำเนาเอกสาร (No copy) และให้ใช้บัตรประชาชน ชนิด Smart Card ส่งผลให้ช่องทางการใช้บัตรข้าราชการหรือบัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐออกให้ ไม่สามารถใช้งานในการติดต่อทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้ เนื่องจากบัตรที่มีไม่ได้เป็นบัตร Smart Card และไม่สามารถใช้งานกับเครื่องอ่านบัตรแบบอเนกประสงค์ (Smart Card Reader) เกิดสถานการณ์หยุดชะงัก (Disruption) ด้านประโยชน์การใช้สอยลดลง อย่างไรก็ตามบัตรยังคงต้องมีอยู่ เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับของกฎหมาย เนื่องจากการไม่ได้มีการประกาศยกเลิกการใช้งาน การใช้งานเป็นในรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ ทั้งนี้ บัตรข้าราชการและบัตรที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ที่ใช้หมุนเวียนอยู่ในประเทศไทยนั้น มีความหลากหลายประเภทในที่นี้ขอยกตัวอย่าง บัตรที่มีการใช้งานประจำ และเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปได้แก่ บัตรคนพิการ จำนวน 2 ล้านใบ บัตรข้าราชการ จำนวน 3 ล้านใบ บัตรใบขับขี่ จำนวน 31 ล้านใบ และบัตรประจำตัวโรงพยาบาล (กำหนดพื้นฐานให้ 1 คนมี 1 บัตรโรงพยาบาล) จำนวน 67 ล้านใบ รวมทั้งสิ้น 103 ล้านใบ และหากคิดเป็นมูลค่าบัตร ซึ่งปัจจุบันเป็นแบบธรรมดา ไม่ใช่บัตรอเนกประสงค์ (Smart Card) โดยให้ราคาต่อหน่วยขั้นต่ำของบัตรอยู่ที่ใบละ 10 บาท พบว่า มูลค่าบัตรโดยรวมคิดเป็นเงินงบประมาณ 1,030,000,000.- บาท (หนึ่งพันสามหมื่นล้านบาท) และกรณีนำราคาเฉลี่ยต้นทุนบัตรประชาชนแบบ Smart Card ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใบละ 54 บาท มาคำนวณเป็นต้นทุน การจัดทำบัตรแบบธรรมดาต่าง ๆ จำนวน 103 ล้านใบ **พบว่าบัตรมีมูลค่าสูงถึง 5,562,000,000.-บาท (ห้าพันห้าร้อยหกสิบสองล้านบาท)** ในทางกลับกัน เมื่อมองถึงคุณประโยชน์ในการใช้สอย พบว่า บัตรแบบธรรมดาอยู่ในสถานการณ์หยุดชะงัก (Disruption) ด้านประโยชน์การใช้สอย และเป็นจุดเจ็บปวด (Pain Point) ของผู้ใช้งาน รวมถึงเกิดการสูญเสีย (Waste) และหากพิจารณาตามข้อเท็จจริงแล้ว **พบว่าประเทศกำลังมีค่าเสียโอกาสที่เกิดขึ้นในมูลค่าที่สูงมาก และเป็นจุดเจ็บปวด (Pain Point) ราคาแพงของประเทศไทย**

ในทหระณะของผู้เสนอผลงานเห็นว่า หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการขับเคลื่อนประเทศไทย ไปสู่รัฐบาลดิจิทัล จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องร่วมกันพิจารณาตัดสินใจทางเลือกของการใช้บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดย หน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นจุดตัดสินใจระหว่าง DO or DIE เพื่อการหาแนวทางหรือแนวคิดในการปรับปรุง กระบวนการต่าง ๆ เพื่อที่จะทำให้บัตรที่หน่วยงานของรัฐออก ได้พลิกฟื้นคืนชีวิต กลับมามี ธรรมชาติประโยชน์ใช้สอยที่เพิ่มขึ้น ลดหรือขจัดปัญหาการสูญเสีย ค่าเสียโอกาสในการรอคอย และเพื่อให้ เกิดการประหยัดงบประมาณ และความคุ้มค่าในการลงทุน ดังภาพ

แผนภาพที่ 36 แผนภาพแสดงจุดตัดสินใจระหว่าง DO or DIE
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงศ์, 2563.

4.2 ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไขปัญหา

บนเส้นทางที่ต้องตัดสินใจ Do or Die เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของประเทศ ผู้เสนอผลงาน ข้อเสนอแนะและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นการคิดเชิงตรรกะและการแก้ปัญหาเชิงระบบ (Logical Thinking and Systematic Problem Solving) มี 3 แนวทาง ดังนี้

1. **เสนอให้มีการเร่งรัดการปรับปรุงบริการและการพัฒนาฐานข้อมูล** รวมถึงการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน **ด้วยการรวมศูนย์กลางข้อมูลต่าง ๆ ไว้ในบัตรประชาชนใบเดียว และยกเลิกบัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานรัฐออกให้** ซึ่งจะสามารถช่วยให้ลดค่าใช้จ่าย ลดความสูญเสีย ประหยัดงบประมาณ และง่ายต่อการบริหารจัดการ อย่างไรก็ดี แนวคิดที่จะยุบรวม และยกเลิกบัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐออกให้นั้น ไม่อาจดำเนินการสำเร็จได้ในทันที หรือในระยะอันสั้น เนื่องจาก มีปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำเนินการให้เป็นไปตามภายใต้กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่แต่ละหน่วยงานถือปฏิบัติ หากถอดบทเรียน การเปลี่ยนผ่านบัตรประจำตัวประชาชน อเนกประสงค์ (Smart Card) จากรุ่นที่ 1 - รุ่นที่ 5 (2548-2563) กับความพยายามขับเคลื่อน ในการความบูรณาการฐานข้อมูลและการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เกิดความสำเร็จ เป็นรูปธรรม ให้คนไทยในประเทศ สามารถใช้บัตรประชาชน Smart Card ใบเดียวเพื่ออำนวยความสะดวก ดังเช่นทุกวันนี้ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ ไม่น้อยกว่า 15 ปี (ตั้งแต่ ปี 2548-2563) ความพยายามในการขับเคลื่อนนี้ได้ผ่านกระบวนการ กลไกต่าง ๆ หลายชั้นขั้นตอน หลากหลายปัญหา อุปสรรค และปัจจุบันการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลดังกล่าว ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ ทุกหน่วยงานของภาครัฐ ดังนั้น การที่จะให้ข้อมูลทุกบัตรรวมศูนย์ไว้ในบัตร ประชาชนใบเดียว แล้วยกเลิกบัตรข้าราชการ และบัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐออกให้นั้น ทำได้ค่อนข้างยาก ประกอบกับ มีปัจจัยด้าน กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่แต่ละหน่วยงานจะต้อง ถือปฏิบัติเข้ามาเกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น บัตรข้าราชการ เป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติบัตร ประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2562 มาตรา 5 “ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีบัตรประจำตัวสำหรับเจ้าหน้าที่ ของรัฐ” ดังนั้น หากจะให้มีการ ยุบรวม ยกเลิก เพื่อให้เกิดการรวมศูนย์กลางข้อมูลไว้ในบัตรประชาชน ใบเดียวในอนาคต นั้น ก็จะต้องมี การปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จ (Key success) ที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลง

2. เสนอให้มีการออกบัตรต่าง ๆ เท่าที่จำเป็น ใช้หลักการเดียวกับบทบัญญัติ มาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

“รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิก หรือปรับปรุงกฎหมาย ที่หมด ความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการประกอบ อาชีพโดยไม่ชักช้า เพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมาย ต่าง ๆ ได้โดยสะดวก และสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่าย เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง”

ในทรรศนะของผู้เสนอผลงาน มีแนวคิดที่ว่า หลักการ มาตรา 77 การออกกฎหมายตามความจำเป็น นั้นสามารถนำมาดัดแปลง หรือประยุกต์ใช้ กับการจัดทำบัตรต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้โดยหน่วยงานสามารถทบทวน จัดลำดับความสำคัญของบัตรต่าง ๆ ขององค์กร และพิจารณาความจำเป็นว่าจะมีบัตรประเภทใดบ้างที่สามารถ ยุบ รวม หรือยกเลิกได้ ทั้งนี้ รวมถึง ประเด็นการพิจารณา ทบทวนการยกเลิกกฎหมายต่าง ๆ ที่กำหนดให้ใช้บัตรซึ่งเป็นอุปสรรคในการติดต่อราชการของประชาชนชาวไทยให้หมดไปในอนาคต

จากการศึกษาพบว่า บัตรประจำตัวคนพิการ เป็นบัตรที่ได้มีการบูรณาการฐานข้อมูลการใช้บัตรประจำตัวประชาชน แบบบอเนกประสงค์แทนบัตรประจำตัวคนพิการ ภายใต้แนวคิด **“ทุกสิทธิคนพิการผ่านบัตรประชาชนใบเดียว : One Card All Rights”** เรียบร้อยแล้ว และปัจจุบันมีโรงพยาบาลบางหน่วยงาน ได้ยกเลิกการออกบัตรโรงพยาบาลให้แก่ประชาชนเรียบร้อยแล้ว ตัวอย่างเช่น โรงพยาบาลบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โรงพยาบาลยี่งอเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา จังหวัดนราธิวาส โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า จังหวัดนนทบุรี ในกรณีที่ไม่สามารถยกเลิกบัตรได้ เนื่องจาก มีเหตุผลจำเป็นด้านข้อกฎหมาย ข้อบังคับ กฎระเบียบ ต่าง ๆ เช่น บัตรข้าราชการ บัตรใบขับขี่ (เนื่องจาก มีข้อตกลงกับ 10 ประเทศอาเซียน) ผู้เสนอผลงานเห็นว่า ในกรณีที่มีการออกบัตรใหม่เพื่อทดแทนของเดิม ควรมีการปรับเปลี่ยน จากบัตรแบบชนิดธรรมดา เป็นแบบชนิด Smart Card

3. กรณีที่พิจารณาแล้วไม่สามารถ ยุบ รวม ยกเลิกบัตรต่าง ๆ ได้ ขอเสนอให้มีการปรับปรุงกระบวนการ รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) และอรรถประโยชน์ (Utility) บัตรต่างๆที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ เป็นแบบ Smart card เสนอให้มีการ Cloning บัตรประชาชน ผลลัพธ์ที่ได้จะทำให้บัตร Smart Card มีการใช้งานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเช่นเดียวกับการใช้งานบัตรประชาชน ทั้งนี้ การ Cloning บัตรประชาชน เป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จและมีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จะเป็นการ Short cut ความสำเร็จ แบบ Fast track ให้กับบัตรต่าง ๆ ต่อไป

ด้วยตระหนักดีว่า **ภารกิจในการขับเคลื่อนประเทศบนพื้นฐานความคาดหวังของประชาชน ที่ต้องการจะได้รับการบริการที่ดีที่สุดจากภาครัฐ เป็นภารกิจที่หนักและยากลำบาก กอปรกับมีเส้นทางแห่งความสำเร็จที่ยาวไกล มีการพัฒนาแบบต่อเนื่อง และไม่มีจุดสิ้นสุด หากแต่จะต้องพยายาม “ทำให้ดีที่สุด” ตามบริบทความต้องการของสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย โดยมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือและกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน การดำเนินการไม่อาจบรรลุความสำเร็จได้โดยเพียงลำพัง จำเป็นต้องระดมสรรพกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญา จากบุคลากรหลากหลายสาขาวิชาชีพ และจากทุกภาคส่วน ผู้เสนอผลงานในฐานะนักเทคโนโลยีของประเทศไทย จึงขอใช้โอกาสนี้ ในการเป็นส่วนหนึ่ง และมีส่วนร่วมการขับเคลื่อนประเทศไทย ไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยผู้เสนอผลงานได้จัดทำ Road map ว่าด้วยการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐขึ้น ซึ่งเป็นแนวคิดการออกแบบ (Conceptual Design) เพื่อเป็นแนวทาง สำหรับการเปลี่ยนผ่านของบัตรแบบธรรมดา เป็น Smart Card เกิดการ Disruptive Technology Innovation มีการปรับเปลี่ยนการทำงานเป็นดิจิทัลเต็มรูปแบบ และเป็นความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal : Smart Card) เกิดการเปิดกว้างเชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม (Open and Connected Government)**

เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และเป็นธรรม อีกทั้งเป็นการขจัดปัญหา การหยุดชะงักด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) ซึ่งเป็นจุดเจ็บปวด (Pain Point) ราคาแพงของประเทศ และลดความสูญเสียอย่างยั่งยืน

แผนภาพที่ 37 แผนภาพแสดง Road map การ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

Road map การ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ภายใต้วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์

- ▶ บัตรข้าราชการ วิสัยทัศน์ 100% Digital Government กลยุทธ์ Cloning
- ▶ บัตรคนพิการ วิสัยทัศน์ Don't leave anyone behind กลยุทธ์ One stop service
- ▶ ใบขับขี่ วิสัยทัศน์ Citizen Centric Government กลยุทธ์ Customer satisfaction

จะเป็นเข็มทิศที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งมุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าเชิงสาธารณะด้วยการจัดทำ/เข้าถึง/เผยแพร่ข้อมูล ส่งมอบบริการในสภาพแวดล้อมการทำงานที่เป็นดิจิทัล (Digital Ecosystem, Social Network และ Cloud Computing) และมี 3 คุณลักษณะสำคัญ คือ การเชื่อมต่อหลอมรวมการทำงานระหว่างองค์กรซับซ้อน (Reintegration) มีการมองโจทย์หรือเป้าหมายการทำงานแบบองค์รวมหรือมองทั้งระบบไปพร้อมกัน (Need-base Holism) และมีการทำงานในรูปแบบของดิจิทัล (Digitalization) จาก Road map ดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นภาพการมองเป้าหมายแบบองค์รวมหรือทั้งระบบไปพร้อมกัน

ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ เป็นการแก้ไขปัญหาเชิงระบบของประเทศไม่อาจสำเร็จได้ด้วยการดำเนินการโดยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง องค์กรใดองค์กรหนึ่ง เพียงลำพัง การดำเนินการจำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ จากทุกภาคส่วน (Collaboration) และการเปิดใจ (Open Mind) จะเป็นกุญแจประตูสู่ความสำเร็จ (Key Success) ว่าด้วยการเปิดกว้างเชื่อมโยงถึงกัน และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม (Open and Connected Government) เพื่อความสำเร็จของประเทศชาติ ทั้งนี้ ในส่วนของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สามารถมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน ทั้งแบบทางตรงและทางอ้อม การขับเคลื่อนทางตรง เช่น การ Disruption บัตรข้าราชการ และแบบทางอ้อม โดยการส่งมอบแนวคิดต่าง ๆ ผ่านทางคณะกรรมการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ หรือ คณะกรรมการการคณะอนุกรรมการ และหน่วยงานต่าง ๆ ตามที่สำนักงานฯ พิจารณาเห็นสมควร เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อเสนอแนวทางการ การปรับปรุงและพัฒนาระบบบัตรข้าราชการ จากแผนภาพ Road map แสดงการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ จะเห็นได้ว่า ผู้เสนอผลงาน ได้เสนอให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นหน่วยงานลำดับแรกสุดในการสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ ในการ Disruption บัตรข้าราชการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จการเป็น 100 Digital Government ด้วยการ Cloning บัตรประชาชน ซึ่งเป็นเทคนิคการ Bypass Fast track การฝ่าตัดทางตันความสูญเสีย ประกอบด้วย การสูญเสียด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) เงินงบประมาณ (Budget) เวลา (Time) และความคุ้มค่าในการลงทุน (Value for investment) ทั้งนี้ มีคำกล่าวที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงว่า⁴¹ “Technology changes exponentially, organizations change logarithmically.” เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงด้วยความเร็วแบบทวีคูณ แต่องค์กรต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงด้วยความเร็วแบบเลขยกกำลัง (คือบวกต่อไปเรื่อย ๆ) ในทรรศนะของผู้เสนอผลงาน พิจารณาแล้วเห็นว่า วิธีการ Cloning บัตรประชาชน จะเป็นอีกหนึ่งวิธี ในการสร้าง Short cut แห่งความสำเร็จ การ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ และจะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกแบบทวีคูณ และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ สำนักงานฯ ควรมีการดำเนินการทั้งในกระบวนการเชิงรับและกระบวนการเชิงรุก กล่าวคือ

กระบวนการเชิงรับ ว่าด้วยการดำเนินการตามนโยบายยกเลิกสำเนาบัตรประชาชน และการเชื่อมโยงข้อมูลบูรณาการฐานข้อมูลประชาชน กับฐานข้อมูลส่วนราชการผ่านระบบ GDX และ Linkage Center เพื่อมุ่งเน้นการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ Digital Parliament โดยขอเสนอให้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีการดำเนินการ 4 แนวทางดังนี้

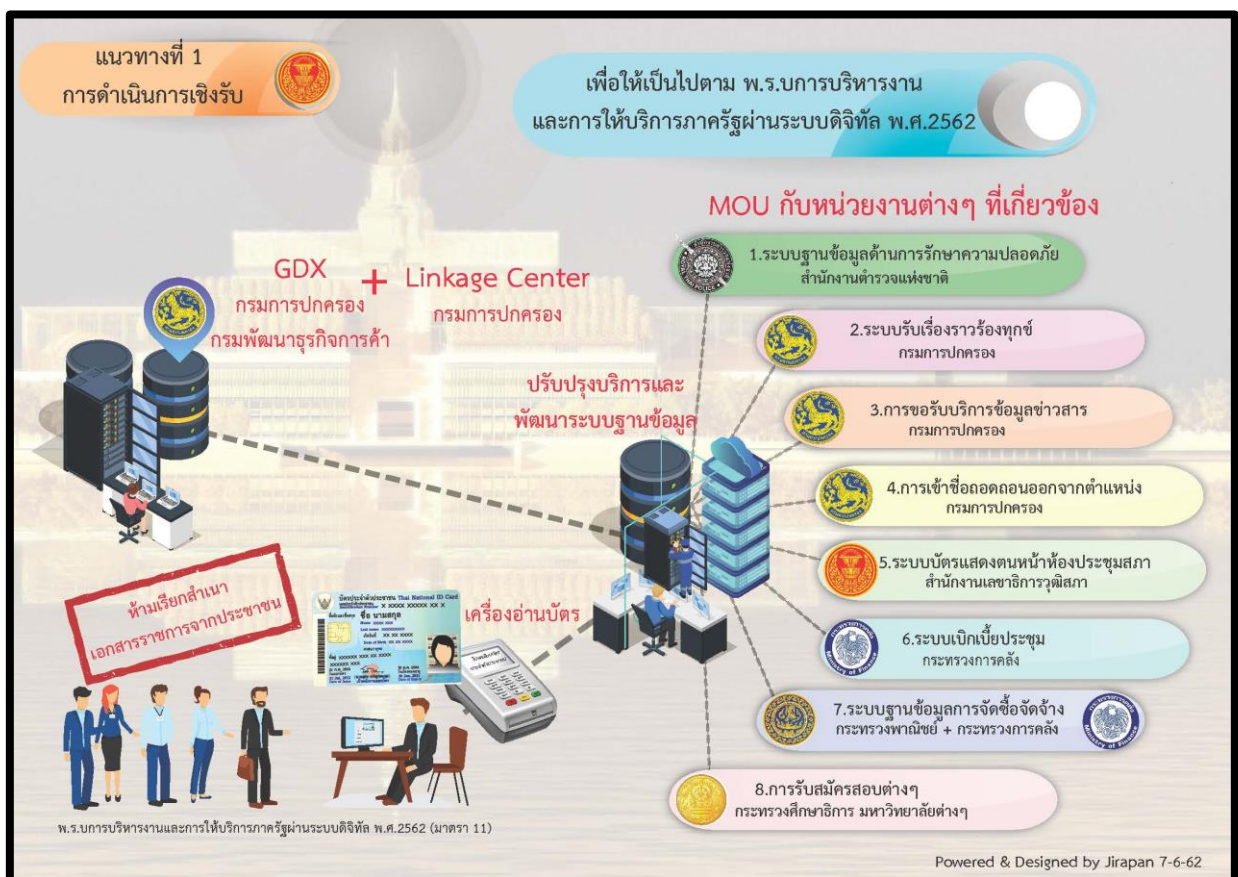
1. มีการจัดทำการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบ Linkage
2. จัดทำบันทึกข้อตกลงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

⁴¹ Scott Brinker เว็บไซต์ Chiefmartec, สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2563, <https://www.salika.co/2018/11/14/thailand-digital-transformation-readiness/>.

3) จัดหาเครื่องอ่านบัตรแบบอเนกประสงค์ (Smart Card Reader)

4) ปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดทำฐานข้อมูลประชาชนของตนเองตามอำนาจหน้าที่ โดยใช้เลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก เป็นดัชนีในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อรองรับการให้บริการบุคลากรทั้งภายในและภายนอก ในเบื้องต้นพิจารณาแล้ว มีระบบงานที่จะต้องปรับปรุงไม่น้อยกว่า 8 ระบบงาน ได้แก่

- ☐ ระบบฐานข้อมูลด้านการรักษาความปลอดภัย
- ☐ ระบบรับเรื่องราวร้องทุกข์
- ☐ ระบบบริการข้อมูลข่าวสาร
- ☐ ระบบการเข้าชื่อถอดถอนออกจากตำแหน่ง
- ☐ ระบบบัตรแสดงตนหน้าห้องประชุมสภา
- ☐ ระบบเบิกเบี้ยประชุม
- ☐ ระบบฐานข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง
- ☐ ระบบการสมัครสอบต่าง ๆ ดังภาพ

แผนภาพที่ 38 แผนภาพแสดงการออกแบบเพื่อปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูล
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงศ์, 2563.

ตัวอย่าง ระบบรักษาความปลอดภัย

HOME NEW OPEN EDIT SAVE PRINT FIND SETTING

ส่วนที่ 1 เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล เลข 13 หลักจากกรมการปกครอง (Linkage Center) —เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล (ภายนอก)

เลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก 3-4580-12569-31-9

ชื่อ - สกุล นายประเทศ จงเจริญ

ส่วนที่ 2 เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ได้จัดทำ MOU กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง —เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล (ภายนอก)

บุคลากรต้องห้าม (BLACK LIST)

มีประวัติกระทำความผิดในประเทศไทย ☐ มี ☐ ไม่มี

ประชุม คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนา Digital Parliament

ห้องประชุม กรมการธิการหมายเลข 304 วันจันทร์ที่ 2 มีนาคม เวลา 9.30 น.

ส่วนที่ 3 เป็นการออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการการใช้งานระบบของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา —เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล (ภายในองค์กร)

วัน เดือน ปี เวลา 09.00 น.

เวลาเข้า - เวลา 09.00 น. ☐ เวลาออก - เวลา 13.00 น.

รถยนต์ ยี่ห้อ รุ่น ทะเบียน สี

Powered and Designed by Jirapan 2-3-2563

แผนภาพที่ 39 แผนภาพแสดงตัวอย่างการออกแบบการปรับปรุงบริการระบบรักษาความปลอดภัย
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงศ์, 2563.

ตัวอย่าง ระบบการจัดซื้อจัดจ้าง GDX (Government Data Exchange Center)

HOME NEW OPEN EDIT SAVE PRINT FIND SETTING

ส่วนที่ 1 เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล เลข 13 หลักจากกรมการปกครอง (Linkage Center) —เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล (ภายนอก)

เลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก 3-5694-28009-27-1

ชื่อ - สกุล นายประมาณ สุธิวิการกุล

ส่วนที่ 2 เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ได้จัดทำ MOU กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง —เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล (ภายนอก)

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ☐ นิติบุคคล ☐ บริษัท (มหาชน) จำกัด

เลขาเหมานิติบุคคล ☐ เงินทุนจดทะเบียน

ประวัติการทำงาน ☐ เคยละทิ้งงาน ☐ ไม่เคยละทิ้งงาน

ส่วนที่ 3 เป็นการออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการการใช้งานระบบของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา —เชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล (ภายในองค์กร)

โครงการจัดซื้อคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ประกอบ ☐ วงเงินงบประมาณ 10 ล้านบาท

เพื่อทดแทนของเดิมและจัดหาให้ได้อัตราส่วน 1:1

วันเริ่มต้นสัญญา ☐ วันสิ้นสุดสัญญา

รายการอุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ 243 เครื่อง

Powered and Designed by Jirapan 4-3-2563

แผนภาพที่ 40 แผนภาพแสดงการออกแบบการปรับปรุงบริการระบบการจัดซื้อจัดจ้าง
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงศ์, 2563.

กระบวนการเชิงรุก

ขอเสนอให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นหน่วยงานจัดทำโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน ซึ่งเป็นแนวคิดบนพื้นฐานของความเป็นได้ในเชิงเทคนิค และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ การจัดทำข้อมูลและบริการในรูปแบบดิจิทัล (Digitization) การแลกเปลี่ยน และเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ (Integration) และการเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐในรูปแบบดิจิทัล (Open Government Data)

โครงการนำร่อง⁴² นั้น ภาครัฐทั่วโลกได้นำแนวคิดโครงการนำร่องเพื่อขยายผล (Pilot & Scale) มาประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง แทนการดำเนินการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ภายในครั้งเดียว (Big Bang) โดยจัดทำโครงการนำร่องในหน่วยงานที่มีความพร้อมสูง และในงานบริการภาครัฐที่มีผลกระทบสูง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว ทำให้เกิดการเรียนรู้จากข้อผิดพลาด โดยที่ไม่ส่งผลกระทบในวงกว้าง หรือสามารถนำสิ่งที่ประสบผลสำเร็จจากโครงการนำร่องไปขยายผลในหน่วยงานอื่นๆ ในระยะถัดไปภายใต้กระบวนการทัศน์ใหม่นี้ เปิดโอกาสให้ประเทศที่ยังต้องดำเนินการเปลี่ยนแปลงสามารถพัฒนาแบบก้าวกระโดด (Leapfrog) โดยเรียนรู้จากตัวอย่างประสบการณ์ของกรณีศึกษาที่ได้มีการทดลองในรูปแบบต่างๆ จนเกิดความชัดเจน และเลือกนำรูปแบบที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การพิจารณา ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นหน่วยงานต้นแบบ การจัดทำโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน นั้น เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบเจาะจง (Purposive sampling/Judgement sampling) เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีโครงสร้างขนาดเล็ก ไม่ซับซ้อน โดยมีสมาชิกวุฒิสภา และข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงานราชการ ประมาณ 2,000 คน ประกอบกับ เป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน มีขีดสมรรถนะในการขับเคลื่อนสูง ซึ่งคาดว่า ผลการดำเนินงานที่ได้จะเป็นกรณีศึกษาให้กับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จะเป็นหน่วยงานต้นแบบ ในการส่งมอบแนวคิด การพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพบริการ และระบบบริหารจัดการแบบมีคุณค่าและก้าวกระโดด (Leapfrog) ให้กับหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ อีกทั้ง เกิดผลกระทบเชิงบวกให้กับผู้รับบริการ ได้รับความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

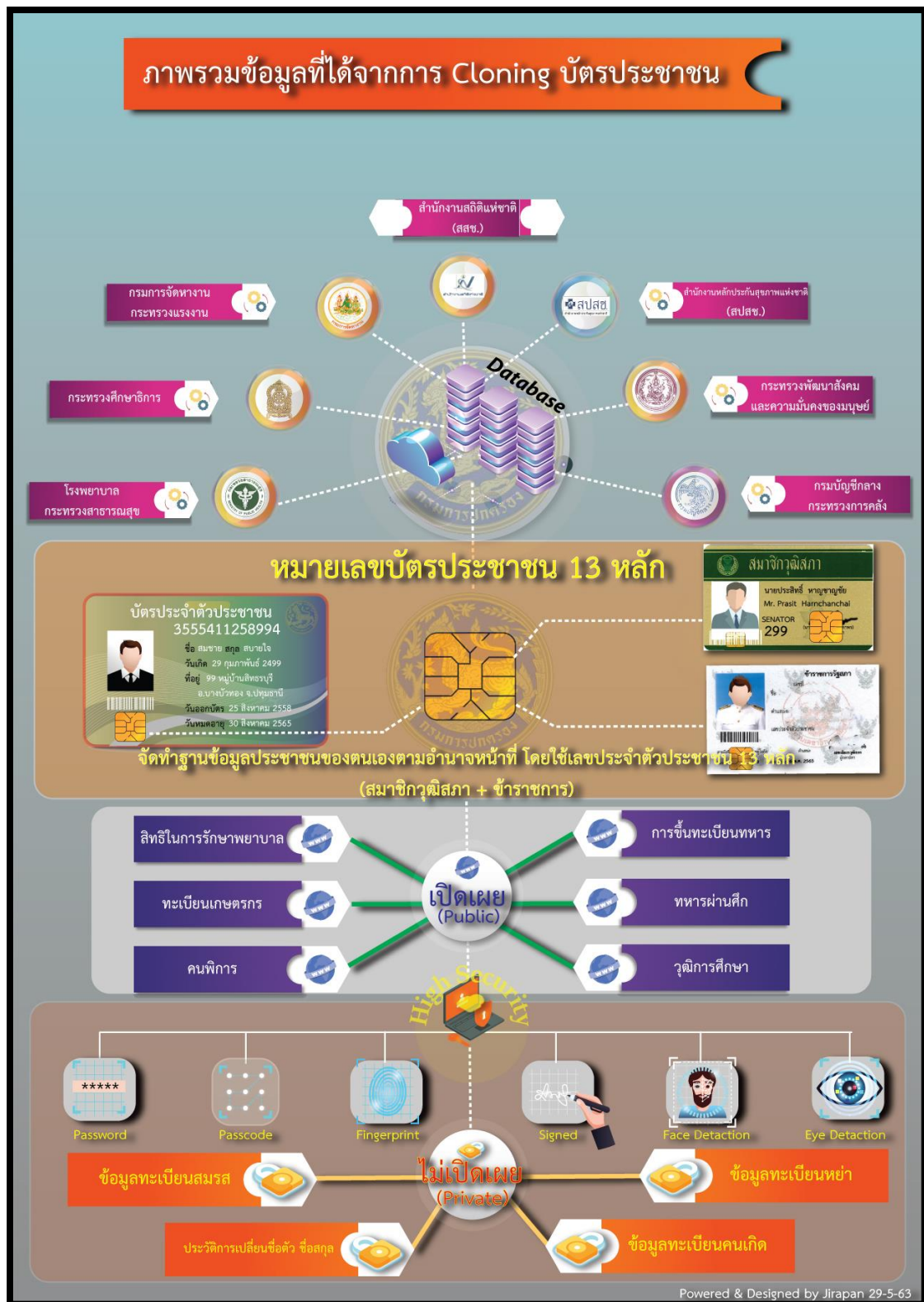
⁴² แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2559-2561) หน้า 22, สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2563, https://cio.mhesi.go.th/sites/default/files/document_download_file/1465877682.pdf.

บทสรุป

โครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้บนพื้นฐานทางเทคนิคในการจัดทำบัตร Smart Card โดยใช้หลักการ Cloning บัตรประชาชนในเบื้องต้น จะมีการจัดทำบัตร Smart Card ของสมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพการใช้งานเช่นเดียวกับบัตรประชาชน Smart Card

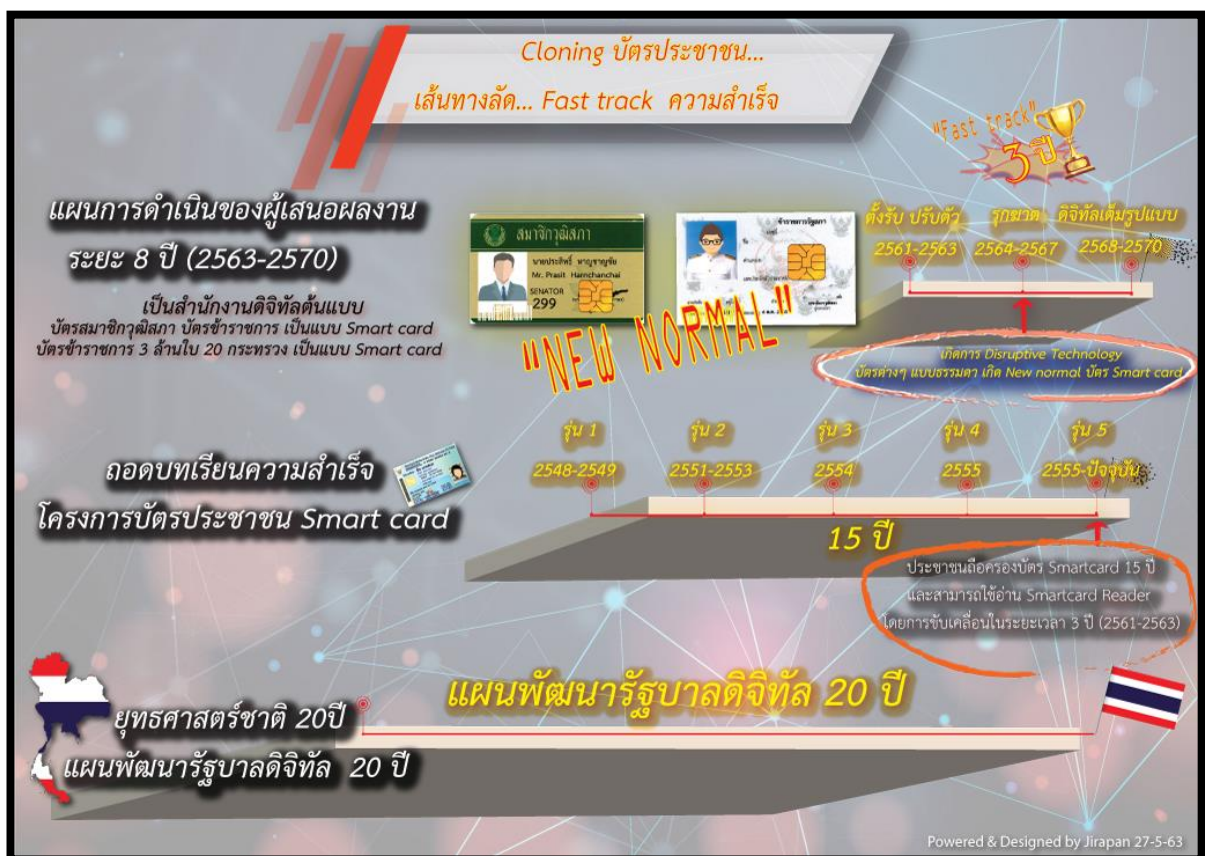

แผนภาพที่ 41 แผนภาพแสดงการขับเคลื่อนบัตร Smart Card โดยการ Cloning บัตรประชาชน
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

แผนภาพที่ 42 แผนภาพแสดงข้อมูลที่ได้จากการ Cloning บัตรประชาชน
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

การ Cloning บัตรประชาชน จะเป็นเส้นทางลัด หรือวิธีการ Fast track ความสำเร็จ ซึ่งกรอบแนวทางการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ กรอบแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลระยะ 20 ปี โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ **ระยะที่ 1** ปี 2561-2565 **ระยะที่ 2** ปี 2566-2570 และ**ระยะที่ 3** ปี 2571-2580 ประกอบกับการถอดบทเรียน ความสำเร็จของโครงการบัตรประชาชน ซึ่งมีการผลิตบัตรประชาชน รุ่นแรกในปี พ.ศ. 2548 และปัจจุบันเป็นรุ่นที่ 5 (2555-2563) พบว่า **ต้องใช้ระยะเวลาจนถึง 15 ปี ในการที่ประชาชนชาวไทย มีระบบการใช้บัตรประชาชน Smart Card** ร่วมกับการใช้งานผ่านเครื่องอ่านบัตร (Smart Card reader) เพื่อทำธุรกรรมต่าง ๆ โดยไม่ต้องใช้สำเนาบัตรประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้าน (เริ่มมีการบูรณาการและใช้งานระบบในปี พ.ศ. 2561-ปัจจุบัน) ทั้งนี้ ผู้เสนอผลงานได้ประมาณการระยะเวลาในการขับเคลื่อนเพื่อ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ซึ่งน่าจะใช้เวลา ไม่น้อยกว่า 10 ปี เนื่องจาก ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดขับเคลื่อนในประเด็นนี้ อย่างไรก็ดี ผู้เสนอผลงานมีความเห็น และมีความเชื่อว่า การ Cloning บัตรประชาชน เป็นเสมือนสารเร่งความสำเร็จ (Accelerator) โดยประมาณการระยะเวลาที่ใช้ในการขับเคลื่อน เพียง 1 ใน 3 ของการขับเคลื่อนบัตรประชาชน ในขณะเดียวกัน ทำให้เกิดความสำเร็จ เร็วกว่าแผนงานต่าง ๆ ที่กำหนด 10 ปี (แผนงานระยะที่ 3 พ.ศ. 2571-2580) ดังภาพ

แผนภาพที่ 43 แผนภาพแสดงการ Cloning บัตรประชาชน ใช้ระยะเวลาดลดลง และเกิดความสำเร็จ เร็วกว่าโครงการบัตรประชาชน Smart Card
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

ทั้งนี้ หากโครงการดังกล่าว “จุดติด” หรือเกิดการขับเคลื่อนในเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ จะส่งผลให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นหน่วยงานดิจิทัลต้นแบบ ในการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ โดยรูปธรรมแรก ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จะมีบัตร Smart Card ให้กับสมาชิกวุฒิสภา และข้าราชการ ที่สามารถนำไปใช้งานอ่านกับเครื่องอ่านบัตร (Smart Card reader) จำนวนไม่น้อยกว่า 200,000 เครื่อง ทั่วประเทศ และจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง บัตรข้าราชการของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 20 กระทรวง เกิดการ Disruptive บัตรแบบชนิดธรรมดา ให้เกิดเป็นบัตร Smart Card และการเกิดใช้งานแบบปกติใหม่ (New normal) ตัวอย่างผลลัพธ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีบัตร Smart Card ที่มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชน กับฐานข้อมูลทะเบียนกลางของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยใช้เลข 13 หลัก และประสิทธิภาพการใช้งานเช่นเดียวกับบัตรประชาชนแบบ Smart Card ดังภาพ

แผนภาพที่ 44 แผนภาพแสดงตัวอย่าง การใช้งาน บัตรสมาชิกวุฒิสภา และบัตรข้าราชการ แบบ Smart Card
ที่ได้จากการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล ผ่านระบบ Linkage Center
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงศ์, 2563.

สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สามารถนำบัตร Smart Card ที่ได้ไปใช้อ่านข้อมูล ผ่านเครื่องอ่านบัตร (Smart Card Reader) จำนวน 200,000 เครื่อง ของหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศ เพื่อทำธุรกรรมต่าง ๆ เช่น เพื่อเปิดสิทธิการรักษาพยาบาล เพื่อยืนยันตัวบุคคล ชื่อ-ที่อยู่ หมายเลขบัตรประชาชน 13 หลัก กับหน่วยงานต่าง ๆ เช่นเดียวกับการใช้งานบัตรประชาชน Smart Card ดังภาพ

แผนภาพที่ 45 แผนภาพแสดงตัวอย่างการใช้ประโยชน์บัตรสมาชิกวุฒิสภา ชนิด Smart Card ภายหลังการเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูล ผ่านระบบ Linkage Center
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงศ์, 2563.

แผนภาพที่ 46 แผนภาพแสดงตัวอย่างการใช้ประโยชน์บัตรข้าราชการ ชนิด Smart Card ภายหลังการเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูล ผ่านระบบLinkage Center
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงศ์, 2563.

ผลกระทบเชิงบวก โครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน จะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านของบัตรแบบธรรมดา เป็น Smart Card เกิดการ Disruptive Technology Innovation มีการปรับเปลี่ยนการทำงานเป็นดิจิทัลเต็มรูปแบบ และเป็นความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal : Smart Card) เปิดกว้างเชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และเป็นธรรม อีกทั้ง เป็นการขจัดปัญหาการหยุดชะงัก ด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) หรือ Pain Point ของผู้ใช้งาน และลดความสูญเสียอย่างยั่งยืน

แผนภาพที่ 47 แผนภาพแสดงผลกระทบเชิงบวกโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงศ์, 2563.

Big impact ว่าด้วยการประเมินความคุ้มค่าในการลงทุน

▶ ผลประโยชน์ทางตรงและทางอ้อมในรูปตัวเงินการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ จะช่วยลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต ลดความสูญเสีย ซึ่งในทีนี้มีมูลค่าขั้นต่ำ 1,030 ล้านบาท และมูลค่าสูงถึง 5,562 ล้านบาท

▶ ผลประโยชน์ทางอ้อมที่ประเมินเป็นตัวเงินไม่ได้ ได้แก่ ภาพลักษณ์การดำเนินงานขององค์กรที่ดีขึ้น (Brand Image) เพิ่มความพึงพอใจในการให้บริการของภาครัฐได้มากยิ่งขึ้น มีการบูรณาการการทำงานของรัฐบาล ยกระดับประสิทธิภาพและประสิทธิผลการทำงานของภาครัฐ

▶ ประโยชน์ด้านการประหยัด ได้แก่ ประหยัดงบประมาณ บุคลากร เวลา และลดการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ซ้ำซ้อน

ข้อเสนอแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาระบบบัตรคนพิการ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2561 กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ร่วมกับกรมการปกครอง และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้จัดพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อการใช้บัตรประจำตัวประชาชน แบบอเนกประสงค์แทนบัตรประจำตัวคนพิการ **“ทุกสิทธิคนพิการผ่านบัตรประชาชนใบเดียว : One Card All Rights”** ซึ่งบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการบูรณาการข้อมูลสู่ Big Data ด้วยการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงฐานข้อมูลของ 3 หน่วยงาน ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และนำข้อมูลมาใช้ปรับปรุงงานบริการภาครัฐ คนพิการสามารถใช้บัตรประจำตัวประชาชนใบเดียว ในการติดต่อราชการ และรับสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ ของภาครัฐได้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้คนพิการ ในการเข้าถึงบริการภาครัฐ ได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น และลดการใช้เอกสาร

สถานการณ์คนพิการของประเทศไทย มีคนพิการจำนวน 4 ล้านคน จากสถิติ พบว่า มีคนพิการที่ขึ้นทะเบียนคนพิการจำนวน 2 ล้านคน สะท้อนให้เห็นว่า ยังมีคนพิการอีกจำนวน 2 ล้านคน เป็นบุคคลที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลัง และขาดโอกาสในการได้รับสิทธิพื้นฐานต่าง ๆ ที่พึงได้รับ ทั้งนี้ ผู้ที่ขึ้นทะเบียนคนพิการ จะสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ พื้นฐาน 4 ด้าน ประกอบด้วย

▶ **สิทธิทางการแพทย์** ผู้พิการสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขของรัฐได้ทุกแห่ง โดยไม่ต้องมีใบส่งต่อ มีสิทธิได้รับบริการทางการแพทย์ ได้แก่ การให้ยา การเปลี่ยนแปลงอุปกรณ์ช่วยผู้พิการ หรือการทำกายภาพบำบัด

▶ **สิทธิทางการศึกษา** ผู้พิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนจบปริญญาตรี สถานศึกษาจะจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้พิการ รวมถึงเทคโนโลยีอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

▶ **สิทธิทางอาชีพ** ในประเทศไทยมีศูนย์ฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้พิการ จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดลพบุรี และจังหวัดนครศรีธรรมราช

▶ **สิทธิเบี้ยยังชีพ** ในทุก ๆ เดือน ผู้พิการจะได้รับเบี้ยยังชีพ เดือนละ 1,000 บาท โดยสิทธิที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้พิการจะได้รับต่อเมื่อได้จดทะเบียนเป็นผู้พิการตามกฎหมายกำหนด

เอกสารการจดทะเบียนเพื่อขึ้นทะเบียนคนพิการ⁴³ เอกสารที่ผู้พิการต้องเตรียมไปจดทะเบียน ได้แก่

- ▶ สำเนาบัตรประชาชน
- ▶ สำเนาทะเบียนบ้าน
- ▶ รูปถ่าย 1 นิ้ว จำนวน 2 รูป
- ▶ เอกสารรับรองความพิการ

ในกรณีที่ผู้พิการไม่สามารถไปยื่นได้ด้วยตนเอง สามารถให้ผู้ดูแลหรือญาติ ยื่นเอกสารแทนได้ โดยต้องมีใบส่งมอบ ทั้งนี้ ในกรุงเทพมหานคร มีสถานที่จดทะเบียน จำนวน 5 แห่ง ได้แก่

1. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
2. โรงพยาบาลรามาธิบดี
3. สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี
4. ฝ่ายสังคมสงเคราะห์งานเวชศาสตร์ฟื้นฟู โรงพยาบาลศิริราช
5. งานสิทธิประโยชน์สถาบันราชานุกูล

สำหรับในต่างจังหวัด สามารถติดต่อได้ที่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือโรงพยาบาลประจำจังหวัด หลังจากจดทะเบียนเรียบร้อยแล้ว ผู้พิการจะได้รับสมุดพกและบัตรประจำตัวผู้พิการ จึงจะสามารถใช้สิทธิต่าง ๆ ได้

คนพิการที่ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว จะสามารถใช้บัตรประชาชน ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล เพื่อเปิดสิทธิ์การรักษา และบัตรประจำตัวคนพิการ ก็ยังคงต้องพกติดตัวไปด้วยเสมอ เพื่อใช้เป็นหลักฐาน ในกรณีเจ้าหน้าที่ขอการตรวจสอบ หรือกรณีบัตรสูญหาย หมดอายุ จะต้องทำการขอออกบัตรใหม่ เพื่อทดแทนบัตรเดิม

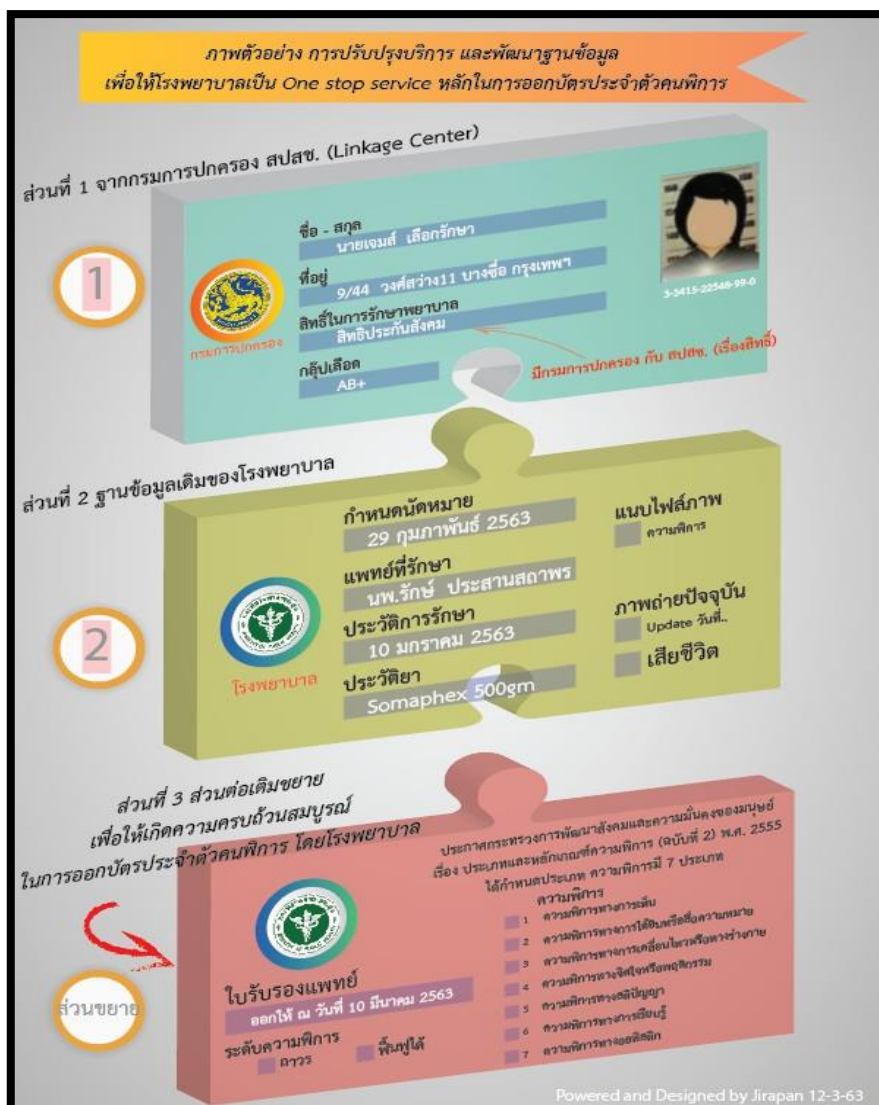
⁴³ ขอบัตรคนพิการ, สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มิถุนายน 2562,
<https://www.youtube.com/watch?v=L19aNXq-bUE>.

คนพิการรายใหม่ ประเทศไทยมีผู้พิการเกิดขึ้นทุกวัน โดยทั่วไปสาเหตุความพิการเกิดจากอุบัติเหตุ ความเจ็บไข้ได้ป่วย ทั้งนี้ กระบวนการขึ้นทะเบียนหรือออกบัตรให้กับผู้พิการนั้น จะต้องมียกเอกสารรับรองความพิการ ซึ่งรับรองโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมของสถานพยาบาลของรัฐ หรือสถานพยาบาลเอกชนที่อธิบดีประกาศกำหนด ยกเว้น ความพิการโดยประจักษ์ ได้แก่ คนตาบอดไม่มีลูกตาทั้งสองข้าง คนหูหนวกไม่มีหูทั้งสองข้าง คนพิการทางร่างกายที่แขนขาตั้งแต่ข้อมือขึ้นไป หรือขาขาดตั้งแต่ข้อเท้าขึ้นไป เป็นบุคคลที่สามารถขอมีบัตรประจำตัวคนพิการได้โดยไม่ต้องมีใบรับรองความพิการ อย่างไรก็ดี ผู้พิการหรือญาติจะต้องเดินทางไปจดทะเบียนผู้พิการตามที่กำหนด กล่าวคือ ในกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 5 แห่ง และต่างจังหวัด ได้แก่ โรงพยาบาลอำเภอหรือจังหวัด ซึ่งในการเดินทางเพื่อจัดทำบัตรคนพิการนั้น หากพิจารณาตามข้อเท็จจริงแล้ว จะเห็นว่า การเดินทางของคนพิการสำหรับประเทศไทยเป็นความยุ่งยาก และลำบากค่อนข้างมาก กล่าวคือ ความลำบากที่เกิดจากความพิการของแต่ละบุคคล เช่น พิกัดทางการเห็น พิกัดทางการเคลื่อนไหว (นั่งรถเข็นหรืออาจจะป่วยติดเตียง) ความลำบากของญาติเนื่องจาก ในประเทศไทยการหาสิ่งอำนวยความสะดวก ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือไม่มีบริการที่ดีเพียงพอ ที่จะให้ผู้พิการสามารถเดินทางไปติดต่อธุรกรรมได้ด้วยตนเอง ส่วนใหญ่จะต้องมีญาติหรือผู้ดูแลไปด้วยเสมอ ในการเดินทาง มีความยุ่งยากที่เกิดจากระบบคมนาคม มีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกิดขึ้นค่อนข้างสูง และจากประสบการณ์ การขอออกบัตรคนพิการหรือขึ้นทะเบียน หากมีการจัดทำระดับอำเภอ โรงพยาบาลระดับอำเภอ จะประสานส่งไปยังกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และจะต้องใช้ระยะเวลาในการรอคอยสำหรับการออกบัตรคนพิการ อย่างน้อย 1 เดือน ในวงจรชีวิตของมนุษย์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย โรงพยาบาลกับคนพิการ ถือว่าเป็นสถานที่ที่มีความใกล้ชิดกันมาก นับตั้งแต่การเกิด การรับรองความพิการโดยแพทย์ (พิการตั้งแต่กำเนิด หรืออุบัติเหตุ ความเจ็บไข้ได้ป่วย ชนิดประเภท ของความพิการ) การรักษาพยาบาล การฟื้นฟู ตลอดจนการเสียชีวิต ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า โรงพยาบาลคือบ้านหลังที่สองของคนพิการ

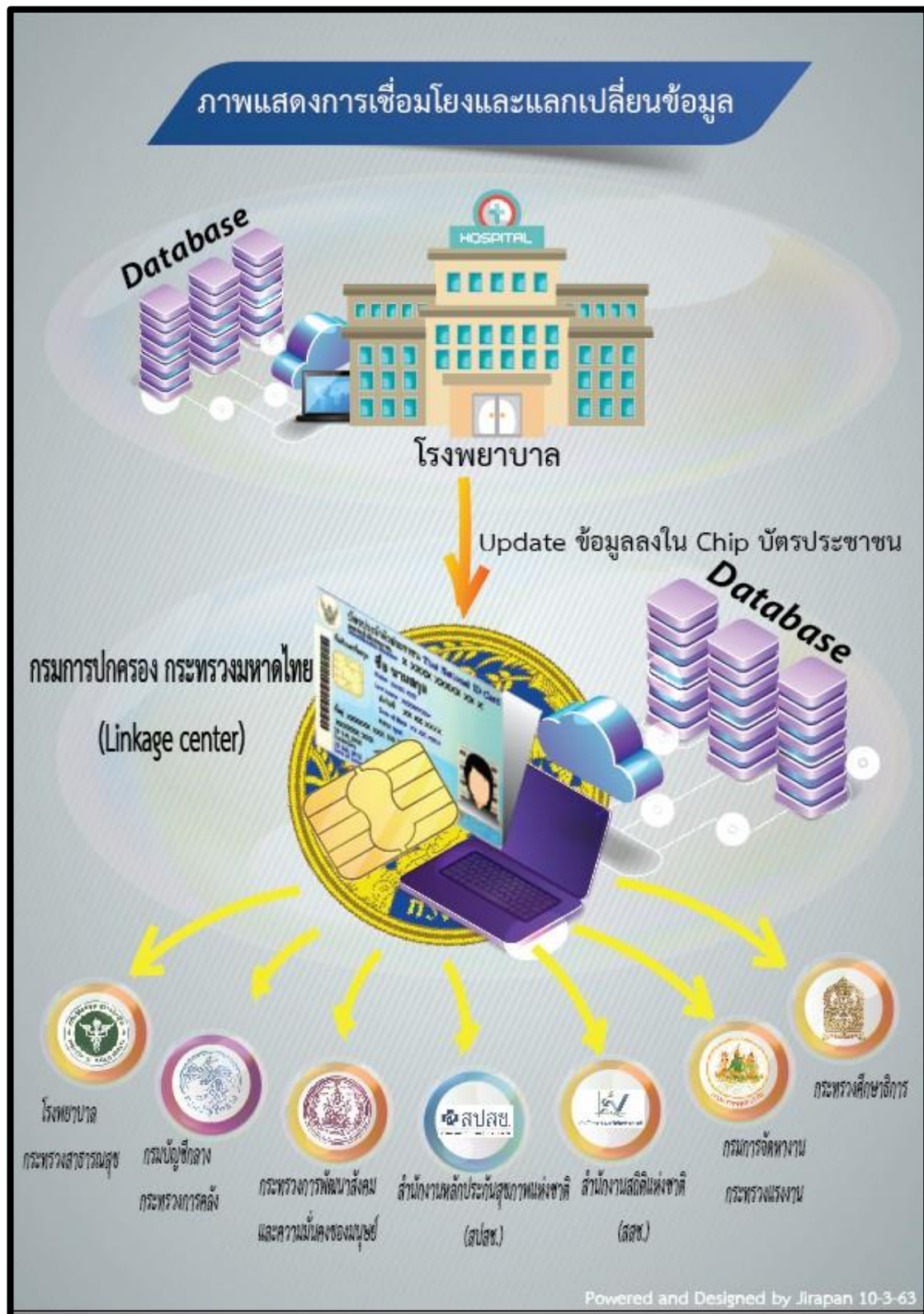

แผนภาพที่ 48 แผนภาพแสดงวงจรชีวิตความเชื่อมโยงผูกพันของคนพิการกับโรงพยาบาล
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

จุดเริ่มต้นของการได้มาซึ่งบัตรคนพิการ จะเกิดจากการรับรองความพิการ ซึ่งออกให้โดยแพทย์ในโรงพยาบาลต่าง ๆ ดังนั้น หากโรงพยาบาลต่าง ๆ มีการปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น เมื่อแพทย์ได้วินิจฉัยและออกใบรับรองความพิการ โรงพยาบาลดำเนินการจัดเก็บและบันทึกข้อมูลความพิการ ไว้ในฐานข้อมูลทะเบียนประวัติของโรงพยาบาล และทำการเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของกรมการปกครองผ่านระบบ Linkage Center เชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นำไปใช้ในการสนับสนุนให้คนพิการได้เข้าถึงสิทธิ และสวัสดิการต่างๆตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ การปรับปรุงกระบวนการดังกล่าว จะช่วยให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ลดขั้นตอน และประหยัดเวลา งบประมาณ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้กับผู้ป่วย ดังภาพ

แผนภาพที่ 49 แผนภาพแสดงการปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูล ในการออกบัตรประจำตัวคนพิการ โดยโรงพยาบาลต่าง ๆ
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

แผนภาพที่ 50 แผนภาพแสดงผลลัพธ์การเพิ่มข้อมูลคนพิการโดยโรงพยาบาล การเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูล
ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

แผนภาพที่ 51 แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล บัตรคนพิการกับหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ
ภายใต้หลักการ Open and Connected Government
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

► **เสนอให้มีการพัฒนา Application ที่ใช้งานได้สะดวก** สามารถให้เจ้าหน้าที่ ระดับ อนามัย ตำบล เจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุข⁴⁴ (อสม.) ซึ่งปัจจุบันมีจำนวน 1,040,000 คน และเป็นมดงานหน้าด่าน ที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำงานเข้าถึงชุมชนได้เป็นอย่างดี ร่วมกับ แพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้รับรองความพิการ สามารถนำเข้าสู่ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเพิ่มบัญชีรายชื่อ ในทะเบียนผู้พิการ จากสถานที่จริง (On-site) พร้อมทั้งถ่ายภาพปัจจุบันประกอบ เพื่อยืนยันความพิการ (Real time) ตัวอย่างเช่น ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้พิการที่ป่วยไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ตาบอด พิการทางการเคลื่อนไหว เป็นผู้สูงอายุ หรือเด็กเล็ก ผู้เสนอผลงาน มีความเห็นว่า วิธีการดังกล่าว จะช่วยให้การจัดเก็บข้อมูลผู้พิการของประเทศไทย มีความครบถ้วน สมบูรณ์ และช่วยอำนวยความสะดวก ให้กับผู้พิการอีกนับล้านคน ที่ปัจจุบันยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนผู้พิการ เนื่องจาก มีฐานะยากจน ไม่มีความรู้ และไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ทั้งนี้ บุคคลดังกล่าว จะได้มีการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้รับสิทธิต่าง ๆ เช่น ทางการแพทย์ สิทธิทางการศึกษา สิทธิทางอาชีพและสิทธิเบี้ยยังชีพ ดังภาพ

⁴⁴ พลัง อสม. มดงานด้านหน้า สู้โควิด แม้แต่ WHO ยังอดชื่นชมไม่ได้, สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2563, <http://www.xn--y3cri.com/contents/view/779>.

แผนภาพที่ 53 แผนภาพแสดงการออกบัตรประจำตัวคนพิการ แบบ On-site and Real time
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

► ขอเสนอให้เพิ่มสถานที่ยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวคนพิการ จากเดิมในกรุงเทพฯ มีจำนวน 5 แห่ง และโรงพยาบาลประจำจังหวัด/อำเภอ ที่มีศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จในโรงพยาบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนด โดยเพิ่มฐานบริการให้ครบทุกระดับ ตั้งแต่โรงพยาบาลระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ส่วนการเพิ่มจำนวนจะเป็นเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับแนวนโยบายของกระทรวง และความพร้อมของแต่ละโรงพยาบาล ดังภาพ

แผนภาพที่ 54 แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบ การปรับปรุงบริการ และพัฒนาฐานข้อมูล โดยให้โรงพยาบาล เป็นหน่วยงานหลัก “One stop service” ในการออกบัตรประจำตัวคนพิการ
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

ข้อเสนอการปรับปรุงและพัฒนาระบบ การใช้งานบัตรใบขับขี่

ใบขับขี่ เป็นอีกหนึ่งรายได้ของรัฐที่สำคัญ จากสถิติใบขับขี่ทุกประเภทมีจำนวน 31 ล้านใบ กรณีตัวอย่าง กำหนดให้ใบขับขี่รถจักรยานยนต์ และใบขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคล ซึ่งมีอายุการใช้งาน 5 ปี ในการจัดทำ/ต่ออายุการใช้งาน จากการศึกษาพบว่า ทุกๆ 5 ปี รัฐจะมีรายได้ที่เกิดจากการจัดทำบัตรและค่าธรรมเนียมการต่ออายุสูงถึง 11,400 ล้านบาท

แผนภาพที่ 55 แผนภาพแสดงประมาณการรายได้ของรัฐ จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบขับขี่
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทนต์, 2563.

ในกระบวนการทางธุรกิจ การสร้างความพึงพอใจ แล้วเกิดความประทับใจ กลับมาซื้อซ้ำ เป็นสิ่งจำเป็น แต่ในการบริการภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้บริการแบบดั้งเดิม อาจจะมองว่าไม่มีความจำเป็น ลูกค้าที่มีอยู่เป็นลูกค้าประจำ และเป็นของตาย เนื่องจาก ต้องปฏิบัติภายใต้กฎหมายที่กำหนด โดยทุก ๆ 5 ปี ลูกค้าจะต้องกลับมาออกใบขับขี่ใหม่ เพื่อต่ออายุ การซื้อซ้ำเป็นการซื้อแบบภาคบังคับ โดยกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ในยุคปัจจุบันการปฏิรูประบบราชการ 4.0 แนวคิดการให้บริการได้เปลี่ยนไป โดยได้คำนึงถึงประชาชนเป็นศูนย์กลาง ⁴⁵ (Citizen -Centric Government)

“The reality of the public sector today is that it is assessed by the efficiency of its service delivery. No longer is the effectiveness of the public sector measured by the revenue it generates or the employment it provides...”

“ความเป็นจริงของภาครัฐในวันนี้ คือ ประสิทธิภาพของภาครัฐจะไม่ได้วัดจากรายได้หรืออัตราการจ้างงานอีกต่อไป แต่จะถูกวัดโดยประสิทธิภาพการส่งมอบบริการให้กับประชาชน ดังนั้น รัฐ ควรมีการปรับปรุงบริการหรือกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนในฐานะผู้รับบริการ/ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ”

จากการศึกษา พบว่า ประเทศไทยได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลง 10 ประเทศอาเซียน โดยให้สามารถใช้ใบขับขี่ไทยแบบสมาร์ทการ์ด ได้โดยไม่ต้องทำใบขับขี่สากล ดังนั้น โอกาสที่จะมีการยกเลิกใบขับขี่มีความเป็นไปได้เป็นนัยยะ ยกเว้นในกรณีที่ แต่ละประเทศ มีการปรับเปลี่ยน กฎ ระเบียบ ข้อตกลง ให้สามารถใช้ใบขับขี่ดิจิทัลแทน

⁴⁵ การพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐ, อ้างถึง นางกิตติยา คัมภีร์ที่ปรึกษาสำนักงาน ก.พ.ร., สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2563, https://www.dga.or.th/upload/download/file_b94217a10bc490e9af2958a457ed1bc9.pdf.

ในกระบวนการพัฒนาระบบงาน เพื่อไปสู่การปฏิรูประบบราชการ 4.0 นั้น กรมการขนส่งทางบก ได้มีรากฐานการคิดเชิงนวัตกรรม ที่ก้าวหน้าและสำเร็จเป็นรูปธรรมในระดับหนึ่ง ได้แก่ การจัดทำ**ใบขับขี่ดิจิทัล** โดยใบขับขี่ดิจิทัล จะประกอบด้วยมีข้อมูลต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ เช่น สิทธิในการรักษา พยาบาล กรู๊ปเลือด ชนิดของใบอนุญาต วันที่เริ่มต้น วันที่สิ้นสุด ดังภาพ

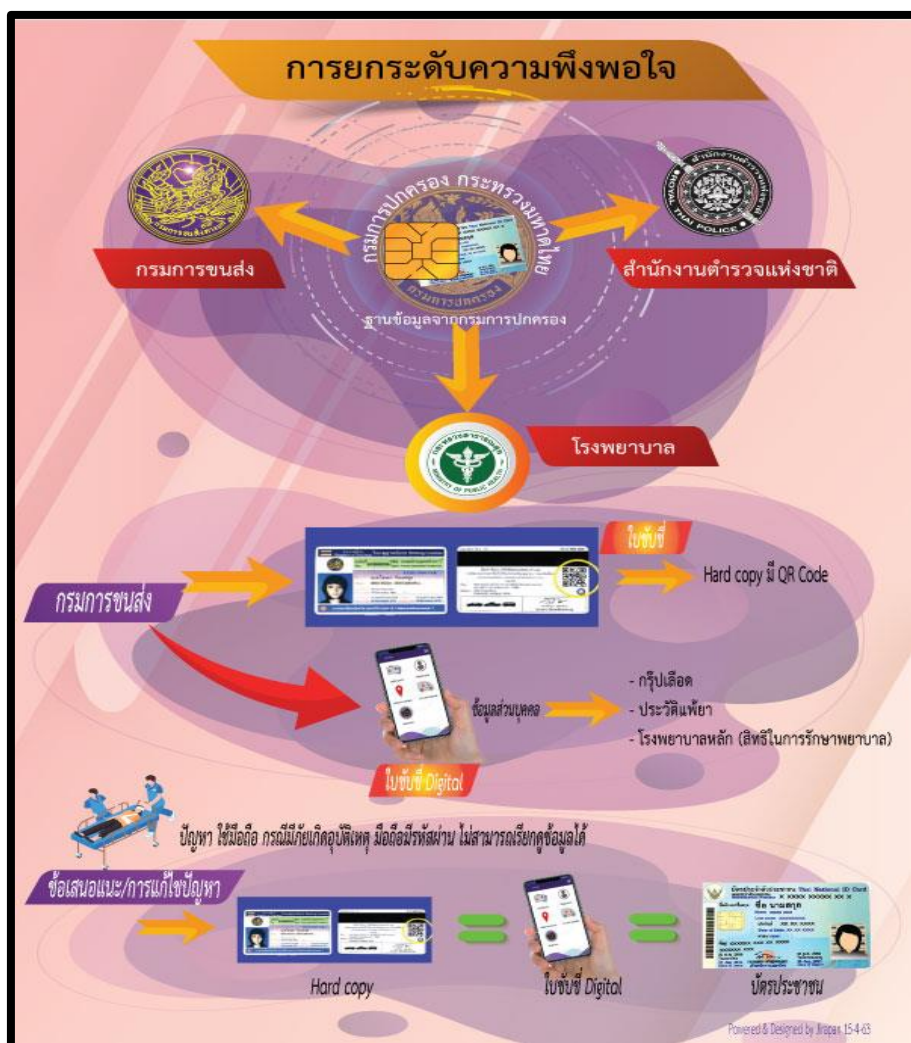

แผนภาพที่ 56 แผนภาพแสดงตัวอย่างข้อมูลในใบขับขี่ดิจิทัล
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

ข้อสังเกตที่ควรปรับปรุง คือ การเรียกใช้ข้อมูลในใบขับขี่ดิจิทัล ซึ่งรองรับ Smart Device ส่วนใหญ่ ใช้ผ่านโทรศัพท์มือถือ กรณีเกิดอุบัติเหตุ เช่น รถชน ผู้ถือครองบัตรอาจได้รับบาดเจ็บสาหัส หมดสติ และหากเครื่องมีการตั้งรหัสผ่าน จะทำให้ผู้ช่วยเหลือ ไม่สามารถเปิดใช้ข้อมูลสถานพยาบาลหลัก กรู๊ปเลือด ประวัติการแพ้ยา ข้อมูลผู้ติดต่อกรณีฉุกเฉิน หรือข้อมูลต่าง ๆ ในแอปพลิเคชันได้ ซึ่งหากมีการปรับปรุงให้สามารถนำใบขับขี่ (Hardcopy) ที่ข้อมูลต่าง ๆ เช่นเดียวกับใบขับขี่ดิจิทัล ไปใช้อ่านผ่านเครื่องอ่านบัตรของโรงพยาบาล ก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไขปัญหา การใช้งานใบขับขี่ เสนอให้มีการยกระดับความพึงพอใจ ดังนี้

► ใบขับขี่ มีการเชื่อมโยงระบบสิทธิการรักษาพยาบาล ใช้กับเครื่องอ่านบัตรของโรงพยาบาลได้ สามารถนำไปทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้เสมือนหนึ่งบัตรประชาชน และมีระบบที่สามารถใช้บัตรประชาชน ตรวจสอบสถานภาพใบขับขี่ได้ (ใบขับขี่ = บัตรประชาชน บัตรประชาชน = ใบขับขี่)

แผนภาพที่ 57 แผนภาพแสดงการยกระดับความพึงพอใจ

ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

► ในอนาคต กรมการปกครอง กรมบัญชีกลาง กรมขนส่งทางบก และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ขอตกลงร่วมกัน ในการทบทวนภารกิจ ปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อให้ตำรวจมีเครื่องอ่านบัตร Smart Card Reader ที่สามารถอ่านบัตรประชาชน อ่านใบขับขี่เพื่อตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ผู้ขับขี่ (ตามสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลที่กำหนด) โดยสามารถบันทึก หรือออกใบสั่ง ในรูปแบบดิจิทัล และผู้ขับขี่ สามารถชำระค่าปรับ ผ่าน Application ได้

► มีการพัฒนาระบบการรับชำระเงินกลางของบริการภาครัฐ (e-Payment Portal of Government) ประชาชนชำระค่าปรับผ่านเคาน์เตอร์เซอร์วิสได้ตลอด 24 ชั่วโมง

► ขอเสนอให้มีการปรับแก้กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน

4.3 แผนงาน/แนวทางการดำเนินการ

ผู้เสนอผลงานได้จัดทำแผนการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ ทั้งในกระบวนการเชิงรับและเชิงรุก โดยได้จัดทำ Road map การ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐออกให้ และแผนการดำเนินงานในระยะ 8 ปี (2563-2570) ดังภาพ

แผนภาพที่ 58 แผนภาพแสดง Road map แสดง การ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

การ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ภายใต้วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์

- ▶ บัตรข้าราชการ วิสัยทัศน์ 100% Digital Government กลยุทธ์ Cloning
 - ▶ บัตรคนพิการ วิสัยทัศน์ Don't leave anyone behind กลยุทธ์ One Stop Service
 - ▶ ใบขับขี่ วิสัยทัศน์ Citizen Centric Government กลยุทธ์ Customer Satisfaction
- สามารถจัดทำเป็น แผนการดำเนินงานระยะเวลา 8 ปี (2563-2570) ดังนี้

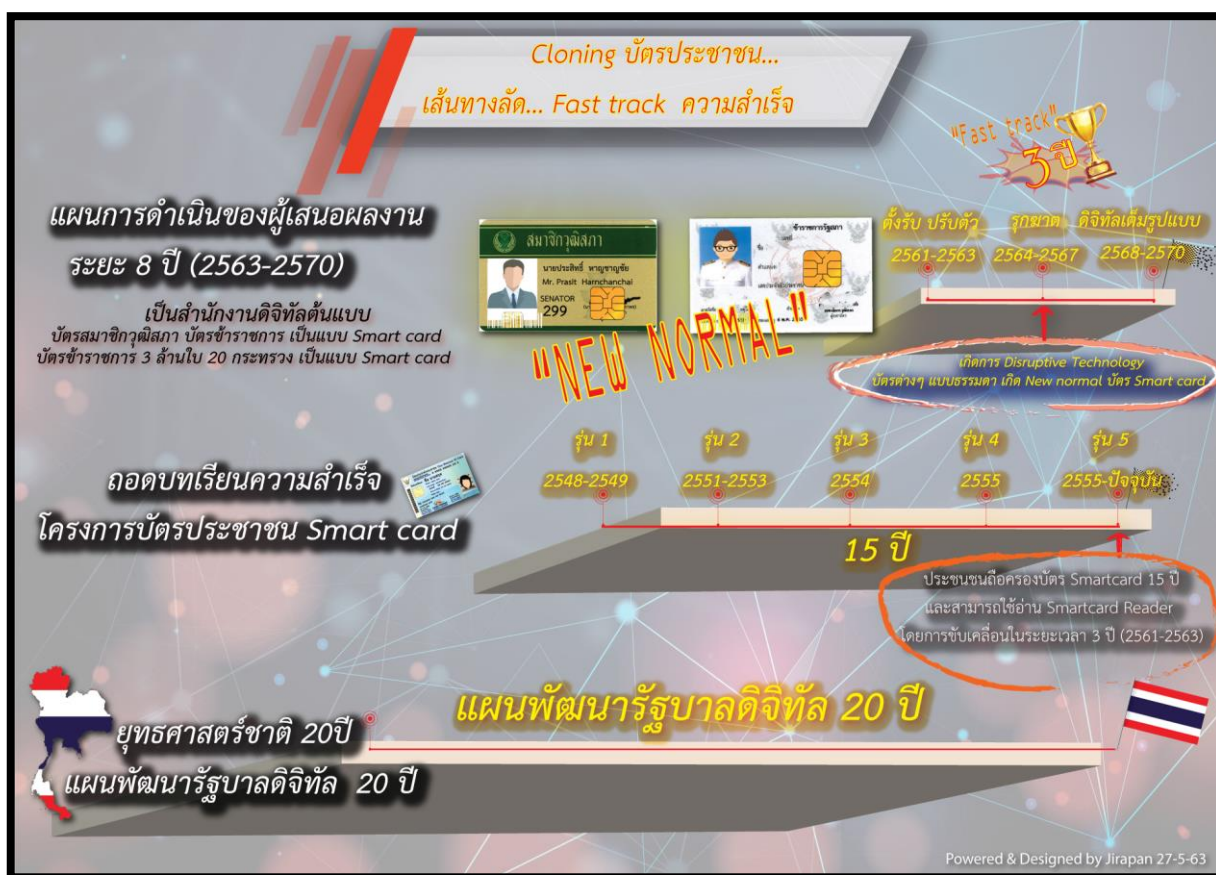

แผนภาพที่ 59 แผนภาพแสดงแผนการดำเนินงาน ระยะเวลา 8 ปี (2563-2570)

ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

แผนการดำเนินงานที่ผู้เสนอผลงานเสนอนั้น มีระยะเวลาในการดำเนินการ 8 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบระยะเวลาของแผนยุทธศาสตร์ และแผนการพัฒนาดิจิทัลของประเทศไทย (2561-2580) โดยทั้งสองแผนงาน ประกอบด้วย ระยะที่ 1 (2561-2565) ระยะที่ 2 (2566-2570) และระยะที่ 3 (2571-2580) นอกจากนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบ โดยการถอดบทเรียนความสำเร็จ ในการจัดบัตรประชาชนแบบ Smart Card โดยไม่ต้องใช้การสำเนาเอกสารราชการ นั้น มีระยะเวลาในการดำเนินการรวมทั้งสิ้น 15 ปี (ระยะเวลาในการขับเคลื่อนให้สามารถใช้บัตร Smart Card อ่านผ่าน Smart Card Reader ใช้ระยะเวลา 3 ปี 2560-2563) ทั้งนี้ การจัดทำ Cloning บัตรประชาชน จะเป็นวิธีการ Fast track ความสำเร็จ ในการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ได้โดยใช้มีระยะสั้น 3 ปี

(2566-2570) สำหรับการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลเต็มรูปแบบ และเกิดความปกติใหม่ New normal ของการใช้งานบัตร Smart Card นั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ต้องใช้ระยะเวลาดค่อนข้างยาว ผู้เสนอผลงานคาดว่า การขับเคลื่อนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งาน บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ อาจจะใช้ระยะเวลาโดยประมาณ 8 -10 ปี เนื่องจาก หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ จะต้องมีการทบทวน ภารกิจ การปรับปรุงการบริหารจัดการ และบูรณาการข้อมูลภาครัฐ และการทำงาน ให้มีความสอดคล้อง เชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัย มีธรรมาภิบาล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชนในการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐต่อสาธารณะ และสร้างการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วน สำหรับแผนการดำเนินงานระยะเวลา 8 ปี ที่ผู้เสนอผลงานจัดทำขึ้นนั้น เป็นแผนงานที่ จะช่วยลดระยะเวลาในการดำเนินการได้มากถึง 7 ปี หรือ เกินกึ่งหนึ่งของระยะเวลาในการขับเคลื่อน บัตรประชาชน และเกิดเป็นความสำเร็จที่เร็วกว่ากรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ 10 ปี (2571-2580) ดังภาพ

แผนภาพที่ 60 แผนภาพแสดงการ Cloning บัตรประชาชน ใช้ระยะเวลาดลดลงและเกิดความสำเร็จเร็วกว่า
โครงการบัตรประชาชน Smart Card
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

แนวทางการดำเนินงาน

► **แนวทางการดำเนินงานภายในองค์กร** การขับเคลื่อนในส่วนของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ทั้งในกระบวนการเชิงรับ ว่าด้วยการรองรับแนวนโยบายการยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ การดำเนินการ เพื่อให้ไปเป็นตามพระราชบัญญัติการบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ซึ่งจะต้องมีการทบทวนภารกิจ แผนงาน และการปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้เกิด ความสะดวก รวดเร็ว การเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย เป็นไปตามนโยบายการขับเคลื่อน Digital parliament และการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยมีการจัดทำโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน เป็นการดำเนินการในเชิงรุก นั้น เครื่องมือหรือกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่สำคัญ โดยทั่วไป จะอยู่ในรูปแบบ ของคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย กำหนดแผนงาน แผนบุคลากร แผนงบประมาณ รวมถึงการจัดทำบันทึก ข้อตกลงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ จากการศึกษา พบว่า สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้มีคณะอนุกรรมการศึกษาการพัฒนากระบวนกรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนกระบวนการนิติบัญญัติ ที่ได้รับการ แต่งตั้งโดยประธานคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของรัฐสภา โดยคณะอนุกรรมการดังกล่าว มีอำนาจหน้าที่⁴⁶

☐ ดำเนินการศึกษาพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนกระบวนการนิติบัญญัติ และกิจการรัฐสภา เสนอแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานของฝ่ายประจำให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

☐ ดำเนินการวิเคราะห์ และออกแบบระบบสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนกระบวนการนิติบัญญัติ

☐ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของระบบสารสนเทศ รวมทั้งเสนอแนวทางการปรับปรุงฯ เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของกระบวนการนิติบัญญัติ และรัฐสภา

☐ รายงานผลการดำเนินงานและความคืบหน้า ต่อคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของรัฐสภา

☐ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามที่อนุกรรมการฯ มอบหมาย

☐ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน และการแต่งตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ ผู้เสนอผลงาน มีความเห็นว่าการขับเคลื่อนในเรื่องนี้ ในเบื้องต้น **เห็นควรเสนอให้คณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของรัฐสภา ให้ความเห็นชอบ และมอบหมายให้คณะอนุกรรมการศึกษาการพัฒนากระบวนกรพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนกระบวนการนิติบัญญัติ เป็นผู้ขับเคลื่อนในลำดับต่อไป**

⁴⁶ คำสั่งคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของรัฐสภา ที่ 2/2562 ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2562.

► แนวทางการดำเนินงานภายนอกองค์กร

เพื่อให้การขับเคลื่อนการ Disruption บัณฑิตคนพิการ และบัณฑิตใบขับขี่ ให้เกิดเป็นความสำเร็จในภาพรวมของประเทศไทย การดำเนินการดังกล่าว ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้เสนอผลงานเห็นว่า สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีคณะกรรมการติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ ซึ่งมีบทบาทและอำนาจหน้าที่สำคัญ ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ดังนั้น การเสนอรายงานผลการศึกษา ให้กับคณะกรรมการการดังกล่าว จะเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการขับเคลื่อนที่สำคัญ ในการส่งมอบแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

► แนวทางการดำเนินการโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน

การจัดทำโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน เป็นนวัตกรรมใหม่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่ทำหาคความสำเร็จ และการพัฒนาแบบก้าวกระโดด (Leapfrog) ในขณะเดียวกัน การดำเนินโครงการมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และในการลงทุนมักจะมีความเสี่ยงต่าง ๆ อยู่เสมอ ดังนั้น ด้วยตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมของสมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการ ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) และเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง อีกทั้งเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม และผลักดันความก้าวหน้า ในการพัฒนาองค์กรและประเทศ **จึงเห็นควรให้มีการสอบถาม สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม และรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา** โดยในการดำเนินโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน สามารถกำหนดเป็นกิจกรรมหลัก ๆ 3 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ว่าด้วยความเห็นในการขับเคลื่อนโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน

- ☐ จัดทำแบบสอบถามเพื่อสำรวจความเห็น ความต้องการในการพัฒนาระบบของสมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการ
- ☐ นำผลที่ได้จากแบบสอบถาม มาจัดทำสรุปผล (เห็นด้วย, ไม่เห็นด้วย, สนับสนุน, ไม่สนับสนุน, คุ่มค่า, ไม่คุ่มค่า)
- ☐ เขียนโครงการ เพื่อเสนอผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ให้ความเห็นชอบ และอนุมัติในหลักการเพื่อบรรจุในโครงการประจำปี ...

กิจกรรมที่ 2 การขับเคลื่อนโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน

- ☐ จัดตั้งคณะกรรมการศึกษาความเป็นไปได้ของการ Cloning บัตรประชาชน โดยมีหน้าที่ ในการศึกษาความเป็นไปได้ กระบวนการ เทคโนโลยี ผลกระทบ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่าง ๆ
- ☐ จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ☐ ปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

☐ จัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น บัตรชนิด Smart Card เครื่องอ่านบัตร (Smart Card reader)

☐ จัดทำบัตรข้าราชการใหม่ เป็นแบบ บัตรอเนกประสงค์ (Smart Card)

☐ ทำการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลกับ GDX และ Linkage Center และทดลองการใช้งาน

กิจกรรมที่ 3 การประเมินและติดตามผลขับเคลื่อนโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน

☐ ประเมินและติดตามผล (วัดประสิทธิภาพ ความครบถ้วนสมบูรณ์ของระบบ และวัดความพึงพอใจ)

☐ จัดทำรายงานสรุปปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไข ให้กับ สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหาร คณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนา Digital Parliament ของรัฐสภา คณะกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และการจัดทำ และดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ เป็นต้น

☐ ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง แก้ไข กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) มีกลไกสรุปกิจกรรมการขับเคลื่อน ดังภาพ

แผนภาพที่ 61 แผนภาพแสดงกิจกรรมการขับเคลื่อนโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

ตัวอย่างโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน และแผนการดำเนินงาน ดังนี้

โครงการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ...

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อโครงการ โครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน
2. หน่วยงานผู้รับผิดชอบ สำนักบริหารงานกลาง และสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
3. ลักษณะโครงการ

☒ โครงการที่ใช้งบประมาณ ☐ โครงการที่ไม่ใช้งบประมาณ

4. วิธีการดำเนินงาน

☒ ดำเนินการเอง ☐ จัดจ้าง

5. สถานะโครงการ/การดำเนินงาน

☐ อยู่ระหว่างดำเนินการ ☒ ยังไม่เริ่มดำเนินการ ☐ ดำเนินการเสร็จแล้ว

ส่วนที่ 2 : ความเชื่อมโยงกับแผนในระดับต่าง ๆ

แผนระดับที่ 1

1. ความสอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ

เป้าหมายที่ 6 : ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม

อธิบายความสอดคล้อง โครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชนของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีจุดมุ่งหมายในการขับเคลื่อนไปสู่ Digital Parliament และเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) โดยในเบื้องต้นได้มีการศึกษาพบว่า ปัจจุบันประเทศไทย มีความสูญเสีย ขึ้นตัว โดยประมาณ มูลค่า 1,030 ล้านบาท และอาจจะมีค่าความสูญเสียสูงมากถึง 5,562 ล้านบาท ทั้งนี้ ความสูญเสียมูลค่ามหาศาลดังกล่าว เกิดจากการใช้บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ เป็นแบบชนิด ธรรมดา ซึ่งมีต้นทุนในระบบไม่น้อยกว่า 103 ล้านบาท และไม่สามารถนำไปใช้กับเครื่องอ่านบัตร (Smart Card Reader) ทำให้ บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ เกิดสถานการณ์หยุดชะงักด้านประโยชน์ ใช้สอย (Utility Disruption) และเป็น Pain Point ทั้งนี้ โครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน จะเป็น กลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านของ บัตรแบบธรรมดาเป็น Smart Card เกิดการ Disruptive Technology Innovation มีการปรับเปลี่ยนการทำงานเป็นดิจิทัลเต็มรูปแบบ และเป็นความปกติในรูปแบบ ใหม่ (New Normal : Smart Card) เปิดกว้างเชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส

2. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติแต่ละด้าน

2.1 ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องโดยตรง	เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	เป้าหมายที่ 2.1 ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส	ประเด็นที่ 4.4 ภาครัฐมีความทันสมัย 4.4.2 พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย

อธิบายความสอดคล้องของโครงการกับยุทธศาสตร์...สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้กำหนดให้มีโครงการพัฒนาและปรับกระบวนการทำงาน และระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย การทำงานร่วมกัน (Collaboration) กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โครงการ Cloning บัตรประชาชน เป็นการสนับสนุนและเป็นส่วนหนึ่งว่าด้วยการขับเคลื่อนการไปสู่รัฐบาลดิจิทัล ทั้งนี้ การดำเนินการจะต้องเชื่อมโยงฐานข้อมูล สมาชิกวุฒิสภา และบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กับกรมการปกครอง และหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่ได้ทำการเชื่อมโยงข้อมูลทะเบียนราษฎรผ่านระบบ Linkage Center เรียบร้อยแล้ว ไม่น้อย 191 หน่วยงาน และฐานข้อมูลไม่น้อยกว่า 54 ฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยงาน โดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบจากบัตรชนิดธรรมดา เป็นบัตร Smart Card ให้กับสมาชิกวุฒิสภาและข้าราชการ เพื่อทำการทดลองให้สามารถใช้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเช่นเดียวกับการใช้บัตรประชาชน แนวคิดและการดำเนินการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ว่าด้วยการนำเทคโนโลยีข้อมูลและระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ และปฏิบัติงานโดยมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ตามเจตจำนงของการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัลว่าด้วยการ “รัฐบาลแห่งการเชื่อมโยงและเปิดเผย” หรือ “Open and Connected Government” เป็นการทำงานแบบไร้ตะเข็บ

แผนระดับที่ 2

1. ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง	แผนย่อยของแผนแม่บท
ประเด็น 20 การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ	เป้าหมายที่ 1 บริการของรัฐบาลมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ	แผนย่อยที่ 3.4 การพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ แนวทางการพัฒนาที่ 1 พัฒนาหน่วยงานภาครัฐให้เป็นภาครัฐทันสมัย เปิดกว้างเป็นองค์กรขีดสมรรถนะสูง

อธิบายความสอดคล้องของโครงการกับเป้าหมายของแผนแม่บทประเด็น โครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน เป็นแนวคิดในการบูรณาการความร่วมมือกันของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อ ประหยัด ประโยชน์ และมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดความสูญเสีย ลดการลงทุนที่ซ้ำซ้อน ประหยัดงบประมาณที่ไม่จำเป็น ประชาชนได้รับการบริการ ที่มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อธิบายความสอดคล้องของโครงการกับเป้าหมายของแผนย่อย โครงการดังกล่าว เป็นโอกาสการแสดงศักยภาพการทำงานของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ในฐานะองค์กรนิติบัญญัติของชาติ ที่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ มีขีดสมรรถนะในการขับเคลื่อนสูง ในการเป็นหน่วยงานต้นแบบ เพื่อส่งมอบแนวคิด การพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐอย่างมีคุณค่า ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพ บริการ และระบบบริหารจัดการแบบก้าวกระโดด (Leapfrog) ให้กับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ อีกทั้ง เกิดผลกระทบเชิงบวกให้กับผู้รับบริการ ได้รับความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

2. ความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรง	เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นปฏิรูป
แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน	เป้าหมายที่ 1. จัดองค์กรภาครัฐให้เปิดกว้างและเชื่อมโยงข้อมูลกันด้วยระบบดิจิทัล	ประเด็นปฏิรูปที่ 2. ระบบข้อมูลภาครัฐมีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล แนวทาง/กิจกรรม 2. นำระบบดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานและการบริหารราชการ

3. ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง	เป้าหมายที่เกี่ยวข้อง	แนวทาง
ยุทธศาสตร์ที่ 6. : การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย	เป้าหมายที่ 1. ลดสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการให้บริการของภาครัฐ และประสิทธิภาพการประกอบธุรกิจของประเทศ	แนวทาง 3.3. เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการให้บริการสาธารณะให้ได้มาตรฐานสากล

ระดับที่ 3

1. ความสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พ.ศ. 2563 – 2565

แผนปฏิบัติการ เรื่องที่ 4. พัฒนาขีดความสามารถขององค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง

แนวทางการพัฒนา 4.3. พัฒนาระบบงานและฐานข้อมูล โดยมีการบูรณาการ การเปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน เพื่อมุ่งสู่การเป็น Digital Senate, Digital Parliament, Digital Government

2. ความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล

นโยบายหลัก ด้านที่ 11. การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ

ส่วนที่ 3 : รายละเอียดแผนงาน/โครงการ/การดำเนินการ

1. หลักการและเหตุผล

ณ ปัจจุบันกล่าวได้ว่าบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ เกิดสภาวะการหยุดชะงักด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) และกลายเป็นจุดเจ็บปวด (Pain Point) ของผู้ใช้งาน อย่างไรก็ตาม บัตรดังกล่าว ยังคงมีอยู่ เนื่องจาก ไม่ได้ถูกประกาศยกเลิก และเป็นการทำงานตามภารกิจที่กำหนดจากการศึกษา พบว่า ประเทศไทยมีบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ หมุนเวียนอยู่ในระบบ จำนวน 103 ล้านใบ ประกอบด้วย บัตรประจำตัวคนพิการ 2 ล้านใบ บัตรประจำตัวข้าราชการ 3 ล้านใบ บัตรใบขับขี่ 31 ล้านใบ และบัตรประจำตัวโรงพยาบาล 67 ล้านใบ (ในที่นี้กำหนดให้ประชากร 1 คน ถือครองบัตรโรงพยาบาล คนละ 1 ใบ) รวมกรณีคิดมูลค่าการจัดทำบัตรขึ้นตัวใบละ 10 บาท บัตรดังกล่าวมีมูลค่าสูงถึง 1,030 ล้านบาท (หนึ่งพันสามสิบล้านบาท) ในกรณีที่คิดต้นทุนบัตรต่าง ๆ โดยใช้ต้นทุนของบัตรประชาชน⁴⁷ 54.64 บาท ในเบื้องต้น พบว่า บัตรจำนวน 103 ล้านใบ มีมูลค่าสูงถึง 5,627 ล้านบาท (ห้าพันหกร้อยยี่สิบเจ็ดล้านบาท) และหนึ่งในบัตรจำนวน 103 ล้านใบ นั้น ประกอบด้วย บัตรประจำตัวของสมาชิกวุฒิสภา บัตรข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างของรัฐสภา ที่เป็นบัตรแบบชนิดธรรมดา ไม่ได้เป็นแบบ Smart Card

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีแนวคิดบนพื้นฐานความเป็นไปได้ทางเทคนิค หากบัตรต่าง ๆ ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบบัตรใหม่ให้เป็นบัตรรอนอกประสงค์ (Smart Card) มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล ให้บัตรสามารถใช้งานเช่นเดียวกับบัตรประชาชน จะเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่จะช่วยให้บัตร Smart Card มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ครอบคลุมประโยชน์ (Utility) เป็นทั้งบัตรหลักและบัตรเสริม และเป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงเป็นเหตุจูงใจให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ในฐานะองค์กรนิติบัญญัติของชาติ และเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ มีขีดสมรรถนะในการขับเคลื่อนสูง ในการเป็นหน่วยงานต้นแบบ เพื่อส่งมอบแนวคิด การพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐอย่างมีคุณค่า ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพ บริการ และระบบบริหารจัดการแบบก้าวกระโดด

⁴⁷ อัตราต้นทุนการดำเนินการจัดทำบัตรประชาชนต่อ 1 คน ที่ต้องใช้งบประมาณฉบับละ 54.64 บาท โดยแยกเป็นค่าวัสดุบัตร ค่าวัสดุผลิตบัตรสำหรับเครื่องพิมพ์ ค่ากระบวนการพร้อมข้อมูลต่อการใช้งาน ค่าเช่าระบบคอมพิวเตอร์ และต้นทุนอื่น ๆ ซึ่งเป็นราคาที่ไม่รวมค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่ สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2563, <https://www.thairath.co.th/content/507101>.

(Leapfrog) ให้กับหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ อีกทั้ง เกิดผลกระทบเชิงบวกกับผู้รับบริการ ได้รับความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน จัดทำโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชนขึ้น

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้บนพื้นฐานทางเทคนิคในการจัดทำบัตร Smart Card โดยใช้หลักการ Cloning บัตรประชาชน
2. เพื่อจัดทำบัตร Smart Card ของสมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ให้มีประสิทธิภาพการใช้งานเช่นเดียวกับบัตรประชาชน Smart Card

3. เป้าหมาย

3.1 ตัวชี้วัดผลผลิต

- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา บัตร Smart Card ที่มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชนกับฐานข้อมูลทะเบียนกลางของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยใช้เลข 13 หลัก และประสิทธิภาพการใช้งานเช่นเดียวกับบัตรประชาชนแบบ Smart Card จำนวน 1 ระบบ

3.2 ตัวชี้วัดผลลัพธ์

- บัตร Smart Card ของสมาชิกวุฒิสภา และข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สามารถอ่านผ่านเครื่องอ่านบัตรของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 5 หน่วยงาน เช่น โรงพยาบาล สำนักงานเขต สำนักงานเทศบาล กรมที่ดิน กรมการขนส่งทางบก ธนากร ไปรษณีย์ หรือตามที่สำนักงานฯ กำหนด
- ร้อยละ 100 ของความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้ จากการอ่านผ่านเครื่องอ่านบัตร Smart Card Reader ไม่น้อยกว่า 200 ครั้ง
- ร้อยละ 80 ของผู้ใช้ ประกอบด้วย สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการ มีความพึงพอใจต่อการใช้งานระบบ

4. ผลที่คาดว่าจะเกิด (ผลกระทบเชิงบวก)

1. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นหน่วยงานต้นแบบ รายงานผลการศึกษา การทดลองบนสมมุติฐานความเป็นไปได้ทางเทคนิค ว่าด้วยการ Cloning บัตรประชาชน จะถูกนำไปใช้สำหรับเป็นกรณีศึกษา และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ บริการ และระบบบริหารจัดการ ให้กับหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ในลำดับต่อไป
2. โครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน จะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านของบัตรแบบธรรมดา เป็น Smart Card เกิดการ Disruptive Technology Innovation มีการปรับเปลี่ยนการทำงานเป็นดิจิทัลเต็มรูปแบบ และเป็นความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal: Smart Card) เปิดกว้างเชื่อมโยงถึงกัน และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และเป็นธรรม
3. การปรับเปลี่ยน บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ จากแบบธรรมดา เป็นบัตร Smart Card ที่มีประสิทธิภาพการใช้งานเช่นเดียวกับบัตรประชาชน จะเป็นการขจัดปัญหา การหยุดชะงักด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) หรือ Pain Point ของผู้ใช้งาน และลดความสูญเสียอย่างยั่งยืน

5. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ที่ได้รับประโยชน์ สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการ

6. พื้นที่การดำเนินการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

7. ระยะเวลาดำเนินโครงการ เดือนตุลาคม 2565 - กันยายน 2566

ส่วนที่ 4 : แนวทางการดำเนินการ

แผนดำเนินงาน กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการประจำปีงบประมาณ												เป้าหมายราย กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)
	พ.ศ. 2565			พ.ศ. 2566										
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.		
1. จัดตั้งคณะกรรมการ ศึกษาความเป็นไปได้ ของการ Cloning บัตร ประชาชน		—											1 คณะ	1,000,000
2. ประชุมคณะกรรมการ และประสานความร่วมมือ เข้าร่วมเชื่อมโยงระบบกับ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง		—	—	—	—	—	—	—					อย่างน้อย 5 หน่วยงาน	
3. จัดทำบันทึกข้อตกลง ความร่วมมือ (MOU) กับกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง				—	—								อย่างน้อย 5 หน่วยงาน	
4. ปรับปรุงบริการและ พัฒนาฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง				—	—	—	—	—	—	—				
5.จัดหาอุปกรณ์ที่ เกี่ยวข้อง				—	—	—	—							
6. เชื่อมโยงและเปลี่ยน ข้อมูลและทดสอบการใช้ งานของระบบ							—	—	—	—			อย่างน้อย 5 หน่วยงาน	
7.ประเมินและติดตามผล							—	—	—	—			มีการทดสอบการ ใช้งานผ่านเครื่องอ่าน Smart Card Reader ไม่น้อยกว่า 200 ครั้ง และไม่น้อย กว่า 5 หน่วยงาน และวัดระดับความ พึงพอใจผู้ใช้งาน	

แผนดำเนินงาน กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการประจำปีงบประมาณ												เป้าหมายราย กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)
	พ.ศ. 2565			พ.ศ. 2566										
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.		
8.จัดทำรายงานสรุปผล ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ แนว ทางการแก้ไขปัญหา													1 ฉบับ	

ส่วนที่ 5 : งบประมาณ

รายละเอียดงบประมาณ

1. เงินงบประมาณ

1. เงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร	-	บาท
2. เงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	-	บาท
3. เงินอุดหนุนเป็นค่าครุภัณฑ์	-	บาท
- ค่าเบี้ยประชุม (เดือนละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50,000.- บาท รวมเป็น 12 ครั้ง *50,000.- บาท เป็นเงิน 600,000.- บาท	600,000	บาท
- ค่าใช้จ่ายในการจัดงานบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 20,000.- บาท	20,000	บาท
- ค่าทำบัตร ชนิด Smart Card จำนวน 2,000 ใบ ใบละ 100 บาท คิดเป็นเงิน 200,000.- บาท	200,000	บาท
- เครื่องอ่านบัตร (Smart Card Reader) จำนวน 10 เครื่อง ราคาเครื่องละ 15,000.- บาท คิดเป็นเงิน 150,000.- บาท	150,000	บาท
- จัดสัมมนา ศึกษาดูงาน กับหน่วยงานต่าง ๆ 10,000.- บาท	10,000	บาท
- ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ 20,000.- บาท	20,000	
4. เงินอุดหนุนเป็นค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	-	บาท
รวมประมาณการค่าใช้จ่าย	1,000,000	บาท
2. เงินนอกงบประมาณ	-	บาท

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 ผลการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ในฐานะองค์กรนิติบัญญัติของชาติ เป็นหนึ่งในสามเสาหลักสำคัญที่จะทำให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ ในการหลอมรวมความร่วมมือ เกิดเป็นภาพความสำเร็จ องค์กรรวมของประเทศ ในการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) ด้วยการพัฒนาภาครัฐที่มีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

- ▶ การจัดทำข้อมูลและบริการในรูปแบบดิจิทัล (Digitization)
- ▶ การแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ (Integration)
- ▶ การเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐในรูปแบบดิจิทัล (Open Government Data)

ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนดังกล่าวข้างต้น ใน 2 ประเด็น กล่าว คือ

▶ **กระบวนการเชิงรับ** เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ว่าด้วยการดำเนินการตามนโยบายยกเลิกสำเนาบัตรประชาชน และการเชื่อมโยงข้อมูลบูรณาการฐานข้อมูลประชาชน กับฐานข้อมูลส่วนราชการผ่านระบบ GDX และ Linkage Center โดยขอเสนอให้ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีการดำเนินการ 4 แนวทาง ดังนี้

□ มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลของสมาชิกรัฐสภา ข้อมูลบุคลากรของสำนักงานฯ ฐานข้อมูลประชาชน ผ่านระบบ Linkage ของกรมการปกครอง รวมถึงฐานข้อมูล GDX กรมการค้าธุรกิจ

□ จัดทำบันทึกข้อตกลง MOU กับหน่วยงานภายนอก เช่น กรมการปกครอง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการค้าธุรกิจ กรมบัญชีกลาง กระทรวงศึกษาธิการ

□ มีการปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดทำฐานข้อมูลประชาชนของตนเอง ตามอำนาจหน้าที่ โดยใช้เลขประจำตัวประชาชน 13 หลัก เป็นดัชนีในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อรองรับการให้บริการบุคคล ทั้งภายใน และภายนอก จากการศึกษาในเบื้องต้น พบว่า สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีระบบที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงบริการ และพัฒนาระบบงาน ไม่น้อยกว่า 8 ระบบงาน ได้แก่

- (1) ระบบฐานข้อมูลด้านการรักษาความปลอดภัย
- (2) ระบบรับเรื่องราวร้องทุกข์
- (3) ระบบบริการข้อมูลข่าวสาร
- (4) ระบบการเข้าชื่อถอดถอนออกจากตำแหน่ง

(5) ระบบบัตรแสดงตนหน้าห้องประชุมสภา

(6) ระบบเบิกเบี้ยประชุม

(7) ระบบฐานข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง

(8) ระบบการสมัครสอบต่าง ๆ

❑ ดำเนินการจัดหาเครื่องอ่านบัตรรอนกประสงค์ (Smart Card Reader) สำหรับให้บริการประชาชน และสำหรับบุคลากรในวงงานของรัฐสภา

► **กระบวนการเชิงรุก** ผลจากการศึกษา พบว่า การใช้บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ตกอยู่ในสภาวะการหยุดชะงักด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) มีมูลค่าความสูญเสีย (Waste) อย่างมหาศาล ทั้งนี้ ประเมินการขึ้นต่ำ 1,030 ล้านบาท และอาจจะสูงถึง 5,562 ล้านบาท และเป็น Pain Point ราคาแพงของประเทศไทย บนเส้นทางการตัดสินใจ DO or DIE

แผนภาพที่ 62 แผนภาพแสดงบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงศ์, 2563.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สามารถมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเทศ และพลิกฟื้นคืนชีวิตให้กับบัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ โดยการเป็นหน่วยงานลำดับแรกสุด และจะเป็นอีกหนึ่ง **ก้านไม้ขีดไฟที่สำคัญ** เพื่อสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ ว่าด้วยการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ ด้วยการ Bypass และสร้าง Short cut แห่งความสำเร็จ การฝ่าทางตันความสูญเสียต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย การสูญเสียด้านประโยชน์ใช้สอย (Utility Disruption) งบประมาณ (Budget) เวลา (Time) และความคุ้มค่าในการลงทุน (Value for investment) โดยมีสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นหน่วยงานดิจิทัลต้นแบบ ในการจัดทำโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน ทั้งนี้ **หากโครงการดังกล่าว “จุดติด” ก็จะเป็นอีกหนึ่งประกายแสงสว่าง และเป็นการส่งต่อคบเพลิงแห่งคุณค่า ในการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพ บริการและระบบบริหารจัดการแบบก้าวกระโดด (Leapfrog) ให้กับหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ในลำดับต่อไป**

แผนภาพที่ 63 แผนภาพแสดงการส่งมอบคบเพลิงแห่งคุณค่า
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

5.2 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อเสนอแนวคิดการปรับปรุงหรือพัฒนางาน การ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ โดยใช้การจัดทำโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นกรณีศึกษา นั้น หากได้นำไปสู่การปฏิบัติจะมีประโยชน์เป็นอย่างมาก ทั้งในประเด็นลดการสูญเสีย การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ความสามารถในการลดการลงทุนทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ที่ซ้ำซ้อน รวมถึงการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเป็น Digital Parliament และเป็นส่วนหนึ่งว่าด้วยความสำเร็จในภาพรวม ของการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบราชการของประเทศไทย และขับเคลื่อนการเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) โดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ

► ระดับบุคคล

เชิงเทคนิค เจ้าหน้าที่ นักวิชาการคอมพิวเตอร์ มีความรู้ทางเทคนิค มีกลยุทธ์ หรือ ทักษะด้านการประสานงานกับหน่วยงานภายใน และภายนอกเพิ่มมากขึ้น

เชิงบริหาร ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เกิดการระดมความคิดเห็น การมีส่วนร่วม การตั้งรับปรับตัว ในการเปลี่ยนแปลงองค์กร โดยการการขับเคลื่อนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงงานของรัฐสภา ได้รับการบริการที่ดี มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ จากสำนักงานฯ

► **ระดับหน่วยงานหรือสำนัก** เกิดการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กับ ...

☐ หน่วยงานในสังกัดรัฐสภา (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)

☐ หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ

► ระดับองค์กร

☐ เกิดการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กอปรกับ การปรับเปลี่ยนบัตรข้าราชการ เป็นแบบ Smart Card โดยการ Cloning บัตรประชาชน จะส่งผลให้ฝ่ายนิติบัญญัติ ก้าวสู่การยกระดับ เป็นหน่วยงาน Digital Government 100 %

☐ ผลการศึกษาที่ได้ จะเป็นกรณีศึกษาที่ดีให้กับวุฒิสภา ในฐานะหน่วยงานด้านนิติบัญญัติ สำหรับการพิจารณากลับกรองกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงการให้ความเห็นชอบต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

► ภายนอกองค์กร

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนให้การปฏิรูประบบราชการ 4.0 การขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ภายใต้หลักการสำคัญ 3 ประเด็น คือ

- ❑ การจัดทำข้อมูลและบริการในรูปแบบดิจิทัล (Digitization)
- ❑ การแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ (Integration)
- ❑ เป็นรัฐบาลแห่งการเชื่อมโยงและการเปิดเผย “Open and Connected Government”

การดำเนินการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลและการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ หากการดำเนินการและแนวคิดในการพัฒนางานดังกล่าวประสบความสำเร็จ ความสำเร็จที่ได้ จะเป็นความสำเร็จระดับชาติ ในการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพบริการ และระบบบริหารจัดการแบบก้าวกระโดด (Leapfrog)

► ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ผลผลิตในงานการศึกษาเรื่องนี้ จะประกอบด้วยผลผลิตในกระบวนการเชิงรับ และผลผลิตในกระบวนการเชิงรุก และผลผลิตในกระบวนการเชิงรุก จะประกอบด้วย ผลผลิตภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งเกิดจากโครงการ Cloning บัตรประชาชน และผลผลิตภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ หากมีการนำผลงานชิ้นนี้ไปสู่การปฏิบัติ หรือขับเคลื่อนโดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะมีผลผลิต ดังนี้

ผลผลิต ที่ได้จากแนวกระบวนการเชิงรับ เป็นการดำเนินการใน 2 ช่วงระยะเวลา ได้แก่

- ❑ **ระยะที่ 1** (ปี พ.ศ.2561-2563) ปีของการตั้งรับปรับตัว
- ❑ **ระยะที่ 2** (2564-2567) ปีแห่งการรุกฆาต ดังภาพ

แผนภาพที่ 64 แผนภาพแสดงช่วงระยะเวลาในการดำเนินการเชิงรับ-และเชิงรุก ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทนต์, 2563.

ผลผลิตที่ได้จากกระบวนการเชิงรับ ได้แก่

☐ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีรายงานผลการศึกษา เพื่อหาแนวทางในการดำเนินการตามแนวนโยบายยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ (No copy) และสอดคล้องกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 และการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) จำนวน 1 ฉบับ

☐ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีแนวทางในการ ปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูล เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ผ่านระบบ Linkage Center

ผลผลิตที่ได้จากกระบวนการเชิงรุก จะเป็นการดำเนินงานในช่วงระยะที่ 2 (ปี พ.ศ. 2564-2566) ปีแห่งการรื้อรื้อ โดยการจัดทำโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน

ผลผลิตภายในองค์กร ผลผลิตของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

☐ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีรายงานผลการทดลองบนสมมติฐาน ความเป็นไปได้ในการทดลอง Cloning บัตรประชาชน จำนวน 1 ฉบับ

☐ มีการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลกับกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ระบบ

☐ บัตรสมาชิกวุฒิสภา และบัตรข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นแบบ Smart Card สามารถอ่านผ่านเครื่องอ่านบัตรของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 5 หน่วยงาน เช่น โรงพยาบาล สำนักงานเขต สำนักงานเทศบาล กรมที่ดิน กรมการขนส่งทางบก ธนาคาร ไปรษณีย์ เป็นต้น

ผลผลิตภายนอกองค์กร ได้แก่

บัตรประจำตัวคนพิการ

☐ มีการปรับปรุงบริการและพัฒนาฐานข้อมูลของโรงพยาบาล

☐ มีพื้นที่สำหรับการให้บริการที่ครอบคลุม ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เพิ่มขึ้น

บัตรใบขับขี่

☐ มีการบูรณาการฐานข้อมูลใบขับขี่กับข้อมูลบัตรประชาชน

☐ มีใบขับขี่แบบ Smart Card และใบขับขี่ดิจิทัล ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่นเดียวกับการใช้งานบัตรประชาชน

ระยะที่ 3 (2563-2570) ดิจิทัลเต็มรูปแบบ

ผลผลิตที่ได้จากระยะที่ 3 ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ ความพึงพอใจดังกล่าว เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐออกให้ ซึ่งเป็นบัตรที่จำเป็นต้องมีอยู่ เนื่องจาก เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามเหตุผลความจำเป็นที่ยังไม่อาจทำการยกเลิกได้

แต่ได้มีการปรับเปลี่ยน จากแบบชนิดบัตรธรรมดา เป็นแบบ Smart Card ที่สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับบัตรประชาชน เป็นการใช้งานด้วยระบบดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ ดังภาพ

แผนภาพที่ 65 แผนภาพแสดงผลผลิตที่เกิดจากการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ เป็น Digital อย่างเต็มรูปแบบ

ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทองคำ, 2563.

► ระดับผลลัพธ์ (Outcome)

ภายนอกองค์กร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน อาทิ หน่วยงานในสังกัดรัฐสภา (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร) หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงคมนาคม กระทรวงศึกษา

ภายในองค์กร การเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล ผ่านการจัดทำบัตร Smart Card และการเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบ Linkage Center ส่งผลให้

□ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ในการยกเลิกสำเนาเอกสารราชการ

□ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีรายงานผลการทดลองบนสมมุติฐานความเป็นไปได้ในการทดลอง Cloning บัตรประชาชน จำนวน 1 ฉบับ

□ เพิ่มมูลค่าอรรถประโยชน์บัตรข้าราชการ ให้เกิดการใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดการสูญเสีย เกิดความคุ้มค่าในการลงทุน

► ระดับผลกระทบ (Ultimate Outcome)

ด้านเทคนิค

ลดความซ้ำซ้อนในการลงทุน แต่ละหน่วยงานไม่ต้องลงทุนระบบเครือข่าย ในการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานด้วยตนเอง ได้รับประโยชน์จากระบบมีความปลอดภัยสูง เนื่องจากเป็นเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ และดูแลบริหารจัดการโดยหน่วยงานกลางของรัฐ อีกทั้ง ยังลดภาระการบริหารจัดการระบบเครือข่าย เนื่องจาก มีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญ คอยให้คำปรึกษา และตอบปัญหาตลอด 24 ชั่วโมง และมีการตรวจสอบ ติดตาม การให้บริการระบบเครือข่าย (Monitoring) อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงกับระบบสนับสนุนอื่น ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินงานของภาครัฐ (Common Service) เช่น GFMS ระบบตรวจสอบสิทธิการรักษา ระบบทะเบียนประวัติอาชญากร เป็นต้น

ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

- 1) เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ มีความพึงพอใจในการปรับปรุงคุณภาพกระบวนการงาน
- 2) สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในวงงานรัฐสภา มีความพึงพอใจในการบริการ
- 3) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ก้าวสู่การเป็น Digital parliament อย่างยั่งยืน

ด้านนโยบายและการบริหาร

- 1) บทวิเคราะห์สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนา Digital Parliament
- 2) บทวิเคราะห์ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับ คณะกรรมาธิการติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อประกอบการพิจารณาในการขับเคลื่อนในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

3) Road map ทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่เป็นระบบ มีระเบียบแบบแผน และนำไปสู่เป้าหมายการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นรัฐสภาดิจิทัล ที่ชัดเจน

5.3 เงื่อนไขความสำเร็จ

ข้อเสนอแนวคิดเพื่อปรับปรุงและพัฒนางาน เรื่อง การจัดทำบัตร Smart Card และการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบ Linkage Center ซึ่งผลงานฉบับนี้ มีเป้าหมายใหญ่ ที่สำคัญ คือการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐออกให้ ดังนั้น เงื่อนไขแห่งความสำเร็จมีทั้ง ปัจจัยภายนอกองค์กรและปัจจัยภายในองค์กร โดยมีปัจจัยสู่ความสำเร็จ แบ่งเป็น 3 ปัจจัยหลัก เรียงลำดับจากความง่ายไปสู่ความยาก ได้แก่ ปัจจัยทางเทคนิค ปัจจัยเชิงนโยบายและรูปแบบการบริหาร และปัจจัยที่ยากและซับซ้อนมากที่สุด คือ การปรับ Mindset ของคน

6.3.1 เงื่อนไขความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายนอกองค์กร ได้แก่ ความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงานในการขับเคลื่อน การได้รับความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (collaboration) การก้าวผ่านในประเด็นเชิงอำนาจ และมีแนวคิดทำงานภายใต้หัวใจเดียวกัน “เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ (Nation Interest)”

6.3.2 เงื่อนไขความสำเร็จ ปัจจัยที่เกิดจากภายนอกในองค์กร เรียงลำดับจากความง่ายไปสู่ความยาก ได้แก่ ในการดำเนินการทางเทคนิค สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีประเด็นที่จะต้องดำเนิน ดังนี้

- 1) การจัดทำบัตรเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบ Linkage
- 2) จัดทำบันทึกข้อตกลงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) จัดหาเครื่องอ่านบัตรแบบอเนกประสงค์ (Smart Card Reader) ต่อมาในการปรับเปลี่ยนระบบดั้งเดิม หรือการเป็นก้าวเป็นองค์กรภาครัฐชั้นนำ องค์กรต้นแบบ นั้น ต้องอาศัยการกำหนดนโยบายและรูปแบบการบริหาร ซึ่งต้องประกาศให้ชัดเจน เพื่อให้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนร่วมกัน และสุดท้ายที่ยากและซับซ้อนที่สุด คือ การปรับเปลี่ยน Mindset ของคนทุกระดับในองค์กร ตั้งแต่ฝ่ายนิติบัญญัติ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และความทันสมัยของเทคโนโลยีที่กำลังก้าวหน้าไป ดังนี้

► เงื่อนไขทางเทคนิค

☐ หน่วยงานที่จะทำการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล มีความยินยอมและมีการกำหนดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล (Read Write Edit Delete Report) ที่ชัดเจน

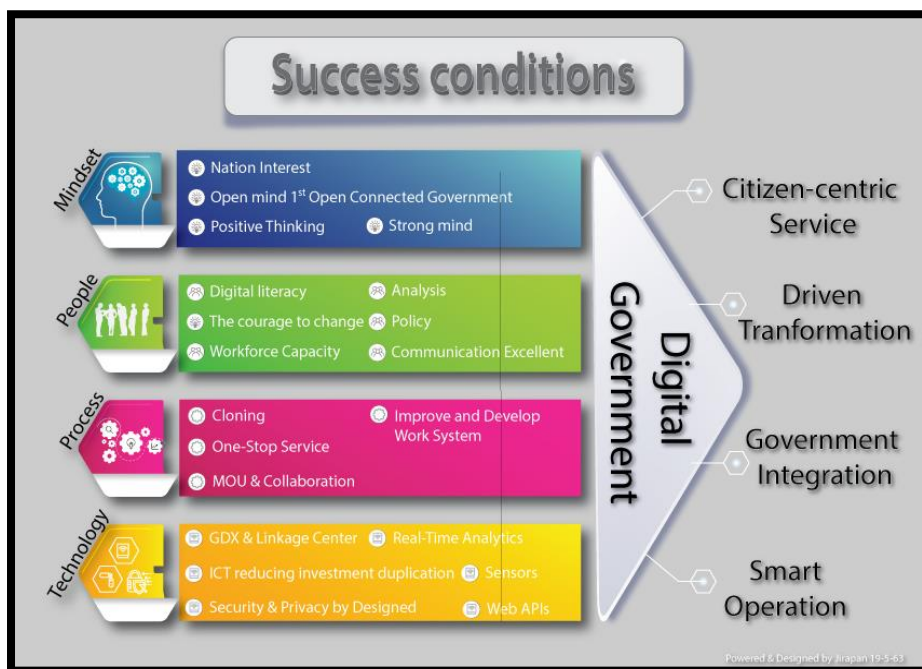
☐ มีการปรับปรุงกระบวนการและพัฒนาฐานข้อมูลให้ เกิดความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงได้ง่าย และสอดคล้องกับความต้องการผู้ใช้งาน

❑ เครื่องอ่านบัตร (Smart Card Reader) มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ในการอ่านข้อมูลบนบัตรต่าง ๆ

❑ ระบบเครือข่ายมีเสถียรภาพ มีความมั่นคงและปลอดภัย ผู้ใช้งานจึงมั่นใจในความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล

► **เงื่อนไขเชิงนโยบายและการบริหาร** การขับเคลื่อนใด ๆ ก็ตาม จะสำเร็จได้ ย่อมอาศัย ผู้นำหรือสภาวะผู้นำ (Leadership) ในการมอบหมายแนวนโยบาย เพื่อแปลงไปสู่การปฏิบัติ งานที่มีประเด็นความท้าทาย เรื่องการเปลี่ยนแปลงงานนวัตกรรมใหม่ ในทหรณะของผู้เสนอผลงานมีความเห็นว่า “ผู้นำต้องมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง” (The courage to change) ซึ่งเป็นก้าวแรกหรือจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการพัฒนา ในที่นี้ขอยกตัวอย่างหนึ่งในผู้นำที่มีแนวคิดในการเปลี่ยนแปลงที่ทรงอิทธิพลของโลกได้แก่ นายบารัค โอบามา ผู้คว้าชัยชนะในการขึ้นบัลลังก์ผู้นำสูงสุดของการประธานาธิบดีคนที่ 44 และเป็นประธานาธิบดี สี่ผิวนแรกของสหรัฐอเมริกา และกับวาทะหรือวลีเด็ดที่ทำให้ผู้คนทั่วโลกจดจำเรื่องการเปลี่ยนแปลง “**Change has come to America**” (การเปลี่ยนแปลงได้มาถึงอเมริกาแล้ว)

► **การปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากร** หรือความเชื่อที่มีผลต่อพฤติกรรม (Mindset) ทั้งนี้ ในทหรณะของผู้เสนอ Mindset ต่อการขับเคลื่อนสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อไปสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล และเป็นองค์กรดิจิทัลต้นแบบ ในการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ การขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดบรรลุผลสำเร็จนั้น จะต้องประกอบด้วย การเปิดใจ (Open mind) ความเชื่อ ความคิดและทัศนคติในเชิงบวก ตลอดจนการมีจิตใจที่เข้มแข็ง ในการก้าวผ่านอุปสรรคต่าง ๆ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติ (Nation Interest) เป็นที่สำคัญ ดังภาพ

แผนภาพที่ 66 แผนภาพแสดงเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ในการขับเคลื่อนองค์กรสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล
ที่มา : นางสาวจิรพรรณ แก้วทงค์, 2563.

5.4 ข้อเสนอแนะ

1. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ควรมีการทบทวนภารกิจ แผนงาน การปรับปรุงบริการ และพัฒนาฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายว่าด้วยการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562
2. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ระดับทวิเคราะห์ฉบับนี้ ให้กับสมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหาร และข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนองค์กร โดยได้ร่วมกันพิจารณารับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในประเด็นหรือสาระสำคัญอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา เพื่อกำหนดเป็นแนวนโยบาย และนำไปสู่การปฏิบัติ
3. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ควรส่งมอบรายงานผลการศึกษาค้นคว้าต่อคณะกรรมการติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ หรือคณะกรรมการการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน ตามที่พิจารณาเห็นสมควร เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป
4. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ควรส่งเสริมและให้การสนับสนุน การขับเคลื่อนโครงการนำร่อง Cloning บัตรประชาชน เพื่อเป็นองค์กรดิจิทัลต้นแบบ การปฏิรูประบบราชการ 4.0 ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในการ Disruption บัตรต่าง ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานของรัฐ และลดความสูญเสียของประเทศไทย อย่างยั่งยืน

ลงชื่อ ผู้เสนอผลงาน
(นางสาวจิรพรรณ แก้วทองคำ)
ผู้เสนอผลงาน
วันที่.....1.....กันยายน... 2563

บรรณานุกรม

หนังสือออนไลน์

(ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563 – 2565.

<https://www.dga.or.th/th/profile/2158/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2563).

แนวคิดเกี่ยวกับความสูญเสีย.

<http://topofquality.com/ssevenwaste/indexwaste.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2562).

ความเป็นมาและวิวัฒนาการของบัตรประชาชน.

http://stat.bora.dopa.go.th/card/card5_smartcard.htm (สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2562).

สถิติชัด! ค่าธรรมเนียม 20 บาท ยอดบัตรหายพุ่ง 400%.

<https://www.thairath.co.th/content/507522> (สืบค้นเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2563).

ในบัตรประชาชนมีข้อมูลอะไรอยู่บ้าง.

<https://compete.co.th/เกร็ดความรู้/ประโยชน์ของบัตรประชาชน> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563).

ในบัตรประชาชนมีข้อมูลอะไรบ้าง.

<https://tips.thaiware.com/1080.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563).

ประโยชน์ของบัตรชิปการ์ด.

<https://compete.co.th/เกร็ดความรู้/ประโยชน์ของบัตรประชาชน> (สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2563).

สถิติบัตรประจำตัวคนพิการ.

<https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/page/25620321-ocsc-slide-rev01.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563).

บัตรข้าราชการ.

<https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/page/25620321-ocsc-slide-rev01.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563).

เปิดสถิติ "ใบขับขี่" ว่อนไทย 31 ล้านใบ.

<https://www.dailynews.co.th/economic/628885> (สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2563).

4 แนวทางการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ.

https://www.dga.or.th/upload/download/file_706bda52160ff710929ca59b702712dc.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2563).

ที่มาโครงการยกเลิกสำเนา.

<https://www.dga.or.th/th/profile/2126/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2563).

โครงการการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐและโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร. https://www.m-culture.go.th/it/ewt_dl_link.php?nid=846 (สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2563).

บรรณานุกรม (ต่อ)

หนังสือออนไลน์

โครงการการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ และโครงการยกเลิกสำเนาเอกสาร. https://www.m-culture.go.th/it/ewt_dl_link.php?nid=846 (สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2563).

DGA เปิดศักราชใหม่ในการบริการภาครัฐให้สะดวกขึ้นด้วย พ.ร.บ.รัฐบาลดิจิทัล “เชื่อมโยง โปร่งใส ปลอดภัยด้วยธรรมาภิบาลข้อมูล”. <http://www.adslthailand.com/post/5648> (สืบค้นเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2563).

“พ.ร.บ.รัฐบาลดิจิทัล” เขย่าโครงสร้างบริการภาครัฐ.
<https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/838581> (สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2563).

รัฐบาลดิจิทัลคืออะไร?
<https://www.dga.or.th/th/content/920/11820/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2563).

ดร.ทวิ กอนันตกุล การขับเคลื่อนการปฏิรูประบบทำงานของราชการด้วยแนวความคิด
Open and Connected Government.
https://www.dga.or.th/upload/download/file_c663752c89a13ea52b7216fe3ee4cd9c.pdf
(สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2563).

(ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563-2565.
<https://www.dga.or.th/th/profile/2158/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2563).

เดินทางทรานส์ฟอร์ม นับถอยหลัง 3 ปี สู่รัฐบาลดิจิทัล.
<https://www.thansettakij.com/content/415234> (สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2563).

รายงานผลการศึกษาวเคราะห์ความคุ้มค่า ในการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 (ฉบับเผยแพร่).
https://www.dga.or.th/upload/download/file_8ef98c13818b20ce486afaed2c7a30e2.pdf
(สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563).

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. แผนปฏิบัติราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา พ.ศ. 2563 – 2565.
<https://www.senate.go.th/assets/portals/1/files/ITA62/hr/plane63-65.pdf>
(สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2563).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. “ระบบราชการ 4.0 และนวัตกรรมภาครัฐ”.
<https://www.opdc.go.th/content/Mzk> (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2563).

ใช้ “บัตรประชาชน Smart Card” แทนบัตรคนพิการ เชื่อมโยงข้อมูลสิทธิรักษาพยาบาล.
<https://www.hfocus.org/content/2019/01/16703> (สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2562).

บรรณานุกรม (ต่อ)

หนังสือออนไลน์

สธ. เปิดตัวศูนย์ One Stop Service คนพิการ แห่งแรก.

<https://pr.moph.go.th/?url=pr/detail/2/04/136133/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2563).

ขนส่งยกเลิกทำใบขับขี่แบบกระดาษยกระดับ Smart card ตามมาตรฐานสากล.

https://www.khaosod.co.th/monitor-news/news_473286 (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2563).

ตร. ชี้กฎหมายจราจรยังไม่รองรับใบขับขี่ดิจิทัล แนะนำแบบเดิมไปด้วยวันที่ 15 มกราคม 2562.

<https://www.posttoday.com/social/general/577107> (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2563).

รู้ยัง? กฎหมายจราจรใหม่ตำรวจยึดใบขับขี่ไม่ได้เริ่ม 20 ก.ย.นี้.

<https://news.thaipbs.or.th/content/283163> (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2563).

4 แนวทางการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ.

https://www.dga.or.th/upload/download/file_706bda52160ff710929ca59b702712dc.pdf
(สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2563).

อัตราต้นทุนการดำเนินการจัดทำบัตรประชาชนต่อ 1 คน ที่ต้องใช้งบประมาณบับละ 54.64 บาท โดยแยกเป็น
ค่าวัสดุบัตร ค่าวัสดุผลิตบัตร สำหรับเครื่องพิมพ์ ค่ากระบวนการพร้อมข้อมูลต่อการใช้งาน
ค่าเช่าระบบคอมพิวเตอร์ และต้นทุนอื่นๆ ซึ่งเป็นราคาที่ไม่รวมค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่.

http://www.rd1677.com/show_detail.php?ARTICLES_ID=2619 (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2563).

กรม.อนุมัติเพิ่มค่าธรรมเนียมทำบัตรประชาชนใหม่ กรณีบัตรหายเพิ่มจาก 20 บาทเป็น 100 บาท หลังพบต้นทุน
พุ่งที่ใบละ 54.64 บาท และมีจำนวนบัตรหาย 3 ปีกว่า 6 ล้านใบ พร้อมอนุมัติแก้กฎหมายเวนคืน
ปิดช่องโหว่ให้ประโยชน์ประชาชนมากขึ้น. <https://www.thairath.co.th/content/507101>
(สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2563).

Scott Brinker เว็บไซต์ Chiefmartec.

<https://www.salika.co/2018/11/14/thailand-digital-transformation-readiness/>
(สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2563).

แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2559-2561) หน้า 22.

https://cio.mhesi.go.th/sites/default/files/document_download_file/1465877682.pdf
(สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2563).

ขอทำบัตรคนพิการ.

<https://www.youtube.com/watch?v=L19aNXq-bUE> (สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มิถุนายน 2562).

บรรณานุกรม (ต่อ)

หนังสือออนไลน์

พลัง อสม. มดงานด่านหน้า สู้โควิด แม้แต่ WHO ยังอดชื่นชมไม่ได้.

<http://www.xn--y3cri.com/contents/view/779> (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2563).

อัตราต้นทุนการดำเนินการจัดทำบัตรประชาชนต่อ 1 คน ที่ต้องใช้งบประมาณบับละ 54.64 บาท โดยแยกเป็น
ค่าวัสดุบัตร ค่าวัสดุผลิตบัตร สำหรับเครื่องพิมพ์ ค่ากระบวนการพร้อมข้อมูลต่อการใช้งาน
ค่าเช่าระบบคอมพิวเตอร์ และต้นทุนอื่น ๆ ซึ่งเป็นราคาที่ไม่รวมค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่.

<https://www.thairath.co.th/content/507101> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2563).

การพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐ, อ้างถึง นางกิตติยา คัมภีร์ที่ปรึกษาสำนักงาน ก.พ.ร.

https://www.dga.or.th/upload/download/file_7d7dfed67ca7ba77e28b5e7d8ef29d0f.pdf

(สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2563).